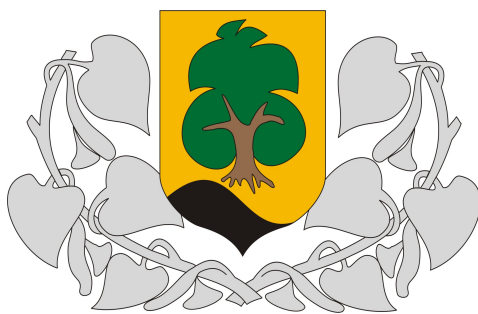

Csobánka Község Önkormányzat Környezetvédelmi Programja

2026

ALÁÍRÓ-LAP

Készítette: CIKLUS Környezetvédelmi Mérnöki Iroda Kft.
6120 Kiskunmajsa, Móra Ferenc u. 9/C.
Dr. Feketéné Bicskei Éva
Vegyész, korrózióvédelmi és környezetvédelmi szakmérnök
Igazságügyi környezetvédelmi szakértő
MISZK azonosító 010675, MMK azonosító 03-0089

Aláírás

Ellenőrizte: Csobánka Község Polgármesteri Hivatala
(2014 Csobánka, Fő út 1.)
dr. Imre Gábor jegyző

Aláírás:

Jóváhagyta: Csobánka Község Önkormányzata
(2014 Csobánka, Fő út 1.)
Völgyes József polgármester

Aláírás:

BEVEZETÉS

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (Kvt.) a hazai tervezési rendszerek mellett egy új típusú tervezés alapjainak megteremtését irányozza elő és ennek keretében többek között elrendeli az önálló települési környezetvédelmi programok kidolgozását, ami természetesen összhangban kell, hogy legyen a 2021-2026 közötti időszakra szóló V. Nemzeti Környezetvédelmi Programmal. Ezen települési környezetvédelmi program elkészítésére a Ciklus Környezetvédelmi Mérnöki Iroda Kft. került megbízásra *(Lásd 1. számú melléklet)*.

Jelen települési Környezetvédelmi Program kettős szerepet tölt be: egyfelől olyan tevékenységeket irányoz elő, amelyek megvalósításával aktívan hozzájárul az országos és a regionális szinten prioritásnak tekintett környezeti problémák megoldásához, másfelől hatékony eszköz az adott település (önkormányzat, lakosság, gazdálkodók) által legfontosabbnak tekintett helyi problémák kezelésére.

A Program feladata feltárni a település környezeti problémáit és azok lehetséges megoldásait, figyelembe véve a helyi természeti- és környezeti adottságokat, valamint az önkormányzati, hatósági és a környezeti tudatosság által szabott kereteket. Mindezt a fenntartható fejlődés szempontjainak érvényesítésén keresztül próbáltuk elérni. Ennek ellenére az elkészült program nem nevezhető helyi fenntartható fejlődés programnak, mert sem a szerkezete, sem a tartalma, sem a készítésének körülményei nem felelnek meg egy ilyen programmal szemben támasztható kritériumoknak.

Viszont a környezetvédelmi program egyik alapvető célkitűzése a csobánkai fenntartható fejlődés stratégia mielőbbi megszületésének elősegítése.

A programkészítők lehetőségei több szempontból is behatároltak. Egyrészt meghatározott a környezetvédelmi programok felépítése, tematikája. Másrészt behatároltak a program végrehajtójának, a településnek is a lehetőségei. Behatárolt, mert a környezet állapotát meghatározó feltételeket nem egyedül alakítja, csupán erősebb, gyengébb ráhatása lehet a környezetállapotot alakító szereplők szemléletére és tevékenységére.

A program készítői, amellet, hogy megfeleljenek a formai, tartalmi követelményeinek, igyekeztek figyelembe venni a legújabb megközelítéseket is, amelyek a fenntarthatóság igényéből vezethetők le. Ezen a téren az Európai Bizottság „Városi környezet” tematikus stratégiájának tervezetét vettük alapul. Figyelembe vettük még a 2021-2026 időszakra szóló V. Nemzeti Környezetvédelmi Program és az AGENDA 21 mellett a környezetvédelmet érintő helyi és vármegyei programokat.

A környezetvédelmi program elkészítését a település környezeti állapotával kapcsolatos adatok, nyilvános információs rendszereken fellelhető adathalmazok és önkormányzati adatok alapozták meg.

Köszönettel tartozunk azoknak a csobánkai polgároknak, képviselőknek és vállalkozásoknak, akik adatszolgáltatással és véleményük megosztásával segítették a program megszületését.

Külön köszönjük a Csobánka Község Önkormányzat munkatársainak segítségét a programkészítést megalapozó vélemények és információk begyűjtésében.

1. FELADATELLÁTÁS JOGI ESZKÖZ- ÉS FELTÉTELRENDSZERE

A települési környezetvédelmi program tervezésekor az alábbi pontokban felsorolt, általános, illetve szakterületenkénti előírásokat tartalmazó jogszabályokat kell figyelembe venni:

1.1 Általános környezetvédelmi és természetvédelmi feladatokat meghatározó törvények

- A helyi önkormányzatokról szóló 2011.évi CLXXXIX. törvény;
- A helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat- és hatásköreiről szóló 1991. évi XX. törvény;
- Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény;
- A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény;
- Az Országgyűlés 62/2022 (XII.9.) OGY határozata a 2021-2026 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programról;
- Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény;
- A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény;
- A védett természeti területek védeltségi szintjének helyreállításáról szóló 1995. évi XCIII. törvény;
- A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény;
- A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény;
- A hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény;
- Az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény;
- Az állategészségügyről szóló 1995.évi XCI. törvény;
- A növényvédelemről szóló 2000.évi XXXV. törvény;
- A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény;

1.2. Szakterületenkénti környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi jogszabályok

1.2.1. Levegőtisztaság-védelem

- A levegő védelméről szóló 306/2010 (XII.23.) Korm. rendelet;
- A levegőterheltségi szint és a helyhez kötött légszennyező források kibocsátásának vizsgálatával, ellenőrzésével, értékelésével kapcsolatos szabályokról szóló 6/2011 (I.14.) VM rendelet;

- A levegőterheltségi szint határértékeiről és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről szóló 4/2011. (I.14.) VM rendelet;
- A 140 kWth és annál nagyobb, de 50 MWth-nál kisebb teljes névleges bemenő hőteljesítményű tüzelőberendezések működési feltételeiről és légszennyező anyagainak kibocsátási határértékeiről szóló 53/2017. (X. 18.) FM rendelet;
  - 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről;
- Az egyes levegőszennyező anyagok összkibocsátási határértékeiről szóló 7/2003. (V. 16.) KvVM-GKM együttes rendelet;
- A fluortartalmú üvegházhatású gázokkal és az ózonréteget lebontó anyagokkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 14/2015. (II.10) Korm. rendelet;
- A levegőterheltségi szint határértékeiről és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről szóló 4/2011. (I. 14.) VM rendelet;

1.2.2. Zaj- és rezgésvédelem

- A környezeti zaj értékeléséről és kezeléséről szóló 280/2004. (X. 20.) Korm. rendelet;
- A környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet;
- A környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet;
- A zajkibocsátási határértékek megállapításának, valamint a zaj- és rezgés-kibocsátás ellenőrzésének módjáról szóló 93/2007. (XII. 18.) KvVM rendelet;

1.2.3. Vízhatalóság-védelem

- A felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet;
- Magyarország 2021. évi vízgyűjtő-gazdálkodási tervéről szóló 1242/2022. (IV. 28.) Korm. határozat;
- A felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet;

- Az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről szóló 201/2001. (X.25.) Korm. rendelet;
- 28/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet a vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól;
- 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról;
- A vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet;
- A vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról szóló 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet;
- A közcélú ivóvízművek, valamint a közcélú szennyvízelvezető és -tisztító művek üzemeltetése során teljesítendő vízügyi és vízvédelmi szakmai követelményekről, vizsgálatok köréről, valamint adatszolgáltatás tartalmáról szóló 16/2016 (V.12.) BM rendelet;
- Vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízellátási létesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet;
- A vízközmű-szolgáltatásról szóló évi 2011. évi CCIX. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 58/2013. (II.27.) Korm. rendelet;
- A nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III. 24.) Korm. rendelet;
- 10/2010. (VIII. 18.) VM rendelet a felszíni víz vízszennyezettségi határértékeiről és azok alkalmazásának szabályairól;
- A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 8/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet;
- A Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és -tisztítási Megvalósítási Programról szóló 25/2002. (II. 27.) Korm. rendelet;

1.2.4. Hulladékgazdálkodás

- A hulladékgazdálkodási közszolgáltatás végzésének feltételeiről szóló 385/2014. (XII.31.) Korm. rendelet;
- A veszélyes hulladékkal kapcsolatos egyes tevékenységek részletes szabályairól szóló 225/2015. (VIII. 07.) Korm. rendelet;
- A hulladéklerakással, valamint a hulladéklerakóval kapcsolatos egyes szabályokról és feltételekről szóló 20/2006. (IV. 5.) KvVM rendelet;
- A hulladékgazdálkodási tervekre és a megelőzési programokra vonatkozó részletes szabályokról szóló 310/2013. (VIII.16.) Korm. rendelet;
  - A hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény;
- Az egyes hulladékgazdálkodási létesítmények kialakításának és üzemeltetésének szabályairól szóló 246/2014 (IX.29) Korm. rendelet;
- A biohulladék kezeléséről és a komposztálás műszaki követelményeiről szóló 23/2003. (XII. 29) KvVM rendelet;
- A hulladékgyűjtő udvar vonatkozásában speciális szabályozást tartalmaz a 246/2014. (IX.29.) Korm. rendelet;

1.2.5. Természet- és tájvédelem

- 346/2008. (XII. 30.) Korm. rendelet a fás szárú növények védelméről;
- A növényvédelemről szóló 2000.évi XXXV. törvény;
- Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet;
- A védett és fokozottan védett életközösségekre vonatkozó korlátozásokról és tilalmakról szóló 67/1998. (IV. 3.) Korm. rendelet;
- 362/2008. (XII. 31.) Korm. rendelet a Nemzeti Hírközlési Hatóság eljárásában közreműködő szakhatóságok kijelöléséről, valamint egyes szakhatósági közreműködések megszüntetéséről és módosításáról;
- Az érzékeny természeti területekre vonatkozó szabályokról szóló 2/2002. (I. 23.) KöM-FVM együttes rendelet;

- A természetvédelmi bírság kiszabásával kapcsolatos szabályokról szóló 33/1997. (II. 20.) Korm. rendelet;
- A védett állatfajok védelmére, tartására, hasznosítására és bemutatására vonatkozó részletes szabályokról szóló 348/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet;
- A természetvédelmi kezelési tervek készítésére, készítőjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 3/2008. (II.5.) KvVM rendelet;
- A fokozottan védett növény-, illetve állatfajok élőhelyén és élőhelye körüli korlátozás elrendelésének részletes szabályairól szóló 12/2005. (VI. 17.) KvVM rendelet;
- A védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről szóló 13/2001. (V. 9.) KöM rendelet;
- A természet védelmét szolgáló egyes támogatásokra, valamint kártalanításra vonatkozó részletes szabályokról szóló 276/2004. (X. 8.) Korm. rendelet;

2. A KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM STRATÉGIAI ALAPELVEI

A környezetpolitika alapvető prioritásai az alábbiakban foglalhatók össze:

- az emberi egészség veszélyeztetésének csökkentése, megszüntetése, az életminőséget befolyásoló környezeti elemek védelme;
- a környezeti és gazdasági fejlődés harmonikus rendszerének megvalósítása;
- a bioszféra sokszínűségének megőrzése;

A korábbi, jellemzően egy-egy települést, üzemet, létesítményt vizsgáló szemlélettel szemben előtérbe kell helyezni a komplex elemzéseket együttesen vizsgált hatásmechanizmusokat.

A település környezetvédelmi programja – összhangban a V. Nemzeti Környezetvédelmi Programmal – az alábbi alapelveken nyugszik:

- **A fenntartható fejlődés elve**, mely szerint az általános fejlődés folyamatában következetesen egyensúlyra kell törekedni a társadalmi, gazdasági, műszaki és környezeti

feltételek között, szem előtt tartva a jövő generációk életfeltételeinek biztosítása érdekében a természeti erőforrásokkal való észszerű gazdálkodást.

A fenntartható fejlődés a környezeti értékek megtartását és a jövő generációkért érzett felelősség elvét érvényesíti. A társadalom fenntartható fejlődésének környezetvédelmi vetülete a környezet fenntartható használatát jelenti, vagyis azt az alapelvet, hogy úgy javítsuk az emberi élet minőségét, hogy közben a természeti erőforrásokat fenntartó tájképi rendszerek teherbíró és megújuló képességeinek határain belül maradjunk.

A fenntartható fejlődés feltételezi, hogy egyensúlyt lehet teremteni a szükségletek kielégítése és a környezeti értékek megőrzése között.

- **A káros környezeti hatások megelőzésének elve**, mely feltételezi a környezetvédelmi jogszabályokban előírt hatásvizsgálatok, a környezeti auditálás bevezetését. A megelőzés elve olyan tevékenységeket igényel, amelyek lényegesen gazdaságosabbak, mint az utólagos, a már kialakult szennyezések felszámolására fordított tevékenységek (pl.: felülvizsgálatok, műszaki beavatkozások, stb.).
- **Az elővigyázatosság elve** szerint a kockázati tényezőket csökkenteni kell azokban az esetekben, amelyek során súlyos, vagy visszafordíthatatlan környezeti károk keletkezhetnek a jövőbeni emberi tevékenység során.
- **A környezethasználó és - szennyező fizet elvének** alkalmazása a gazdasági folyamatokban.

A környezetpolitika regionalizálása

- **A szubszidiaritás és a partneri viszony elve** – a szubszidiaritás elvének megfelelően egyre nagyobb szerep jut az önkormányzatoknak, illetve társulásaiknak a környezeti problémák megoldásában. A stratégiát és magát a programot elfogadhatóvá kell tenni a lakosság és a gazdasági élet szereplői számára. A stratégia célként tűzi ki az önkormányzati környezetvédelmi példamutatást, mert enélkül nem várható el a lakosság és a gazdasági élet szereplőinek a környezetvédelem érdekében történő cselekvése.
- **A környezet rehabilitációja és a helyreállítás** a már bekövetkezett szennyezések és a sérült területek esetében.

A program a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 48/B. §-ban előírt követelményeknek megfelelően tartalmazza:

- a környezeti elemek állapotának bemutatásán és az azt befolyásoló főbb hatótényezők elemzésén alapuló helyzetértékelést;
- a fenntartható fejlődéssel összhangban álló, elérni kívánt környezetvédelmi célokat, valamint környezeti célállapotokat;
- a célok és célállapotok elérése érdekében teendő főbb intézkedéseket (különösen a folyamatban lévő, illetve az előirányzott fejlesztésekkel és a működtetéssel kapcsolatos feladatokat), valamint azok megvalósításának ütemezését;
- a kitűzött célok megvalósításának szabályozási, ellenőrzési, értékelési eszközeit;
- az intézkedések végrehajtásának, valamint a szabályozási, ellenőrzési, értékelési eszközök alkalmazásának várható költségigényét, a tervezett források megjelölésével;

48/E. § (1) A települési környezetvédelmi programnak a település adottságaival, sajátosságaival és gazdasági lehetőségeivel összhangban – a 48/B. § (2) bekezdésben foglaltakon túl – tartalmaznia kell:

- a légszennyezettség-csökkentési intézkedési programmal, valamint a légszennyezéssel,
- a zaj és rezgés elleni védelemmel, a külön jogszabály alapján stratégiai zajtérkép készítésére kötelezett települési önkormányzatok esetén a stratégiai zajtérképek alapján készítendő intézkedési tervekkel,
- a zöldfelület-gazdálkodással,
- a települési környezet és a közterületek tisztaságával,
- az ivóvízellátással,
- a települési csapadékvíz-gazdálkodással,
- a kommunális szennyvízkezeléssel,
- a települési hulladék-gazdálkodással,
- az energiagazdálkodással,
- a közlekedés- és szállításszervezéssel,

- a feltételezhető rendkívüli környezetveszélyeztetés elhárításával és a környeztkárosodás csökkentésével kapcsolatos feladatokat és előírásokat.

3. A TELEPÜLÉS BEMUTATÁSA

3.1. A település általános jellemzése

Csobánka a Közép - Magyarország régióban, Pest vármegye középső részén, a Szentendrei járásban, a budapesti agglomerációban helyezkedik el. A község Budapesttől északi irányban, kb. 26 km-re található, a Dunántúli - középhegység nagytájon, a Dunazug - hegyvidék középtájon. Csobánka nagyobb részét a Pilis hegység kistáj, míg dél - nyugati felét és északi részét a Pilisi - medencék kistáj fedi le.

A térség növénytakarója a magasabb térszíneken cseres-tölgyes, bükkös és karsztbokor-erdő, a peremeken mezőgazdasági művelés alatt álló kultúrtáj.

A település komoly történelmi múlttal rendelkezik, hiszen földrajzi elhelyezkedése olyan, hogy az írott emlékek előtti korok emberei is szívesen telepedtek meg ezen a vidéken.

A közel 2276 hektáron fekvő település közigazgatási területét többek között országos jelentőségű természetvédelmi területek, NATURA 2000 hálózathoz kapcsolódó területek és ex-lege területek érintik.

A fentiek mellett ökológiai hálózat mag-, és pufferterületei és ökológiai folyosó területei is érintik a település közigazgatási területét.

3.2. Történelmi környezet, a település kialakulása

A legkorábbi tárgyi emlékek az őskorból származnak. A későbbi műveltségek leletei nagyobb számban a XX. század közepétől folyó régészeti munkálatok nyomán kerültek felszínre.

A középkori alapítású, kelta - római maradványokra épült település neve az iráni “suban” szóra vezethető vissza, amely pásztort jelent. A “csobán” szavunk a honfoglalás korára vezethető vissza. Csobánka személynevet 1202-1222-ben, míg Ssubanus alakban már 1177 körül említi írott forrás. Legkorábban 1698. január 3-án írták le a település ma is használatos hivatalos nevét Pest – Pilis - Solt vármegye adókiivetési jegyzőkönyvében. A Csobánka név magyar, a -ka kicsinyítő képző is magyar. A falu szerbül Csobanacz (Sztari Csobanacz, Gornyi Csobanacz, Dolnyi Csobanacz) “pásztorfalut” jelent.

Csobánka község és környéke – az egykori Borony – az őskortól lakott helyszín. Régészeti ásatások során kelta és római kori leletek kerültek elő, többek között kelta-kora római edényégető kemence, besimított és festett sávos kerámia leletek, illetve egy 2–3. században épült római villagazdaság romjai is.

A Csobánka, valamint a Borony név az Aba nemzetség egy-egy ágától származik. Az Árpád-kori Hont - Pázmány nemzetség itteni birtokai a 13. században a pilisi ciszterciek tulajdonába kerültek, s ezeken a földeken, éppen úgy, mint a szomszédos Pomázon, a szőlőkultúra virágzott századokon át.

Lakossága a török időszakban csaknem teljesen elpusztult. 1661-től a település a felsővattai Wattay család birtokába került, s egészen a család birtokában maradt a jobbágyság intézményének megszűnéséig.

Benépesülése Nándorfehérvár 1690-es ostroma után bekövetkezett nagy török ellentámadást követően indult meg a délvidékről, ekkor Csernojevics Arzén szerb pátriárka vezetésével nagyszámú rác (szerb) népesség érkezett a török csapatok elől menekülve és közülük néhányat a császár menlevelével felruházva, a földbirtokosok hozzájárulásával, több környékbeli faluba, köztük a középkori Borony puszta területére is. A betelepülők szabad vallásgyakorlatot és adómentességet kaptak I. Lipót császártól. Ők lettek Csobánka második alapítói. A szerbek először pásztorkodással, később gyümölcs- és virágtermesztéssel foglalkoztak. A többi nemzetiséget – így a dunai svábokat, a szlovákokat, a cigányokat – a 18. században telepítették le a faluba.

Az ortodox templom 1746-ban, a római katolikus templom 1833-tól 1856-ig épült.

Az 1880-as évektől kedvelt kiránduló helye lett a fővárosi közönségnek. A 20. század elején jött létre a Csobánkához tartozó Szent Hubertus-nyaralótelep.

1911-ben alapították meg a Csobánkai Szépítő Egyesületet.

A Szentkút forrásvizének gyógyító erejéről legendák szóltak, híre volt a németül Fieberbründl néven nevezett forrásnak. Eredetileg az ortodox szerbek búcsújáró helye volt. Egy legenda szerint a Pilis erdőségében nyáját legeltető pásztornak megjelent a Szűzanya, karján a kis Jézussal. A látomás után a csobánkaiak ittak a forrásból és csodás gyógyulások történtek. Ennek hatására indult a búcsújárás. Katolikus kultusza német eredetű. 1844-ben kápolna épült a forrásnál, amit

Sarlósboldogasszony napján szenteltek fel. A Mária jelenést követően kapta a zarándokoktól a Máriakút vagy Szentkút nevet.

1913-ban a forrás felett az Óbudai Dohánygyár munkásnői Lourdes-i barlangot emeltettek. Napjainkban is látogatott római katolikus búcsújáróhely, melynek fő búcsúja július elején, Sarlós Boldogasszony napján van.

A falu szerb lakosainak nagy részét a történelem során 1920, majd 1945 után kitelepítették az akkori Jugoszláviába, a helybéli svábokat – 1310 főt – a potsdami konferencia határozatának XIII. cikkelye szerint, 1946. március 15-16-án telepítették ki a németországi Baden-Württemberg tartomány legészakibb városába, Wertheimbe. A helyükbe áttelepített felvidéki magyarok, az Alföldről magyar jászladányiak és csángó-magyar beköltözők érkeztek.

1946 decemberében református imaházát szentelteltek fel a községben dr. Ecsedi Aladár akkori esperes szolgálatával.

A csobánkai Baptista Gyülekezet 2003-ban szerveződött gyülekezetté.

Jelentős beruházások az elmúlt években

A település különböző pályázati források bevonásával végez fejlesztési tevékenységeket. Az utóbbi években jelentős pályázati forrást sikerült fordítani az önkormányzati intézmények korszerűsítésére, közlekedés- és közbiztonsági beruházásokra.

1. táblázat Elnyert és megvalósított pályázatok 2020-2023. év között

Pályázat száma	Pályázat címe	Pályázat rövid tartalma
MFP-SZL/2020	Magyar Falu szolgálati lakás felújítása	Csobánka Rózsa utca 19 szám alatti rendőrlakás felújítása
MFP-KTF/2020	Közösségi tér ki/átalakítása	Baross Péter Művelődési Ház energetikai korszerűsítése
MFP-FAE/2021	Felelős állattartás elősegítése	Felelős állattartás elősegítése Csobánkán
MFP-UHK/2021	Út-híd kerékpárút építés felújítás	Kőfaragó, Cseresznyékert utca felújítása
MFP-UHK/2022	Út-híd kerékpárút építés felújítás	Szabadság hegy utca útfelújítás
EBR556834	Vis maior	Pataksor utcai támfal építése
EBR469843	Vis maior	Ady Endre utcai támfal építése
EBR517946	BM útfejlesztések	Mária utcai útfelújítás
VEKOP611-21-2021-00016	2 Csoportszobás bölcsőde építése	Csobánkai két csoportszobás bölcsőde
EBR528961	Szociális tűzifa	Szociális tűzifa

EBR549648	Szociális tűzifa	Szociális tűzifa
EBR492757	Szociális tűzifa	Szociális tűzifa
K-SZ-0514/000224/2021	Kistelepülési rendezvények	Csobánkai nyári rendezvénysorozat támogatása
KBFT-E-22-1272	Közművelődési bértámogatás	Csobánka Baross Péter közművelődési munkatárs bér
EBR530356	Vis maior	Nyár utca út árok
GYVRE2021-1813	Schlachta Margit Nemz.Szocpol Intézet	Gyermekeink védelmében gyejő eszközbeszerzés
2021/TMOP/0276	Kamera rendszer	Csobánkai köztéri kamerarendszer bővítése
NKUL	Nemzetiségi Önkormányzat működési célú	Szerb Nemzetiségi Önkormányzat rendezvényeire
NBER-KP	Nemzetiségi Önkormányzat beruházási célú	Szerb temető kerítés felújítás, Nemzetiségek Házának felújítása összesen

Forrás: Csobánka Község Önkormányzata

3.3. Természetföldrajzi bemutatás, természeti adottságok, élővilág

Csobánka község a Pilis hegységben, az Oszoly-csúcs (327 m) – Csúcs-hegy (352m) - Kis-Kevély (488 m) – Csobánkai - nyereg és a Hosszú - hegy csoportja által határolt medencében húzódik. Tőle északnyugatra emelkedik a hegység két legmagasabb pontja, a Pilis (757 m) és a Dobogókő (700 m). Ezek között ered és a Dunába ömlik a Dera - patak, a Vörösvári árokban folyik a Határ- réti - patak.

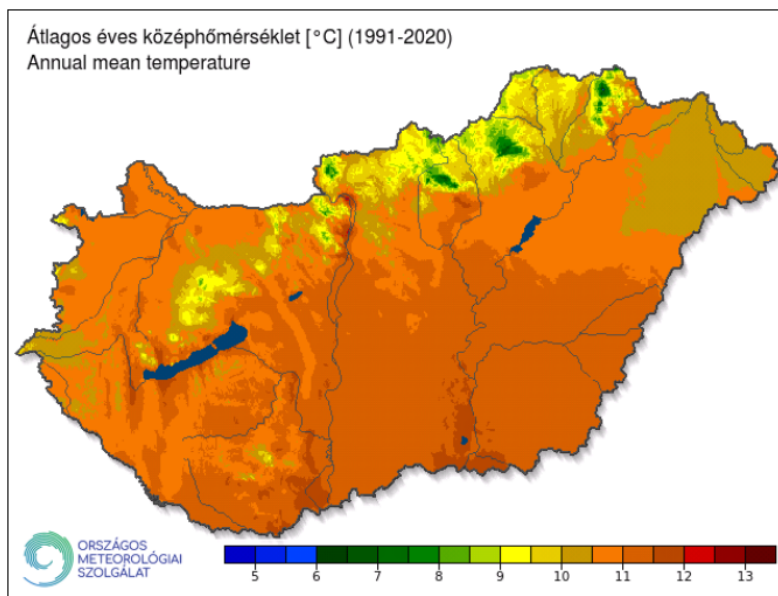
A település közigazgatási területének nagyobb része a Pilis hegység, míg dél-nyugati fele és északi része a Pilisi - medencék kistájakhoz tartozik.

A település sajátos földrajzi elhelyezkedéséből adódóan a hűvösebb levegő beáramlás miatt Csobánkán pár fokkal mindig alacsonyabb a hőmérséklet, mint a környező településeken, de épp ennek köszönhető különleges szubalpin klímája, mely a légzőszervi betegségben szenvedőknek gyógyírt jelenthet.

A térség területe a mérsékelt hűvös - mérsékelt nedves övek határán terül el. Az évi középhőmérséklet 9–10 ° C közötti, a júliusi középhőmérséklet 20-22 °C, a domborzati viszonyoknak megfelelően északról dél felé növekszik. A nyári maximum hőmérsékletek a térség sokévi átlaga alapján 34,0 – 34,4 °C, a januári középhőmérséklet -1 – -3 °C.

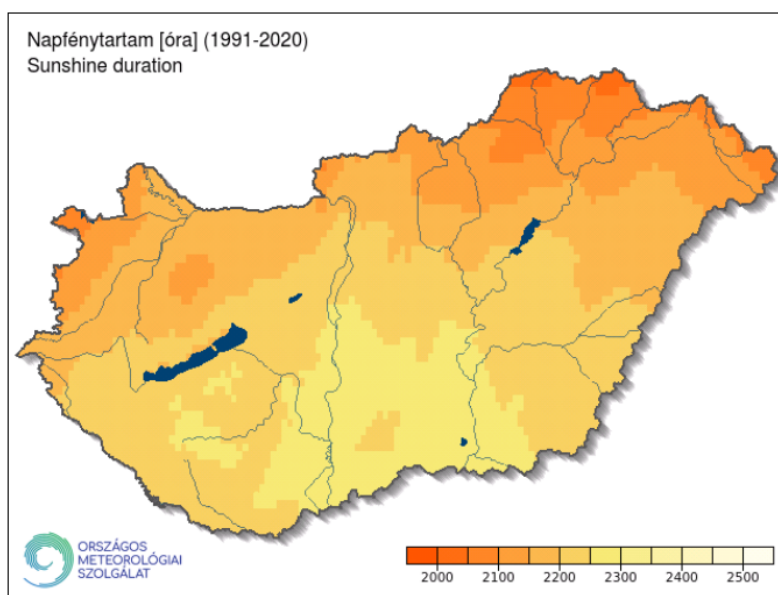
Szélsőséges éghajlati események a 35 °C-ot meghaladó nyári melegek és -10 °C-ot meghaladó téli fagyok is gyakoriak. Az évi napsütöses órák száma 2000 óra körül van, amely lehetőséget biztosít gyümölcs- és zöldségkultúrák termesztésére.

Leggyakoribb szélirány az ÉNy-i, az átlagos szélesség nagyjából 2,5–3,0 m/s közötti. Az éves csapadékmennyiség általában 700-750 mm között változik, eloszlása egyenetlen. A párolgás mértéke szoros kapcsolatban van a levegő hőmérsékletével. Az ariditási index 0,94-1,00 körüli.

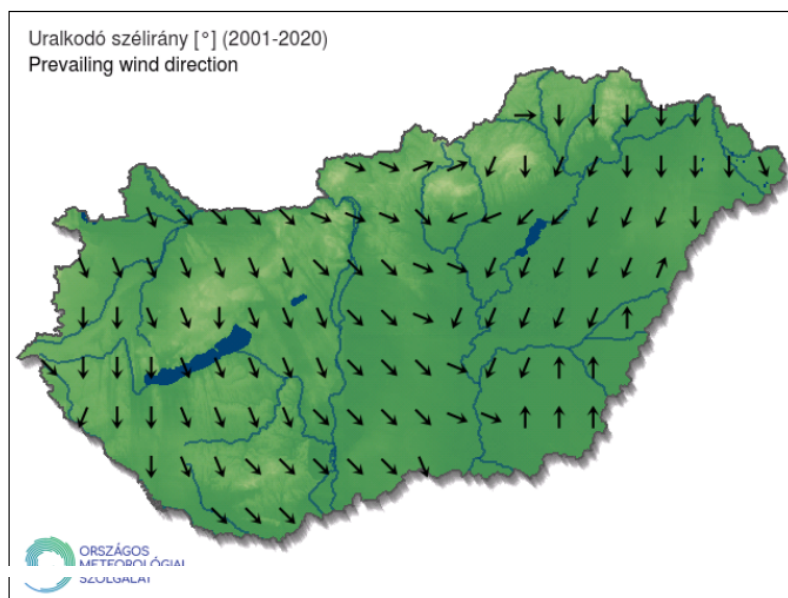
1. Ábra: Az évi középhőmérséklet (°C) Magyarországon az 1991-2020 közötti időszakban az Országos Meteorológiai Szolgálat adatai alapján

Forrás: www.met.hu

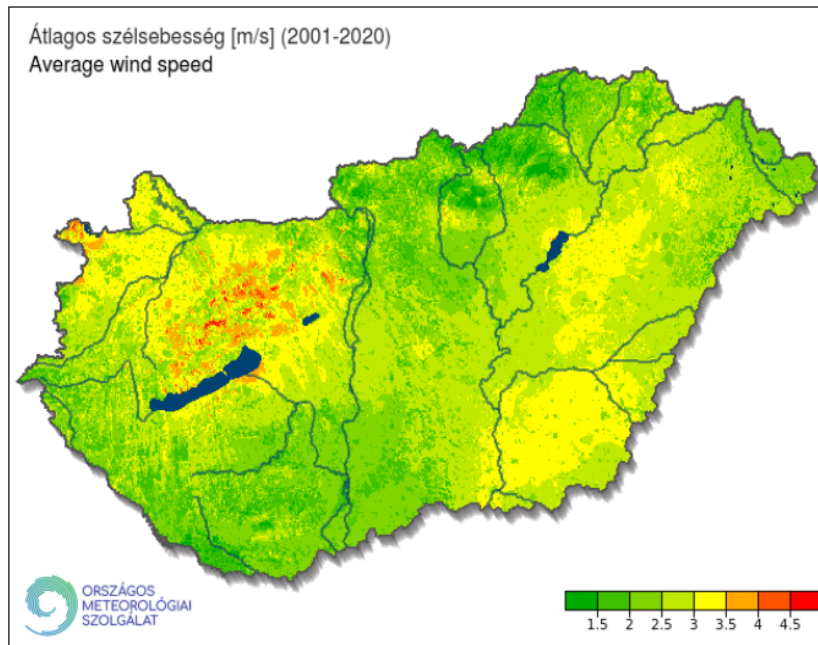
2. Ábra: Az évi átlagos napfénytartam (óra) Magyarországon az 1991-2020 közötti időszakban az Országos Meteorológiai Szolgálat adatai alapján

Forrás: www.met.hu

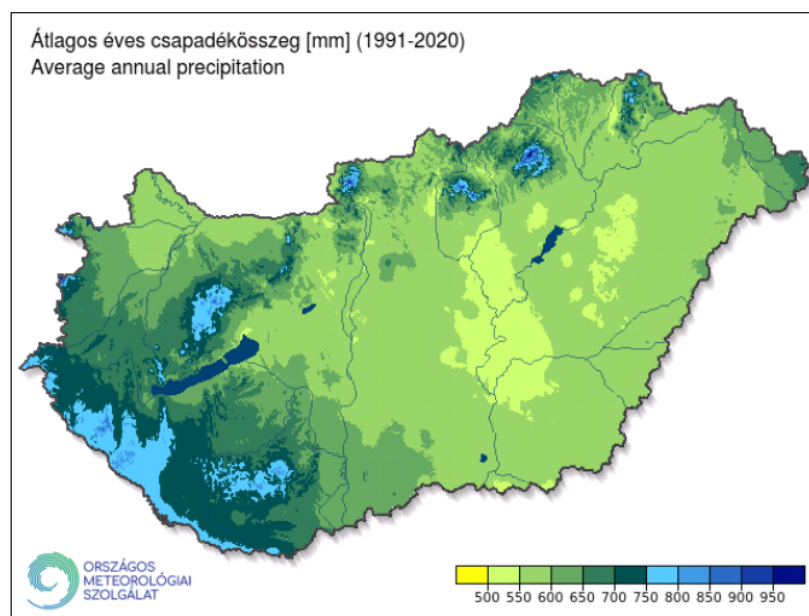

3. Ábra: Az uralkodó szélirányok Magyarországon az Országos Meteorológiai Szolgálat adatai alapján 2001-2020 között

Forrás: www.met.hu

4. Ábra: Az évi átlagos szélsébség (m/s) értékek 2001-2020 között az Országos Meteorológiai Szolgálat adatai alapján
Forrás: www.met.hu

5. Ábra: Átlagos éves csapadékösszeg Magyarországon az 1991-2020 közötti időszakban az Országos Meteorológiai Szolgálat adatai alapján
Forrás: www.met.hu

A közel 2276 hektáron fekvő település közigazgatási területének több mint 50%-a, 1449,5433 ha a Duna-Ipoly Nemzeti Parkhoz (DINP) tartozó országosan védett területéhez kapcsolódik.

NATURA 2000 Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület a községtől észak-északkeletre lévő Pilis és Visegrádi-hegység (HUDI20039).

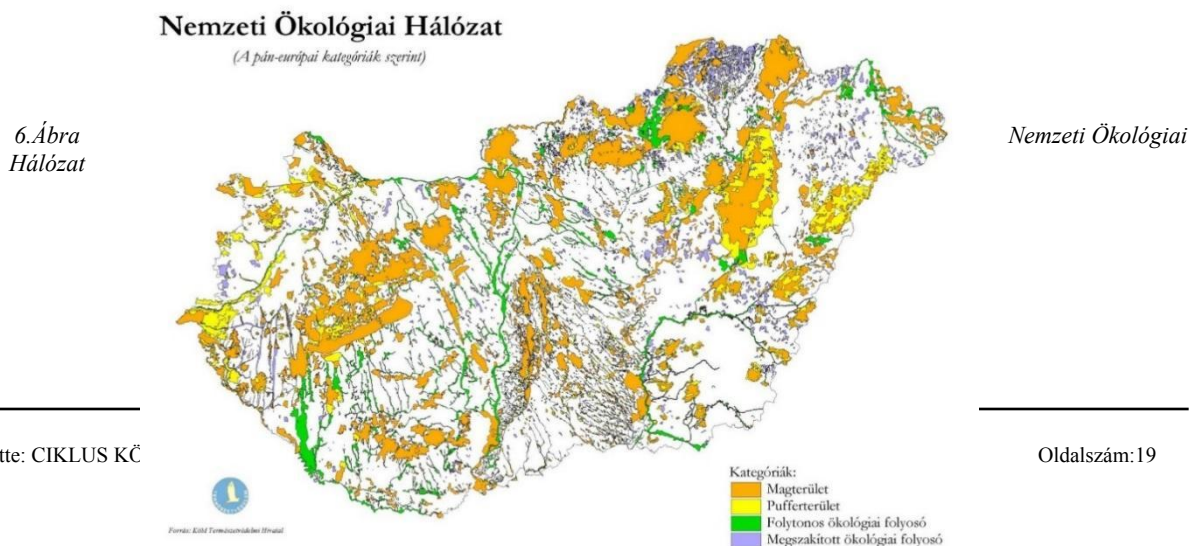
A kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területek esetében a legfontosabb cél, hogy a változatos földtani és felszínalakzati értékek fennmaradjanak az utókornak, illetve a honos erdőtársulások és a hozzájuk köthető élőhelyek megővásra kerüljenek.

Az Országos Ökológiai Hálózat magterület övezete Csobánka nyugati oldalán lévő Hosszú-hegy, Ziribár - hegy és Határ- rétek területei, emellett a keleti Oszoly-csúcs, Csúcs-hegy és Kis-Kevély domboldalai, azaz a Nemzeti Park területe tartozik a magterületbe. Ökológiai folyosóként a település dél-nyugati határa mentén húzódó Határréti-árok környezete (mélyebb fekvésű gyepek terület, vizes élőhelyek, Házi-réti víztározó csobánkai területe) nyilvántartott. Pufferterületek a nyugati oldalon elhelyezkedő kisparcellás intenzívebben művelt mezőgazdasági területek, a Kovácsi-patakhhoz csatlakozó, magterületek felé eső legelők, valamint a belterülettől délre található, honvédelmi terület részét képező Kerekes-hegy domboldalai.

Az Országos Településrendezési Terv alapján a természeti és ex-lege területek az országos ökológiai hálózat övezetébe soroltan kezelendők.

A Magyar Állami Természetvédelem hivatalos honlapján található barlangnyilvántartás szerint Csobánkán 45 darab barlang van kataszterbe véve. Ezek közül a hatályos helyi építési szabályzatban 2 darab barlang van megnevezve. Az említett két barlangon kívül számos egyéb más barlangnak minősülő karsztos képződmény található a településen, melyek a törvény erejénél fogva védettek.

Ex-lege védett források esetében kettő található a településen. Egyik a Szentkút, melynek gyógyító híre van, másik pedig a Dera-patak forrásvidéke.

Forrás: www.termeszetvedelem.hu

A 2/2002. (I. 23.) KöM-FVM együttes rendelet szerint Csobánka az érzékeny természeti területekkel érintett települések (ÉTT) körébe nem tartozik.

3.4. Település területe, népessége, fontosabb adatai

Csobánka a Közép - Magyarország régióban, Pest vármegye középső, központi részén helyezkedik el. Földrajzi helye az északi szélesség $47^{\circ} 38' 31,9''$, és keleti hosszúság $18^{\circ} 58' 05,6''$ metszéspontjában van.

A földrajzi, történeti és néprajzi jelentőséggel bíró település területe 2276 hektár, ebből a belterület mintegy 215 hektárt tesz ki.

A település a 328 méteres Oszoly - csúcs, a 352 méteres Csúcs-hegy, a 488 méteres Kis - Kevély, a Csobánkai-nyereg és a 470 méteres Hosszú-hegy határolta medencében fekszik, mely észak-északnyugati irányból nyitott.

Testvérvárosi kapcsolatok

Testvértelepülés

- Wertheim (Németország)

A testvérkapcsolat létrejöttének alapja történelmi okokra vezethető vissza. A helybéli svábokat – 1310 főt – a potsdami konferencia határozatának XIII. cikkelye szerint, 1946. március 15-16-án kitelepítették a németországi Baden-Württemberg tartomány legészakibb városába, Wertheimbe. Az együttműködés célja: az egyházak, intézmények, civil szervezetek és a polgárok közötti kapcsolatok létrehozása és elmélyítése (oktatás, tudomány, kultúra, sport, idegenforgalom és a gazdaság különböző területein).

Csobánkával szomszédos települések: Pomáz, Pilisszántó, Pilisvörösvár, Pilisborosjenő

2013-tól a kistérségek mellett államigazgatási (közigazgatási) területi egységként járásokat (többek között a Szentendrei járás) is kialakítottak, a két területi beosztás nem esett egybe. A kistérségek közigazgatási szerepe a járások létrejöttével megszűnt, majd 2014. február 25-én maguk a kistérségek, így a Szentendrei kistérség is.

A település a Szentendrei járáshoz tartozik.

Szentendrei Járásba tartozó települések: Szentendre, Budakalász, Pomáz, Visegrád, Leányfalu, Csobánka, Dunabogdány, Kisoroszi, Pilisszentkereszt, Pilisszentlászló, Pócsmegyer, Szigetmonostor, Tahitófalu,

A település megközelítése az alábbiak alapján lehetséges.

A települést többek között Budapest irányából, Pomázon keresztül autóval, a H5-ös HÉV-vel és autóbusz járatokkal lehetséges megközelíteni. A 855-ös számú elővárosi autóbusz a pomázi H5-ös HÉV állomásánál lévő autóbusz-állomás és Csobánka, Plandics tér között közlekedik.

Csobánka belterületi részén az 1109-es út halad végig, amely a 10-es főútból ágazik ki Pilisvörösvár központjában és Csobánkán keresztül haladva a község északi szélén, a csobánkai elágazásnál az 1111-es útba torkollva ér véget. Pilisvörösvár vasútállomás felől a 856-os busz járata közlekedik Csobánkán keresztül Pomázra. A 861-es számú elővárosi autóbusz Pomáz – Csobánka - Pilisszentkereszt útvonalon közlekedik.

Csobánka intézményrendszere (egészségügy, közigazgatás) a helyi igényeknek megfelelő.

A település nem rendelkezik jelentős gazdasági súllyal, a településen nincsenek nagy foglalkoztató vállalkozások, melyek felszívják a munkaerőt, ugyanakkor számos egyéni vállalkozó, mikro-, és kisvállalkozás tevékenykedik. A primer és szekunder szektor részesedése a vállalkozások arányából igen kevés a többi térségbeli településhez hasonlítva. A település nem rendelkezik meghatározó húzóágazattal.

A mezőgazdaság az utóbbi fél évszázadban elvesztette korábbi jelentőségét mind a térségi ellátás, mind a lakossági megélhetés tekintetében. Országosan elmondható az, hogy a növénytermesztés vesztett gazdasági jelentőségéből, megszűnt a jövedelemkiegészítő szerepe a gyenge talaj minőség, az évek óta tartó vízhiány, az aszályok, a talajvízszint süllyedése és a szél pusztító hatása miatt.

A gazdasági társaságok közül a jelentősebb vagyonnal és bevétellel rendelkező cégek folyamatosan igyekeznek fejleszteni, korszerűsíteni a termelésüket (gépek, eszközök beszerzése, telephely korszerűsítése stb.). Ezek a fejlesztések a versenyképesség megtartásához és a piacon maradáshoz nélkülözhetetlenek. A helyi munkaerő képzettségi szintje elmarad a kívánatostól. Elsősorban a középkorú, idősebb munkavállalók között magas az általános iskolai végzettségű, szakképesítéssel nem rendelkezők aránya.

Csobánka lakónépességének száma 2024. január 01-jén 3580 fő volt. A népesség korösszetételét a településen, - az országos és vármegyei trendekhez hasonlóan,- is az előregedés jellemzi. A 2022-es népszámlálás adatai alapján a 65 éves és idősebbek aránya az összes népességhez viszonyítva 19,45 % volt (a vármegyei átlag értékénél (17,9 %) jóval magasabb érték). A 15 év alatti lakosság 16,93%-os részaránya vármegyei összehasonlításban kedvezőnek volt tekinthető, a vármegyei átlaggal (16,9 %) megegyező érték.

A 15-65 év közötti lakosság 63,6 %-os részaránya vármegyei összehasonlításban a vármegyei átlag értékénél (64,9 %) valamivel alacsonyabb értéket mutatott.

A népesség megoszlása legmagasabb befejezett iskolai végzettség tekintetében 7 évesnél fiatalabb személy 8,3 %, Általános iskola 8. évfolyamánál alacsonyabb végzettség 11,6 % Általános iskola 8. évfolyam 24%, szakmai oklevéllel rendelkezők aránya 12,4%, érettségivel rendelkezők aránya 21,9 %, felsőfokú diplomával rendelkezők aránya 28,5% volt.

A népesség megoszlása nemzetiségi hovatartozás szerint a következők voltak: 2022-ben a lakosság 86,7 % magyarnak, 7,1%-a romának, 2,4 %-a németnek, 1,4%-a szlováknak, 1,2%-a szerbnek vallotta magát. A településen belül a korábbi KSH adatszolgáltatás alapján nem jellemző a térbeli kirekesztés, a szegregáció jelenléte, nem található olyan terület, mely a szegregációs mutató alapján megfelelné a szegregátum feltételeinek.

A vallási megoszlás a következő volt 2022-ben: római katolikus 28,9 %, református 8,1 %, evangélikus 0,9%, más keresztény felekezethez tartozó 0,8%, ortodox keresztény 0,8 %, felekezeten kívüli 15,6%, nem nyilatkozott 44%.

2. táblázat Népesség és lakásállomány időbeli számszerű alakulása 2011-2024. között

Népesség és lakásállomány időbeli számszerű alakulása 2011-2024. között		
Év	Lakónépesség	Lakások száma
2011.10.01. (a népszámlálás időpontjában)	3110	1072
2012.01.01.	3113	1074
2013.01.01.	3178	1081
2014.01.01.	3161	1087
2015.01.01.	3189	1093
2016.01.01.	3206	1097

Népesség és lakásállomány időbeli számszerű alakulása 2011-2024. között		
Év	Lakónépesség	Lakások száma
2017.01.01.	3274	1101
2018.01.01.	3335	1108
2019.01.01.	3450	1118
2020.01.01.	3477	1125
2021.01.01.	3550	1164
2022.10.01. (a népszámlálás időpontjában)	3559	1249
2023.01.01.	3609	1252
2024.01.01.	3580	1269

Forrás: KSH – „Magyarország helységnévtára” adatai alapján

Önkormányzati intézmények

- **Csobánka Község Polgármesteri Hivatala**

Önkormányzati és államigazgatási ügyek.

Oktatási intézmények

- **Szentendrei Barcsay Jenő Általános Iskola Csobánkai Tagiskolája**
- **Borostyán Természetvédő Óvoda**

Az önkormányzati fenntartású Borostyán Természetvédő Óvoda a település és vonzáskörzetének óvodás gyermekei számára teremt biztonságos nevelési környezetet.

Az öt csoportszobás 850 m² fűtött alapterületű napközi otthonos óvoda a község egyetlen óvodája, mely pályázati forrásból jött létre, jelenlegi formájában 2012. óta üzemel. A helyén állt korábbi óvoda eredetileg az 1950-es években épült, ám a felújításkor az épület 90%-át elbontották, csak néhány vályogfalat tartottak meg az új épület számára. Az óvodai nevelés során kiemelt figyelmet fordítanak a gyermekek differenciált képességfejlesztésére, tehetséggondozására és felzárkóztatására. A nevelési program fő gerince a természet védelme, mely alkalmazkodik a helyi sajátosságokhoz, a családok igényeihez és elvárásaihoz.

- **Magocska Bölcsőde**

Az Önkormányzat a Széchenyi 2020 program keretében vissza nem térítendő támogatást nyert el egy 28 férőhelyes, 482 m² alapterületű bölcsődeépület felépítésére. Az épület a Borostyán

Természetvédő Óvoda közvetlen telekszomszédságában épült fel. Az épület korszerű építőipari technológiák alkalmazásával épült. A kivitelezés során törekedtek az energiahatékonyságra és a fenntarthatóságra.

A bölcsőde megépítésével a napos bölcsődei ellátás, illetve napközbeni ellátás nyújtása fog megvalósulni a bölcsődés korú gyermekek részére. A bölcsőde a település és vonzáskörzetének bölcsődés korú gyermekei számára fog biztonságos nevelési környezetet teremteni.

Civil szervezetek

- Csobánka Bűnmegelőzési Polgárőr Egyesület;
- Vadvirág Nyugdíjas Klub;
- Oszoly Környezetvédő Egyesület;
- Csobánkai Értéktörő és Községépítő Egyesület (CSÉKE);
- Walper István Alapítvány;
- Életvirága Alapítvány;
- Szívesen Élek Közhasznú Alapítvány;
- Magyarországi Németek és Nemzetiségek Csobánkai Szervezete;
- Szent László Király Lovas Egyesület;

Egészségügyi intézmények

- ***Háziorvosi szolgálat***

Az orvosi rendelő a településen az ellátási igényekhez igazodóan az Egészségházban helyezkedik el. Az orvosi ellátást 1 felnőtt és 1 gyermek körzet, illetve 1 fogorvosi körzet végzi.

- ***Fogorvosi körzet***

A fogorvosi alapellátás újraindítása után az Egészségházban kialakított rendelőben 2024. december 1. napjától megkezdődött ismét a felnőtt,- és gyermekfogászati ellátás is.

- ***Védőnői szolgálat***

A védőnői szolgálat az egészségügyi alapellátás része, amely biztosítja az egységes, magas színvonalú preventív ellátást a nővédelem, a várandós anyák, a gyermekágyas anyák, valamint a 0-16 éves korú gyermekek gondozása területén.

- ***Csobánka Község Önkormányzat Család és Gyermekjóléti Szolgálat***

Az önkormányzati fenntartású intézmény a településen a család- és gyermekjóléti szolgálat körébe tartozó feladatok tekintetében végzi tevékenységét a községi Egészségházban.

Szolgáltatások:

- foglalkoztatással, álláskereséssel kapcsolatos tanácsadás;
- információnyújtás szociális, családtámogatási, társadalombiztosítási ellátások formáiról, a hozzájárulás lehetőségeiről;
- hivatalos ügyek intézésének segítése;
- segítő beavatkozás krízishelyzetekben;
- szociális, életvezetési, mentálhigiénés tanácsadás, illetve ennek megszervezése;
- egyének, családok kapcsolatkézségének javítása;
- a gyermekkel és családjával végzett családgondozás, melynek célja a gyermek problémáinak rendezése, a családban jelentkező működési zavarok ellensúlyozása.
- Az egészségügyi és a szociális ellátás, valamint a hatósági beavatkozás kezdeményezése.
- Krízishelyzet esetén a gyermek családjából történő kiemelésének kezdeményezése,
- Családi konfliktusok megoldásának elősegítése, különösen a válás, a gyermekelhelyezés esetében.
- A családjából kiemelt gyermek visszagondozása.
- Utógondozás biztosítása.
- Támogatásokról való tájékozódás, a támogatásokhoz való hozzájárulás segítése.
- Szociális válsághelyzetben lévő várandós anyák támogatása, segítése.
- Hivatalos ügyek intézésének segítése.
- Meghallgatja a gyermekek panaszát és annak megszüntetése érdekében megteszi a szükséges intézkedést.
- ***Dunakanyari Család-és Gyermekjóléti Központ***

A szentendrei járás illetékességi területére kiterjedően a hatósági ügyekhez kapcsolódó, gyermekek védelmére irányuló tevékenységeket, illetve a speciális szolgáltatásokat biztosítja.

Speciális szolgáltatások:

- jogi tanácsadás;
- pszichológiai tanácsadás;

- gyógypedagógiai tanácsadás;
- családterápia, párterápia;
- mediáció;
- kapcsolatügyelet;

Kulturális intézmények

- ***Baross Péter Községi Tér és Könyvtár***

Az épületegyüttes két különálló épületből áll, melyek fűtött alapterülete a következők:

- Községi tér és könyvtár 417,83 m²;
- Klubhelyiség 58,0 m²;

Az épületegyüttes eredetileg 1925 táján épülhetett, azóta több ütemben bővült, utolsó felújítására 2013-ban került sor. Ekkor a homlokzatok utólagos hőszigetelésére, valamint a nyílászárók korszerűsítésére is megtörtént.

- ***Dumtsa Jenő Nemzetiségek Háza***

A 64,56 m² fűtött alapterülettel rendelkező Nemzetiségek Háza Csobánkán a Béke út 8. szám alatt található: a földszintes, magastetős épület az 1890-es évek végén épülhetett (kataszteri adat szerint az építés éve 1940). Az épület utolsó felújítására 2012-ben került sor.

Egyéb intézmények

- ***Pest Vármegyei Rendőr-főkapitányság Szentendrei Rendőrkapitányság Pomázi Rendőrőrs***

A Pomázi Rendőrőrs illetékességi területe: Pomáz, Budakalász, Csobánka, Pilisszentkereszt és Pilisszántó települések.

- ***Pest Vármegyei Rendőr-főkapitányság Szentendrei Rendőrkapitányság Pomázi Rendőrőrs Csobánkai körzeti megbízott***

Az 1980-as években épült szolgálati lakás a Magyar Falu Program támogatásával korszerű, energiatakarékos korszerűsítésen esett át.

- ***Országos Mentőszolgálat – Szentendrei Mentőállomás;***

- ***Pest Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Vác Katasztrófavédelmi Kirendeltség Szentendrei Hivatásos Tűzoltó – parancsnoksága;***

A Kirendeltség alárendeltségében működő Hivatásos Tűzoltó-parancsnokságok mellett szakmai felügyeletet lát el, többek között a Pomáz Önkormányzati Tűzoltóság (Pomáz ÖTP) felett.

A Pomázi Önkormányzati Tűzoltóság szakmai irányutatása alapján 2016. évben alakult meg a Csobánkai Önkéntes Tűzoltóórs.

4. KÖRNYEZETI ÁLLAPOTFELMÉRÉS

4.1. Környezeti elemek állapota

4.1.1. Levegő

Csobánka település közigazgatási területén a levegőterheltségi szint – 4/2011. (I. 14.) VM rendelet 1. mellékletében meghatározott – egészségügyi határértékei az irányadók az ökológiai rendszerek védelmében meghatározott területek kivételével, ahol ezen rendelet 4. mellékletében szereplő az ökológiai rendszerek védelmében meghatározott kritikus levegőterheltségi szinteket kell alkalmazni.

Akár releváns is lehetne az ökológiai rendszerek védelmében meghatározott kritikus levegőterheltségi szint alkalmazása, ugyanis a település közigazgatási területét érinti a Duna - Ipoly Nemzeti Park országosan védett területe.

A fentiek mellett a közigazgatási területet érintik még a NATURA 2000 Pilis és Visegrádi-hegység (HUDI20039) Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület, országos ökológiai hálózat övezetébe tartozó mag-, puffer - és folyosó területek és ex-lege területek is.

A település és környékének levegőtisztasága megfelelőnek minősül, az alap légszennyezettség nem számottevő.

A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet 1. számú melléklete szerint Csobánka közigazgatási területe az 1. légszennyezettségi zónába esik (Budapest és környéke légszennyezettségi agglomerációja)

Zónacsoport a szennyező anyagok szerint											
	Kén- di-oxid	Nitro-gén-dioxid	Szé n-mon-oxid	PM 10	Ben zol	Talaj köz-e-li ózon	PM10 Arzén	PM10 Kad-mium	PM10 Nikkel	PM10 Ólom	PM10 benz(a)-pirén

Légszennyezettségi agglomeráció											
1. Buda- pest és környéke	E	B	D	B	E	O-I	F	F	F	F	B

Az 1. légszennyezettségi zóna erősen szennyezett elsősorban NO₂, PM₁₀ tekintetében. A zónába sorolás a tervezési területre nem ad értékelhető adatot, ugyanis a zónán belüli átlagot jeleníti meg. Az agglomerációban a légszennyezés megállapítására a mérőhálózat hivatott, mely folyamatosan végrehajtja a légszennyezettség méréssel történő ellenőrzését. Az országban és így az agglomerációban is a levegőminőség mértékének, tér- és időbeli alakulásának megállapítása telepített mérőhálózati keretek között történik.

Pest Vármegye Környezetvédelmi Programja 2025-2031 c. dokumentumban (Magyar Energetikai Gazdaságtervező és Értékelő Tanácsadó Iroda Kft.) az alábbi légszennyezettségre vonatkozó adatforrások állnak rendelkezésünkre.

A levegő minőségéről az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat (OLM) keretein belül üzemeltetett automata (százhalombattai, tököli és váci) és manuális (Budaörs, Szentendre, Vác, Visegrád) mérőállomások eredményei nyújtanak tájékoztatást.

A területhez legközelebb eső mérési pontok Vácon találhatóak. A rendelkezésre álló adatok jó és kiváló értékeket mutatnak. A község levegőminőségi állapota kedvező, klimatikus gyógyhelyként tartják számon. A kibocsátások kizárólag antropogén forrásból, azon belül is elsősorban a fosszilis tüzelőanyagok eltüzeléséből származnak, amelyek ipari, közlekedési, mezőgazdasági, kommunális eredetűek. A kibocsátási források lehetnek helyhez kötöttek, valamint mozgó források.

A légszennyezés, ill. légszennyezettség mértékének megítélése szempontjából nagyon fontos a légszennyező anyagok élettani és az ökoszisztémára gyakorolt hatásainak ismerete **(Lásd 2. számú melléklet).**

A szilárd légszennyező komponensek (üledő- és szálló por) aránya időnként továbbra is számottevő a térségben a megnövekedett közúti forgalomnak, a burkolatlan útfelületeknek és a nem megfelelően karbantartott zöldfelületeknek, az egyes helyeken elhanyagolt, parlagon hagyott mezőgazdasági területeknek, a közigazgatási terület deflációra érzékeny talajminőségének, valamint a csökkenő csapadékmennyiségnek köszönhetően.

Az állattartó telepek környezetében a bűzterhelés időnként nem elhanyagolható. Az állattartási tevékenység potenciális helyhez kötött diffúz légszennyező forrásnak minősül. Nagy létszámú állattartótelep a település igazgatási területén a Csobánkai Lovarda. Háztájiban nagyon kevés állatot tartanak.

A települési kibocsátások túlnyomó hányada tüzeléstechnikai, valamint közlekedési eredetű. A kibocsátások jellemzően 10 m alatt, néhány esetben 10-20 m közötti magasságban történnek, így e terület nem játszik számottevő szerepet a nagy távolságba eljutó légszennyezés kialakulásában. A közlekedésből adódó levegőterhelés mértéke nem elhanyagolható, a helyi és az átmenő forgalom is megnövekedett az utóbbi években. A legnagyobb forgalmat a közigazgatási területen haladó, belterületet is érintő 1109 jelű közút adja. A település területén lévő burkolatlan utak felületéről származó diffúz légszennyezés, mint porszennyezés lényegében elhanyagolható, azonban a kiporzás ellen védekezni kell.

A fűtési módok megoszlása a településen kedvező képet mutat: belterületen gyakorlatilag teljesen kiépített a gázhálózat és a gázzal fűtött lakások aránya is magas, azonban nem elhanyagolható a vegyes tüzelésű kazánokban fával és egyéb szilárd fűtőanyagokkal fűtő külterületi házak aránya sem. A kommunális eredetű légszennyezés az alacsony kibocsátási magasságok miatt meghatározó szerepű a helyi légszennyezettség kialakulásában. A fatüzelésre a szénmonoxid és nitrogéndioxid, szilárdanyag (pernye) és korom légszennyező anyagok kibocsátása jellemző. A szén elégetésekor kén-dioxid is keletkezik.

2014 decemberétől kezdve minden évben az Agrárminisztérium országos tájékoztatási kampányt indított „Fűts okosan!” címmel, melynek keretében, többek között Csobánkán is megrendezésre kerültek ismeretterjesztő előadások 2015-2018. évek között. A kampány a helyes tüzelés fontosságára hívja fel a figyelmet, valamint arra, hogyan károsíthatja a környezetet és az egészséget a nem megfelelő tüzelőanyaggal és nem megfelelő technikával történő tüzelés.

Kellemetlen szagok az eseti illegális avarégetéskor, egyes állattartó telepek környezetében jelentenek időszakos problémát. Az avar és kerti hulladék nyílttéri égetésével kapcsolatos szabályozást Csobánka Község Önkormányzatának Képviselő-testületének 15/2015 (XI.27.) önkormányzati rendeletében szabályozták. (Az önkormányzati rendelet hatályát veszítette 2020. március 18. napjával.)

Az allergiára hajlamos személyek számára gondot jelenthet a parlagon fekvő, illetve gondozatlan, gyomos külterületek nem elhanyagolható kiterjedése. A település belterületére ez nem jellemző. Légszennyező anyag kibocsátás szempontjából jelentős nagy ipari üzemek, illetve termelő, vagy szolgáltató tevékenységet végző létesítmények a település közigazgatási területén belül nem találhatóak. Bányászati tevékenység jelenleg nem folyik a település területén, a bányák rekultivációja van folyamatban.

Csobánka I.- dolomit bánya rekultivációja

A Csobánka 0142/81 hrsz-ú 1,6727 hektár területű dolomit bánya Pilisvörösvár és Csobánka településeket összekötő (1109 számú és 098/2 helyrajzi számon) közút felénél, közvetlenül az út mellett, attól északi irányban található.

A bánya üzemeltetője a még meglévő ásványi nyersanyag kitermelése érdekében környezeti hatásvizsgálati eljárásra irányuló kérelmet nyújtott be az illetékes környezetvédelmi hatóság részére. A még meglévő ásványi nyersanyag mennyiséget a következő években (2025-2027) tervezik kitermelni, a rekultiváció (inert anyaggal történő feltöltés) időtartama kb. 10 év.

Csobánka Község Önkormányzata az eljárásban résztvevő ügyfélként, illetve környezetvédő egyesületek a kitermelés és később, a 10 éves rekultivációs időszakban felmerülő környezeti terheket részletesen bemutató szakértői véleményekben, nyilatkozatokban észrevételezték a környezeti hatásvizsgálati eljárásra irányuló kérelmet.

A környezeti hatásvizsgálati eljárásban az illetékes hatóság részéről döntés nem született.

Száraz időszakokban jelentős diffúz légszennyezést a növényzettel időszakosan fedett szántóföldekről, illetve burkolatlan utakról származó por terhelése jelenti. A település északról szinte teljesen nyitott, itt a lakótelkek, lakóutcák közvetlenül szántókban végződnek (Hunor u., Barackvirág u., Kilátó u., Nádas u.). Több utca is szántóra fut ki és kevésben található megfelelő utcafásítás. Védőfásítás, véderdő nem védi a települést. A mezőgazdasági földutak használatából is adódhat minimális porterhelés.

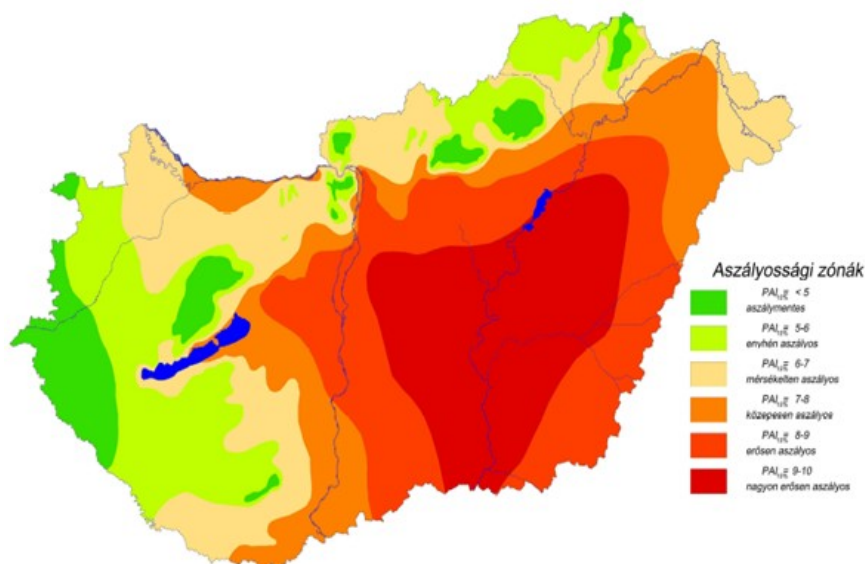
A közlekedési eredetű emissziót jellemzően szén-monoxid, szén-dioxid, nitrogén-oxidok és telítetlen szénhidrogének alkotják. Ezek közül a telítetlen szénhidrogének közvetlenül az utak környezetében rakódnak le.

4.1.2. Víz

4.1.2.1. Felszíni vizek jellemzése

Csobánka közigazgatási területének legnagyobb része a Pilis hegység kistájhoz, míg dél-nyugati fele és északi része a Pilisi-medencék kistájhoz tartozik. A Pilist a Dera-patak, majd a Szentléleki-patak völgye választja el a Visegrádi-hegységtől. A Pilis viszonylag vízszegény. A terület vízrajzához tartozik még a pilisvörösvári tórendszer.

A PAI (Pálfai-féle aszályossági index) alapján a térség az ország enyhén aszályos, aszálymentes területei közé tartozik.

7. Ábra: PAI (Pálfai-féle aszályossági index)

Forrás: http://www.mettars.hu/wp-content/uploads/2010/08/Herczeg_Andras.pdf

Víz Keretirányelv (VKI)

A vizek védelmét, a vízhasználatokat és a vízgazdálkodás többi elemét, az Európai Unió minden tagállamában a Víz Keretirányelv (2000/60/EK irányelv) szabályozza. Általános célkitűzés a vizek jó állapotának elérése legkésőbb 2027-ig, és a jó állapot hosszú távú fenntartásának biztosítása. A Keretirányelv szerint a „jó állapot” nemcsak a víz megfelelő minőségét, hanem a megfelelő vízmennyiséget is jelenti, valamint a vizek és a víztől függő élőhelyek minél zavartalanabb állapotát is.

Magyarország vízgyűjtő-gazdálkodási terve¹

Magyarország vízgyűjtő-gazdálkodási tervében Csobánka közigazgatási területe az 1-9 Közép-Duna tervezési alegységre esik. Csobánka közigazgatási területének egésze a Közép – Duna – völgyi Vízügyi Igazgatóság működési területére esik.

1-9 Közép-Duna alegység

A közel 8600 km² területű Közép - Duna tervezési alegység meglehetősen különleges helyzetben van, mivel nem egységes vízgyűjtőterületet, hanem a Duna két partján lefutó kisvízfolyások vízgyűjtőinek sokaságát foglalja magába. Ezek a bal parton a Szob és a Csepel-sziget északi csúcsa között, a jobb parton pedig a Dömös és Dunaföldvár között érik el a Dunát. Ennek megfelelően a terület földrajzi felépítése is változatos: a bal parton ide tartozik a Börzsöny déli része, a Gödöllői-dombság nyugati szegélye és a hordalékkúp teraszokkal tagolt Pesti-síkság keskeny északi elvégződése. A jobb parton az északkelet-délnyugati csapásirányú, töréses, pikkelyes szerkezetű Dunántúli-középhegység résztájai közül a Visegrádi-hegység, a Pilis, a Budai-hegység és a Zsámbéki-medence, a Gerecse és a Vértes egyes részei, illetve a déli irányból benyúló Mezőföld északi része csatlakozik a területhez.

A terület felszíni vizeinek mennyiségét döntően a csapadékviszonyok és a felszíni viszonyok határozzák meg.

A felszíni vizek minőségét a települési infrastruktúra, a csatornázottság színvonala, illetve a működő ipar befolyásolja. Hatással van a vízminőségre a mezőgazdasági művelés alatt álló területekről bejutó diffúz szennyezés, illetve a települési hulladékgazdálkodás is.

A hegyekben számos forrás ered, mint pl. a Csobánkai Szentkút. A település környezete Budapest és a Dunakanyar vízbázisának háttérterülete, ezért a fokozott vízminőség-védelem kiemelt fontosságú.

---

¹ A VGT3 véleményezési időszaka 2021. év szeptember hó 15. napján lezárult, mely során a társadalom bevonásának részeként megvalósultak online tematikus és területi fórumok, amely lehetőséget adott a társadalom és az érdekelt felek további tájékoztatására, vélemények, javaslatok megvitatására. A Kormány 1242/2022. (IV. 28.) Korm. határozatában Magyarország 2021. évi vízgyűjtő-gazdálkodási tervét elfogadta, illetve a korábban hatályos Magyarország felülvizsgált, 2015. évi vízgyűjtő-gazdálkodási tervéről szóló 1155/2016. (III. 31.) Korm. határozatot visszavonta.

Magyarország vízgyűjtő-gazdálkodási tervében felszíni víztestek Csobánka közigazgatási területén a következők.

3 táblázat Felszíni víztestek Csobánka közigazgatási területén

Víztest kód	Víztest neve	Kategória	Típus leírása	Víztest hidromorfológiai típusa
AEP418	Dera- és Kovács-patak	természetes vízfolyás	dombvidéki-hegyvidéki – nagy esésű – meszes – durva mederanyagú – kicsi vízgyűjtőjű	2 Beszűkített, egyenes-kanyargó alakú, kevert mederanyagú típus, 3A Beszűkített, egyenes-kanyargó alakú, görgeteges mederanyagú típus
AEP419	Dera-patak	erősen módosított természetes vízfolyás	dombvidéki – közepes esésű – meszes – durva és közepes-finom mederanyagú – kicsi vízgyűjtőjű	4 Beszűkített, egyenes-kanyargó alakú, görgeteges – murva - kavics mederanyagú típus

Forrás: Magyarország vízgyűjtő-gazdálkodási terv alapján saját szerkesztés

Az erősen módosított felszíni víztestek kialakulásának fő okai között szerepel a jelentős mederszabályozás, illetve a völgyzárógátas tározók jelenléte.

Magyarország vízgyűjtő-gazdálkodási tervében szereplő mesterséges felszíni víztestek Csobánka közigazgatási területén nem találhatók.

4.1.2.2. Felszín alatti vizek jellemzése

Csobánka közigazgatási területének szennyeződéserzékenységi besorolása: A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet mellékletében foglaltak szerint Csobánka település:

- **Fokozottan érzékeny**
- **Kiemelten érzékeny f. a. terület**

A vizek mezőgazdasági eredetű nitrát szennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006. (II. 7.) Korm. rendeletben Csobánka közigazgatási területe nitrát-érzékeny terület, ezért a településen mezőgazdasági tevékenységet folytatóknak kötelező a rendelet szerinti cselekvési program, valamint tevékenységüket a helyes mezőgazdasági gyakorlatnak megfelelően a cselekvési programban meghatározott kötelező előírásai szerint kell végezniük.

Talajvíz

A talajvíz vízforgalmi adottságaiból következően viszonylag élénk, a külső tényezők így rövid idő alatt is jelentősen érvényesíthetik hatásukat (csapadékhiány, stb.). Ivóvízbeszerzés

szempontjából a talajvíz jelentősége kisebb, mivel nagy vízigények kielégítésére nem alkalmas. Talajvízre telepített vízbázisainkból az esetek többségében néhány 10 – néhány 100 m³ /d vízmennyiség beszerzése biztosítható.

A Talajvíztükör nyugalmi szintje a felszín alatt Csobánkánál 4-8 m, Talajvízszint mélysége a felszín alatt 2-5 m, talajvízmentes terület.

Kémiai jellege főleg kalcium – magnézium - hidrogénkarbonátos típusú, de Pomáz környékén a nátrium is előfordul.

Rétegvíz

Rétegvíznek nevezzük a porózus kőzetek vizét, amely a talajvíztartó réteg alatt helyezkedik el, illetve a porózus kőzetben a 20 m alatt elhelyezkedő víztömeget.

Vízbeszerzési szempontból a hegyvidéki, hideg karszt és sekély hegyvidéki víztesteknek van jelentősége.

Csobánka területét az alábbi felszín alatti víztestek érintik

4. táblázat Csobánka területét érintő felszín alatti víztestek

<i>VOR</i>	<i>Víztest kód</i>	<i>Víztest neve</i>	<i>Vízadó típusa</i>
AIQ551	h.1.6	Dunántúli-középhegység – Duna – vízgyűjtő Visegrád - Budapest	hegyvidéki
AIQ543	k.1.3	Dunántúli-középhegység - Budai-források vízgyűjtője	hideg karszt
AIQ550	sh.1.6	Dunántúli-középhegység – Duna - vízgyűjtő Visegrád - Budapest	sekély hegyvidéki

Forrás: Magyarország vízgyűjtő-gazdálkodási terv alapján saját szerkesztés

4.1.3. Talaj

Földtan

A település közigazgatási területének nagyobb része a Pilis hegység, míg dél-nyugati fele és északi része a Pilisi-medencék kistájához tartozik.

Csobánka község a Pilis hegységben, az Oszoly-csúcs (327 m) – Csúcs-hegy (352m)- Kis-Kevély (488 m) – Csobánkai-nyereg és a Hosszú-hegy csoportja által határolt medencében húzódik. Tőle északnyugatra emelkedik a hegység két legmagasabb pontja, a Pilis (757 m) és a Dobogókő (700 m). Ezek között ered és a Dunába ömlik a Dera - patak, a Vörösvári árokban folyik a Határ-réti-patak.

Az idilli fekvésű Csobánka felett magasodó, látványos sziklás hegyek, az Oszoly-csúcs és a Csúcs-hegy könnyen megmászható, népszerű turistacélpontok.

Pilis hegység

Az 1800 km² területű kistáj és röghegység a Duna jobb partján található, Budapest (Békásmegyer, Csillaghegy) és Esztergom között. A Pilis a Dunántúli - középhegység legkeletibb kistája. Legmagasabb kiemelkedése a Pilis-tető (756 m). A hegységet a Két – bükkfa - nyereg, a Dera - patak és a Szentléleki-patak völgye választja el északi szomszédjától, a Visegrádi-hegységtől, déli szomszédjától, a Budai-hegységtől a Pilisvörösvári-árok választja el. Nyugatról a Gerecse hegység, keletről a Pesti- hordalékkúpsíkság kistáj határolja.

Szerkezetében és alaki vonásaiban a Pilis a Budai-hegység hasonmása: tolodott, rögs, pikkelyes szerkezetű röghegység. Fő felépítő kőzete a triász mészkő és dolomit. A hegységet szerkezeti vonalakon képződött völgyek és medencék tagolják. A nagyobb eróziós völgyek (a Dera - patak és a Pilisvörösvári-árok teraszos völgyei) is szerkezeti vonalak mentén alakultak ki.

A Pilis elnevezés szláv eredetű, és kopasz fejtetőt jelent - a szerzetesek kiborotvált fejtetőjére utalva (latinul tonzúra). A kifejezés tökéletesen jellemzi a hegység képét: az erdő borította hegyoldalak közül kiemelkedő, ötszáz méternél magasabb csúcsokon nem alakult ki erdő, mert hiányzik a megtelepedésére alkalmas termőtalaj. Itt legfeljebb sziklagyepek és köztük alacsony, ligetes bokorerdők találhatók: vagyis a hegytetők „kopaszok”.

A Kevély-hegycsoport áll sasbérceivel délen, ettől északnyugatra található a Hosszú-hegy vonulata sziklafalas képződményeivel, majd maga a legészakibb rész, a Pilis hegy következik, amely egyben a legmagasabb is a Pilis-tető 756 méterével. A Pilis egy röghegység, amely üledékes kőzetekből, főleg mészkőből és dolomitból áll, melyek nagyjából 225 millió évvel ezelőtt rakódtak le, majd a hegység tektonikus törésvonalak mentén formálódott, aztán felszíne az évmilliók során lepusztult. A hegységet alkotó kőzet a földtörténeti középidő első harmadában, a triász kor végén alakult ki.

A triász időszakban a hegység állandóan emelkedett, a jurában pedig már majdnem szárazulattá vált. Szárazföldi viszonyok jellemzik a harmadidőszak elejét, az eocént is. Az alsó-eocén vége felé azonban a hegység egy része süllyedni kezdett, és a mélyebb térszinteken mocsaras területek alakultak ki. Ekkor keletkezett a hegység legfontosabb képződménye, a barnakőszén (Dorog,

Tokod, Pilisszentiván). A törések mentén találhatóak a hegység legidősebb képződménye a sötétbarna bitumenes mészkő és fölötte a szintén sötétszínű bitumenes dolomit. Az előbbi alkotja a sziklamászók által kedvelt Oszoly - sziklát, Csobánka egyik legfőbb látványosságát. A Kevélyek dolomitrétegekből állnak. Korban ezt követi az oligocén homokkő és agyag. Az előbbi, az ún. hárshegyi típusú homokkő a legnagyobb tömegben a Csúcs-hegyen és a Csobánkai-nyeregben figyelhető meg. A Hosszúhegy alapkőzete mészkő hárshegyi homokkővel, lösztakaróval.

Ez a környezet igen sokáig, szakmai becslések szerint akár negyven millió évig is megmaradt. A későbbi geológiai korok során, a külső erők pusztító munkája eredményeképpen azonban az eredetileg több kilométer vastagságú kőzetréteg jó része lepusztult. A kutatófúrások adatai szerint mintegy másfél km mélységig még mindig megtalálhatók a triász kori karbonátos rétegek. A földmozgások az eredetileg vízszintesen lerakódott kőzetréteg egyes részeit megemelték; így emelkedett ki a hegység. A fiatalabb tektonikai mozgások következtében e kiemelkedett tömbök feldarabolódtak és megbillentek. A pusztító folyamatok eredményei lettek a hegység legmagasabb csúcsai (Pilis - tető 756 m, Nagy - Bodzás 717 m, Nagy - Szoplák 710 m, Kis – Szoplák 686 m, Vaskapu – hegy 651 és 645 m, Nagy-Kevély 534 m, Kis-Kevély 488 m), melyek eredetileg akár Himalája magasságúak is lehettek.

Pilisi-medencék

A Pilisi-medencék közé tartozik a Dorogi-medence és a Vörösvári-árok.

A Dorogi-medence Komárom-Esztergom vármegye keleti és Pest vármegye északnyugati részén helyezkedik el a Vörösvári-árkot is magában foglaló Pilisi-medencék részeként, amely szerkezetiileg a Dunazug-hegyvidék középtájához és a Dunántúli-középhegység nagytájához tartozik. Délnyugatról a Gerecse keleti nyúlványai (a Gete hegy), északkeletről a Pilis vonulatai, délkeletről a Budai-hegység, a Vörösvári-árok irányában a Pilist és a Budai-hegységet, és egyben a két Pilisi-medencét is elválasztó Kopár-hágó határolja. Területe 120 km², felszíni vizeit az Esztergomnál a Dunába torkolló Kenyérmezői-patak vezeti el.

Talajtakaró

A térség növénytakarója a magasabb térszíneken cseres-tölgyes, bükkös és karsztbokor-erdő, a peremeken mezőgazdasági művelés alatt álló kultúrtáj. Talajai agyagbemosódásos barna erdőtalajok, Ramann - féle barna erdőtalajok, réti öntés, illetve fiatal, nyers öntés talajok egyenlő

arányban fordulnak elő. Előfordulnak még rendzina, futóhomok, humuszos homok, erubáz, nyirok talajok, köves, illetve földes kopárok is.

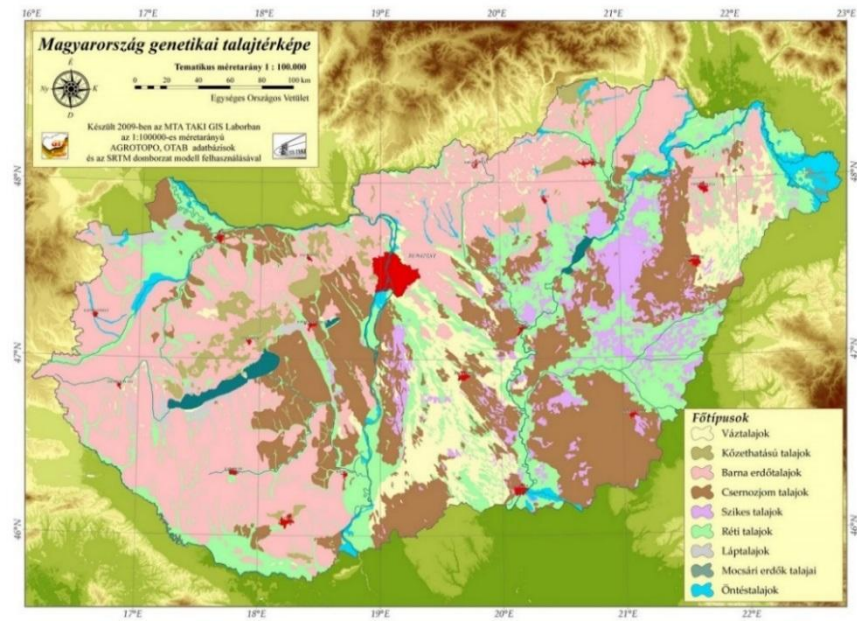
Csobánka tájszerkezetének meghatározó eleme a Pilis-hegyvonulatai, valamint annak különböző mélységű medencéi, melyek egyikében lévő Dera-patak mentén alakult ki a településmag. Eleinte a patak mentén hosszirányú fejlődés mutatkozott, majd kertes és üdülőterületek alakultak ki a domboldalon is. A települést a hegyoldalakon kialakult erdőségek zárják közre, melyeket a nyílt karszt felszínre törés és sziklaszirtek tesznek változatossá.

Csobánka tájképi megjelenését, tájszerkezetét meghatározza a vízfolyások környezetében lévő természetes és természetközeli élőhelyek láncolata. A hegyoldalakat borító erdő a domináns, a szántók aránya kisebb, emellett jelentős kiterjedésű gyepes terület található a domboldalakon.

A rétek és legelők aránya igen magas, 21%-ban találhatóak a településen. A gyepes területek a Kovácsi-patak és a Határ-rétek domboldalain koncentrálnak. Átlagosnál jobb minőségű rétek a Határréti-patak mentén, Garancs és Csobánc közötti völgyben húzódnak, legelők pedig szétszórva a domboldalak alsó lankáin. A Nemzeti Park területén található gyepek jellemzően természetes állományú gyepvegetációval fedettek. Ezek a kiterjedt összefüggő rétek, legelők jelentős természeti és táji értéket képviselnek a településen.

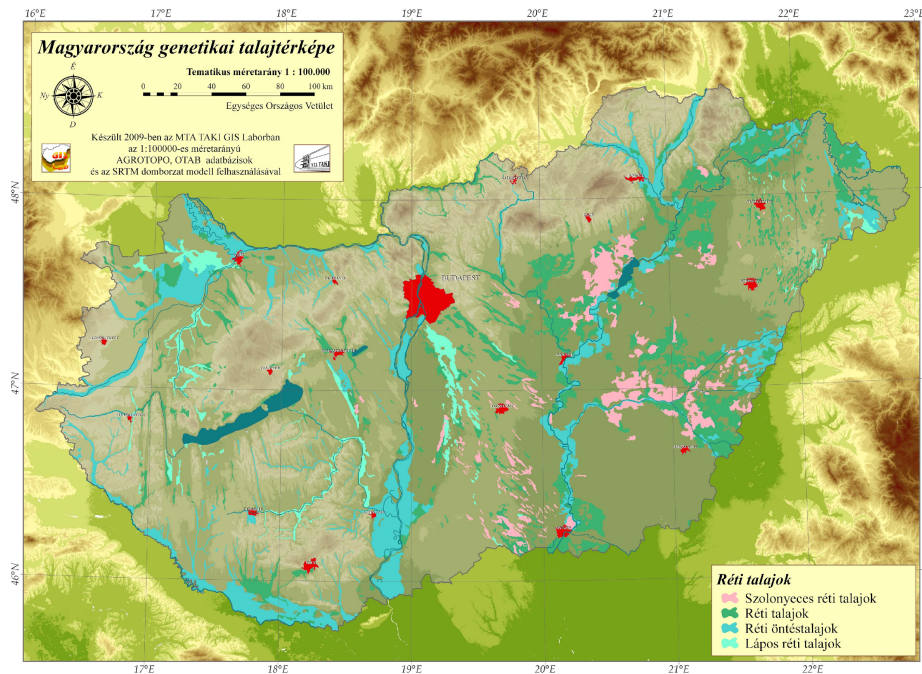
Szőlők, gyümölcsösök részaránya kifejezetten alacsony, 1-2% közé tehető a településen. Összefüggő szőlős, gyümölcsös területek nem jellemzik a települést, egyetlen kiterjedt gyümölcsös található Garancstól délre, a többi, ilyen művelési ágú területet mára már felhagyták. Külterületre vetítve 19%-ban találhatóak kivett területek, melyek megközelítőleg 400 ha-t tesznek ki. A kiterjedés főként (8300 ha) a honvédség területét fedi le, melybe az erdősült területek is belefoglaltak. Pilisvörösvár felé eső területen a lankásabb cserjés, gyepes kezeletlen területek szintén kivett területek a nyilvántartás alapján, viszont ezek biológiailag aktív növényzettel fedett területek. Egyetlen bányatelek található Csobánka területén, ezzel szemben több degradált terület, külszíni fejtés is beékelődött a tájszerkezetbe.

Zártkerti területek Csobánka belterületén, elsősorban a Hubertusz telep környezetében helyezkednek el, mely telkek művelési ága részben kivett, részben szőlő, gyümölcsös és kertként nyilvántartott.

8. Ábra Talaj főtipusok

Forrás: <https://enfo.hu/index.php/keptar/622>

9. Ábra Réti talajok

Forrás:

4.2. Települési és épített környezet állapota

4.2.1. Települési környezet

A hasonló helyzetű és adottságú településeknél élhetőbb, rendezettebb a település. Természeti adottságaira építve idegenforgalmi szerepköre (A település az Országos Kéktúra 15-ös számú szakaszának útvonalán fekszik.) tovább növelhető. Csobánka élhető, népességét megtartani kívánó, fejlődni képes település, amely otthonos, biztonságos lakóhelyi környezetet biztosít polgárai számára. Infrastruktúrája közepesen fejlett.

Csobánkai tanösvények

- Erdőszéli ösvény;
- Fehér sziklák ösvény;
- Oszoly ösvény;
- Mackó-barlang ösvény;
- Szentkúti ösvény;

A Szentkút helyszíne a Szentkúti tanösvényen közelíthető meg, amely a szerb templom előtt elhelyezett „csobánkai templomok” táblától indul és oda érkezik 6 tábla érintésével. Hossza 6 km, a szintkülönbség 220 méter. A Szentkút és környéke a Duna-Ipoly Nemzeti Park része.

Csobánka településen összesen 573 db vállalkozás működik:

- Kft.: 164 db;
- Zrt: 1 db;
- Nyrt: -
- Bt.: 48 db;
- Szövetkezet: -
- Egyéni vállalkozó: 321 db;
- Östermelők: 10 db;
- Egyéb: 29 db;

A legnagyobb számban egyéni vállalkozások működnek a településen (321 db). A második leggyakoribb vállalkozási forma a korlátolt felelősségű vállalkozás 164 egységgel. A településen működik ezen kívül 48 betéti részvénytársaság, illetve 10 östermelő is.

A település legjelentősebb vállalkozói a teljesség igénye nélkül:

- Holdfény Idősek Otthona Kft.;
- Smart Fittings Kft.;
- Investo Consulting Kft.;

Az országos trendekhez hasonlóan a tercier szektorban működik a legtöbb vállalkozás a településen. Egymáshoz viszonyított arányaiban az egyes kapcsolódó nemzetgazdasági ágak az országos átlaghoz közeliek, jelentős eltérés nincs.

Az önkormányzat a településüzemeltetési feladatok körében igyekszik a lakosság számára a korszerű, XXI. századi szintű életmód kialakításához szükséges feltételeket megteremteni.

A település környezetvédelmi megítélésében jelentős szerepe van a köztisztaságnak. Nemcsak a kívülálló, hanem a településen élő ember számára is a legszembevetőbb a közterületek tisztasága, a zöldterületek gondozottsága, a közutak állapota.

A település környezetének rendezettsége, tisztasága növeli az ott élők komfortérzetét, esztétikusabb életteret biztosít. Települési környezetünk tisztaságát legjobban mi magunk tudjuk befolyásolni. A település útjai, közterületei, parkjai meglehetősen tisztának mondhatóak.

Az önkormányzat rendeletben szabályozza a közterületek használatával kapcsolatos feladatokat és köztisztasági feladatokat.

A település útjainak, közterületeinek tisztán tartásában az önkormányzat folyamatosan szerepet vállal.

4.2.1.1. Csapadékvíz-elvezetés, csatornázás, szennyvízelvezetés

Csapadékvíz-elvezetés

A település közigazgatási területét érintő vízfolyások:

- Határ – réti - patak;
- Dera-patak;
- Kovács-patak és annak névtelen mellékága.

A Közép – Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság (KDVI) adatszolgáltatása alapján Csobánka közigazgatási határán belül a fent felsorolt vízfolyások egyike sem áll a KDVI vagyongazdálkodásában.

A település változatos topográfiai adottságú, mélyvonalain haladó vízfolyásokkal összegyűjtött vizeket a településről két patak szállítja tovább.

A település belső szerkezetét a Kovácsi-patak, Dera-patak határozza meg. A település központján keresztül folyik a 4,1 km hosszú Dera-patak. A Kovácsi-patak a Sport utcánál betorkollik a Dera - patakba. A Kovácsi (Dera) - patak a Pilist és a Visegrádi-hegységet választja el, vízgyűjtő területe 45 négyzetkilométer kiterjedésű medence Pilis - tető és Dobogókő között. A Dera-patak a Duna jobb parti vízfolyásaként Csobánkánál eredve gyűjti össze a térség vizeit, és Szentendrénél folyik a Szentendrei-Dunába.

A község dél-nyugati határvonalát a Határ – réti - árok folyása jelöli ki. A Határréti-patak, amely a település döntően be nem épített területéről, a természet alakította árkokkal-vízfolyásokkal összegyűjtött vizeket szállítja tovább. A Határréti-patak Pilisszántó felől érkezik a településre és elhagyva a települést, Pilisborosjenő után Solymáron az Aranyhegyi-patak fogadja be és szállítja tovább a vizeket a végbefogadónak tekinthető Dunába.

Csobánkán a csapadékvizek elvezetésére a beépített területen jellemzően nyílt árkos létesítményként épült ki, mely jellemzően a közutak mentén helyezkednek el. A nyílt árkos csapadékvíz elvezetésre az egyes utcákban egy vagy kétoldali árkot építettek. A főúton kiépített víznyelők az út alatti átvezetést biztosítják. Az árkok hidraulikai összehangoltsága nem jellemző. Néhány út mentén szikkasztó árkokban gyűlik össze a csapadékvíz.

A beépített területről a nyílt árkokkal összegyűjtött vizeket a település mély vonalain haladó vízfolyások, patakok fogadják be és szállítják tovább. A település beépített területének főbefogadója a Dera és Kovácsi-patak, amely a vizeket, mint a Duna jobb-parti mellékvíze a végbefogadó Szentendrei Duna ágig szállítja.

A vízelvezető, - elhelyező rendszer elemei folyamatosan karbantartásra, felülvizsgálatra, rekonstrukcióra kerülnek.

10. ábra Csobánka közigazgatási területén található vízfolyások

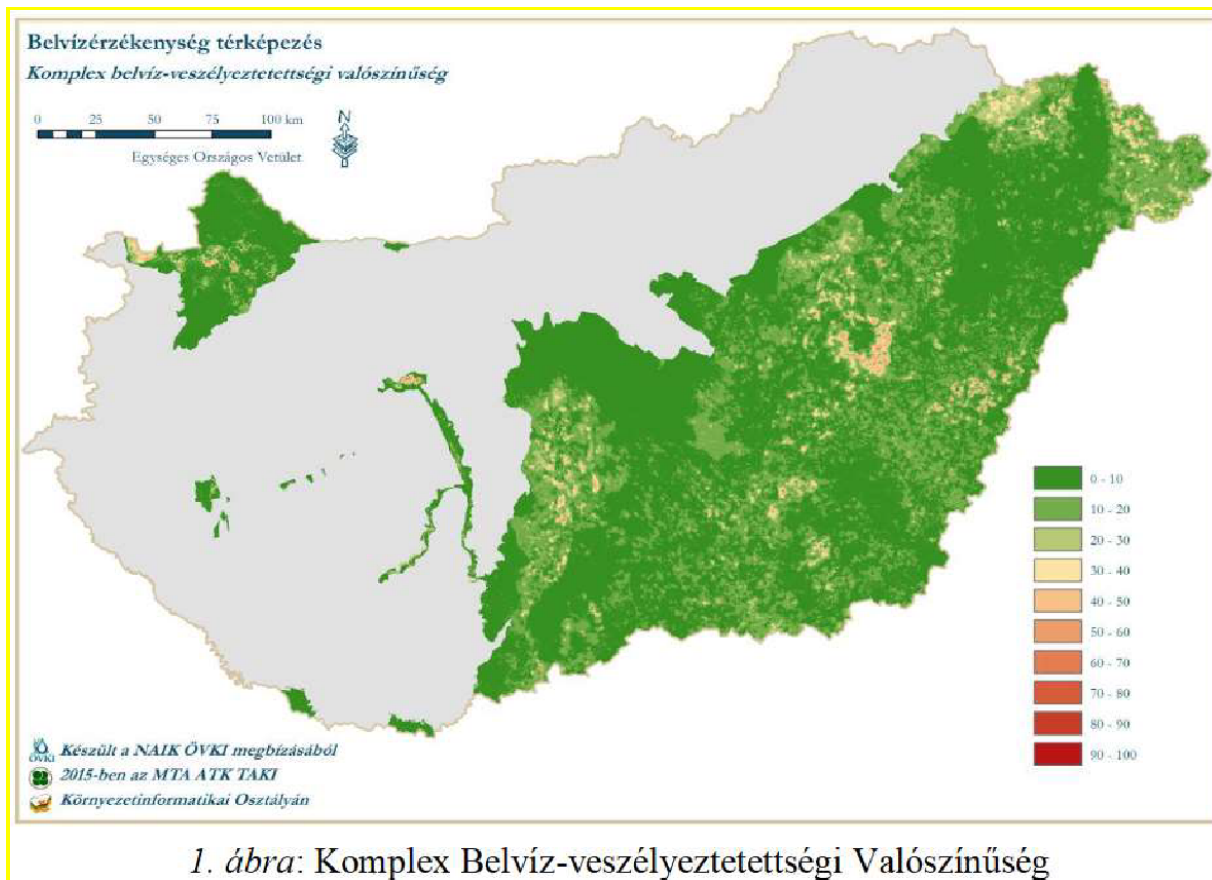
Forrás: KDVIVIZIG adatszolgáltatása alapján

Ár-és belvízvédelem

A település „a települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról” szóló módosított 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet Mellékletében nem szerepel a veszélyeztetett települések között.

Belvízvédelem

A település területe belvíz által nem veszélyeztetett.

11. ábra Komplex Belvíz-veszélyeztetettségi Valószínűség

Forrás: KDVIVIZIG adatszolgáltatása alapján

Belvízveszélyeztetettség

A vízelvezető, -elhelyező rendszer elemei folyamatosan karbantartásra, felülvizsgálatra, rekonstrukcióra kerülnek. A vízelvezető csatornák tisztítását, karbantartását az Önkormányzat által folyamatosan végzi.

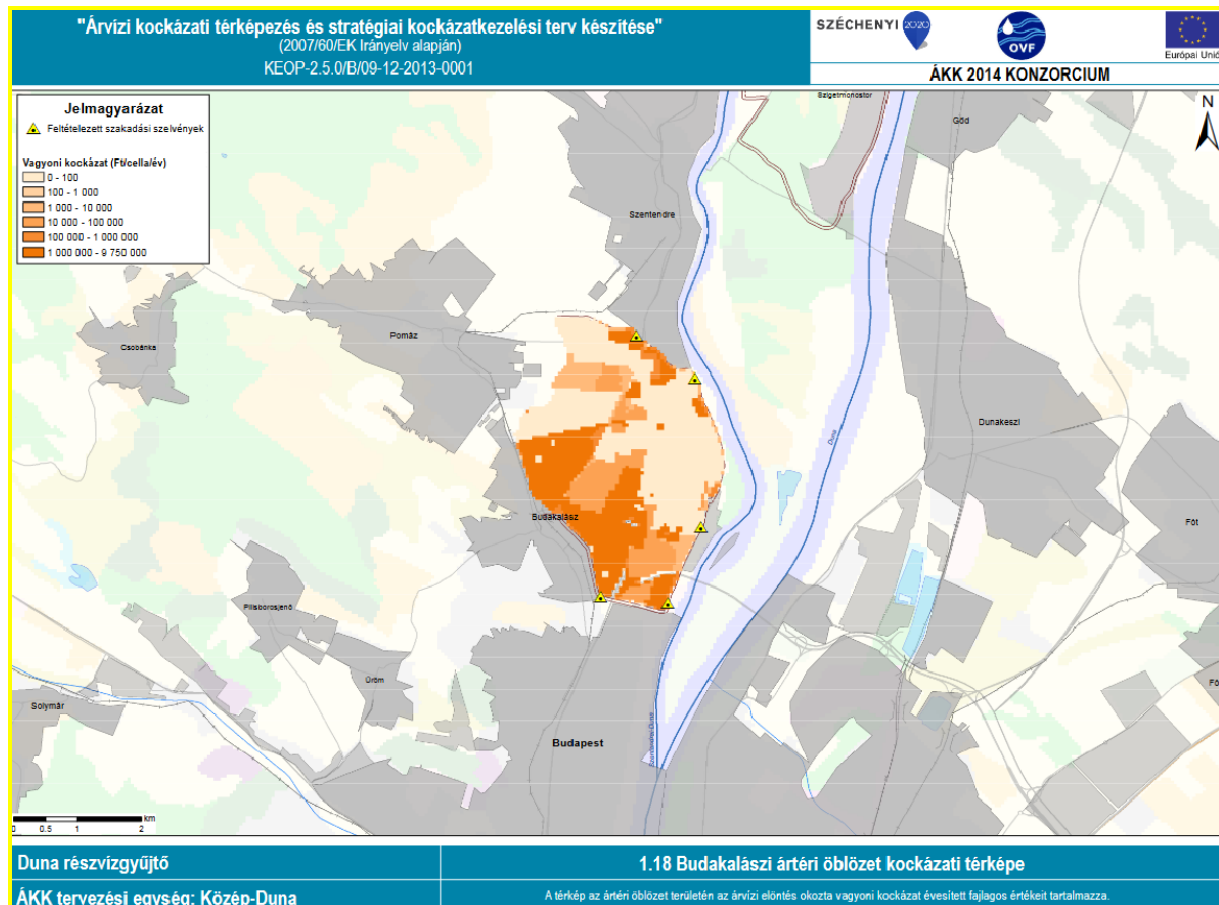
Mély fekvésű területek

A településen mély fekvésű területek a topográfiai adottságok mellett, a természet alakította mélyvonalakon alakultak ki, ahol időszakos, vagy állandó vízfolyások haladnak. Ezek a vízfolyások vezetik le a felszíni vizeket. A mélyvonalon haladó vízfolyások természetes útjának fenntartásával a település mélyebben fekvő területeinek védelme biztosított.

Árvízvédelem

Csobánka nem tartozik az árvízzel veszélyeztetett települések közé. Azonban a hirtelen lezúduló csapadékmennyiség komoly helyi vízkárokat és veszélyeztetést jelentő villámárvizeket okozhat, valamint a burkolattal el nem látott meredek (lejtős) utcák alján jelentős mennyiségű hordalék képződik. Ez utóbbi probléma a burkolattal ellátott meredek utcákban is előfordul.

A település két fő vízelvezető patakja a Határréti-patak és a Dera-patak. Mindkettő az előbbi Aranyhegyi patakként Budapest III. kerületének területén, az utóbbi, Dera - patakként Szentendre területén torkollik a Dunába.

12. ábra Csobánka közigazgatási területén található vízfolyások

Forrás: KDVIVIZIG adatszolgáltatása alapján

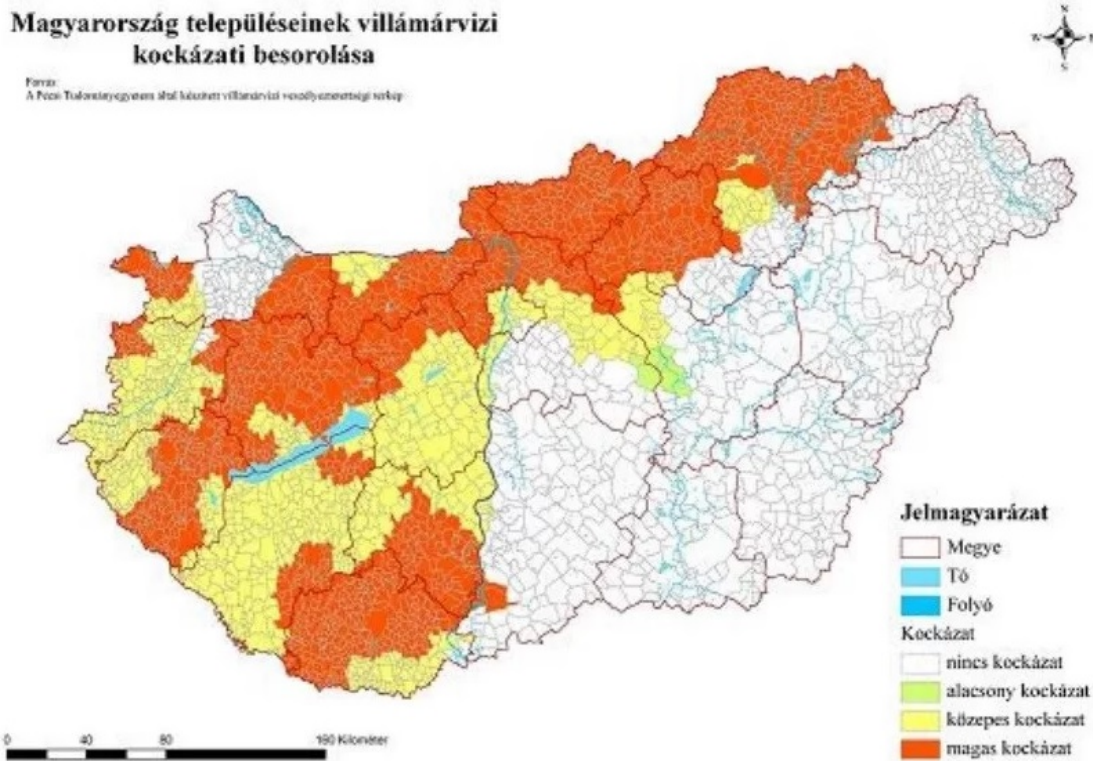
Villámárvizek

Dombvidéki területeken igen gyakoriak a hirtelen kialakuló, heves lefolyású helyi vízkárok, melyek viszonylag rövid idő alatt lezajlanak. A nagymennyiségű csapadék az idő rövideje miatt a vízelvezető árkokon, vízfolyásokon nem képes a mederben lefolyni, továbbá magával ragadja a talaj felső laza rétegét, megbontja a termőréteget. A hordalék a nagy mennyiségű víz mellett veszélyezteti a települési infrastruktúrát és a mezőgazdasági területeket. A vízfolyásokban a nagy mennyiségű víz kiépített árvízi védelem hiányában elönti a környező területeket, és a vízfolyások műtárgyaiban is kár keletkezhet.

A Dera - és Kovácsi-patak állandó vízháztartását a mellékvölgyekből érkező csapadékvizek is alakítják. A vízgyűjtő területe kiterjedt, esése nagy, így nagy a vízszint ingadozása.

A területre jellemző, hogy a meredek domboldalak jórészt erdővel borítottak, a lankásabb domboldalak változó művelési ággal hasznosítottak (szántó, gyümölcsös) részben beépítettek. A völgyfenéki területek 60 %-ban művelésbe vontak, illetve beépítettek. A vízfolyások vonatkozásában alapvetően igaz, hogy azok az év nagy részében kis vízhozamúak, árhullámok hirtelen hóolvadásból, illetve a nyári zivatargócokból alakulnak ki, gyors levonulásúak (1-3 nap). A patakok mellett bevédett ártér nincs, így amennyiben a meder vízszállító képességénél nagyobb valószínűségű árhullámok alakulnak ki, az árterek elöntésre kerülnek. Az utóbbi időkben a szélsőségesebb csapadékesemények „villámárvízi” méretű elöntést is okoztak.

A BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság által készített országos térkép alapján Csobánka „villámárvíz” előfordulási eseményre nézve „magas” kockázatú területen fekszik. A villámárvizekkel szemben a csapadékvíz elvezetési rendszer megfelelő kiépítésével, víz-visszatartásra alkalmas záportározó létesítésével lehet védekezni.

13. Ábra Magyarország településeinek villámárvízi kockázati besorolása

Forrás: BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság

Vis major események az elmúlt években

2023. augusztus 4-én a települést sújtó heves esőzések hatására 2023.08.04-én, a község tulajdonában lévő több utca felülete erőteljesen megrongálódott, néhol mély árok keletkezett, kátyúk alakultak ki, a csatornák és aknák eltömődtek stb.

Heves esőzések 2022.04.09-én, több utca megrongálódott, az árkok megteltek, a káresemény veszélyeztette a közlekedés és vagyonbiztonságot, közműveket.

2019. november 29-én az Ady Endre u. 30. számnál kezdődően a páros oldalon az úttal párhuzamosan a támfal leomlott, illetve jelenleg is omlásveszélyes. A leomlott szakasz aljában egy lezuhant gépjármű hever. Az omlás felső szélé elérte az út szélét. Az önkormányzat azonnali intézkedésként teljes útzárat épített ki.

2017. május 2-án a nagy csapadék következtében a Széchenyi út burkolata megrongálódott, alámosta a víz és beszakadt.

2016. június 5-én a heves esőzések következtében a Dera - patakon nagyvíz vonult le, az árkok feliszapolódtak, több utcában magáningatlanokra is betört a víz.

2014. szeptember 12-én, a helyszínen lehulló nagy mennyiségű csapadék a Kovács-patakot felduzzasztotta, amely a medréből több helyen kilépett, homokzsákos védekezésre is szükség volt.

Szennyvízelvezetés

A szentendrei szennyvízelvezetési és –tisztítási agglomerációt a Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és –tisztítási Megvalósítási Program (25/2002. (II. 27.) Korm. rendelet) 1. mellékletében levő agglomerációs jegyzék 9 településre (**Csobánka**, Dunabogdány, Kisoroszi, Leányfalu, Pócsmegyer, Pomáz, Szentendre, Szigetmonostor, Tahitótfalu) vonatkozóan, Szentendre központtal jelölte ki.

A Duna Menti Regionális Vízmű Zrt. (rövidítve DMRV Zrt.) által közölt adatok

5. táblázat Szentendrei szennyvíztisztító telephez kapcsolódó adatok

Megnevezés	M.e.	2023	2024
Összes lakás (Csobánka)	(db)	nincs adat	nincs adat
Szennyvízbekötéssel ellátott lakások száma (Csobánka)	(db)	1366	1384
Keletkező szennyvíz mennyiség (Csobánka)	(m3/év)	137 523.60	144 106.08
Ebből lakossági szennyvíztermelés	(m3/év)	134 867.60	134 650.08
Fogadott szippantott szennyvíz (Csobánka)	(m3/év)	nincs adat	nincs adat
Keletkező szennyvíziszap mennyisége (Csobánka)	(t/év)	nincs adat	nincs adat
Mezőgazdasági kihelyezés	(t/év)	nem történik	nem történik
Átadás hasznosításra	(t/év)	nem történik	nem történik
Meglévő csatornahálózatra ráköthető ingatlanok száma (Csobánka)	(db)	nincs adat	nincs adat
- lakossági	(db)	nincs adat	nincs adat
- közületi	(db)	nincs adat	nincs adat

Forrás: DMRV Zrt. adatszolgáltatása alapján

A DMRV Zrt. adatszolgáltatása alapján az ingatlanoknak a 87,6 %-a csatornázott az összes lakáshoz viszonyítva. A vezetékes szennyvízcsatorna a külterületi területeken nem elérhető. Ezek a területek a belterülettől távolabb helyezkednek el, a szennyvíznek a tisztítótelepre történő eljuttatása a távolság miatt nehézkes, illetve költséges.

Csobánkán elválasztott rendszerű csatornahálózat üzemel, az általa összegyűjtött szennyvizet a településről kelet felé, Pomáz település irányába vezetik tovább. A szennyvizet a

csatornahálózatot is üzemeltető DMRV Zrt. Szentendrei Szennyvíztisztító Telephelye fogadja be. A településen kiépített csatornahálózatok jellemzően gravitációsan működnek. A település topográfiai adottságai miatt a gravitációsan üzemelő hálózat mélypontjain szennyvízátemelő segíti a szennyvíz továbbvezetését.

Szennyvíztisztító telep

A településen kiépített szennyvízcsatorna hálózat üzemel, mely Pomáz településen keresztül a Szentendrei szennyvíztisztító-telepre kerül bevezetésre. A szennyvíztisztító telep Szentendre Városi Önkormányzat tulajdonában álló, a település déli határában lévő ingatlanon (2000 Szentendre, Ipar u. 2. sz. alatti ingatlan) található. A szennyvíztisztító telepen a tisztított szennyvíz befogadója a Szentendrei-Duna 7 + 160 fkm szelvénye. A létesítmény biológiai szennyvíztisztítást és korszerű iszapkezelést biztosít a Duna jobb parti agglomerációs településeken keletkező lakossági-, illetve tengelyen érkező szippantott szennyvíz számára.

A tisztító kiépített kapacitása: 14.200 m³ /d, 63.619 LEÉ. 2023.évben a szennyvíztisztító-telepre érkező szennyvízmennyiség átlagosan 12.840 m³/nap volt, 2024. évben ez átlagosan 11.780 m³/nap volt.

Fejlesztések

A DMRV Zrt. az Európai Unió támogatási programjának köszönhetően a Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program KEHOP-2.2.2 „Felhívás a fejlesztési kötelezettséggel rendelkező települések számára szennyvízelvezetéssel és –kezeléssel kapcsolatos fejlesztések megvalósítására” című konstrukció keretein belül pályázatot nyújtott be a szentendrei szennyvíztisztító telep fejlesztésének kivitelezési munkálataira, melyet a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium KEHOP-2.2.2-15-2016-00048 azonosító számon támogatott.

Kivitelezés műszaki tartalma:

A meglévő és üzemelő szennyvíztisztító telep fejlesztése és korszerűsítése, továbbá 36 db meglévő hálózati átemelő rekonstrukciója.

Tervezett műszaki tartalom:

- a telep technológiai fejlesztése, igazodva a vízminőség-védelmi követelményekhez;
- az előmechanikai tisztítósor kapacitásának korszerűsítése és növelése, figyelembe véve a hálózatban fellépő, időszakos hidraulikai túlterhelés kezelését is;

- műtárgyanként szabályozható vízosztás-kormányzás megvalósítása;
- az iszapkezelési technológia felülvizsgálata és kapacitásának bővítése, az iszapkezelő gépház és üzemviteli épület teljes körű felújítása;
- rothasztó kapacitás felülvizsgálata és új rothasztó torony létesítése;
- új kigázosító műtárgy és biogáz tartály létesítése;
- új csatornaiszap fogadó műtárgy, illetve gépészet, szükséges rendszerkapcsolatok kiépítése;
- az agglomeráció hálózatában található szennyvízátemelők rekonstrukciója.

A fejlesztésekkel hosszútávon megvalósult a település szennyvizeinek ártalommentes elhelyezése, amely egyben azt is jelentette, hogy a talajvízszennyezések, a sérülékeny ivóvízbázisok veszélyeztetése nem áll fenn. A projekt megvalósításával a környező felszíni és felszín alatti vizek vízminőségének védelme is biztosítva lett.

Szennyvízcsatorna hálózat

A szennyvízcsatorna hálózat hossza a bekötővezetékek nélkül 26.131,01 fm, a bekötő csatornák leggyakrabban 160-KG-PVC csőből épültek ki.

Az összes nyomás alatti törzshálózat hossza 8382,43 fm, a nyomó távvezeték hossza 2321 fm DN 200 KPE csőből áll. A végátemelőt is magába foglaló vákuumgépházról a nyomóvezeték a szennyvíztisztító telepig 200 KPE átmérőjű csőből épült ki. A végátemelő nem közvetlenül a szennyvíztisztító-telepre nyom, hanem Pomáz település szennyvízhálózatába. A bekötővezetékek hossza: 2,08 km, a bekötések száma: 1384 db. A tisztító aknák száma: 795 db.

Szennyvíz minőségi adatai

A szennyvíztisztítás hatásfokának ellenőrzése végett a tisztított víz paramétereit az üzemeltető önellenőrzési tervének megfelelően akkreditált laboratóriumban vizsgálják.

Tisztított szennyvíz minőségi adatai

A DMRV Zrt. vízközmű - szolgáltató által tisztított szennyvíz adataiból a következő táblázat került elkészítésre a településre vonatkozóan.

6. táblázat Tisztított szennyvíz minőségi adatai 2023. évben

<i>Komponens neve</i>	<i>Mértékegység</i>	<i>Jellemző érték</i>	<i>Határértéke</i>
pH	-	7,7	6,0-9,0
Kémiai oxigénigény (dikromátos)	mg/l O ₂	46,3	125
Biokémiai oxigénigény (BOI)	mg/l O ₂	22,5	35

Zsír és olajtartalom (SZOE)	mg/l		25
Összes lebegőanyag-tartalom	mg/l	45,7	30
NO ₃	mg/l	51,3	55
NH ₄ -N	mg/l	2,7	20
össz. N	mg/l	16,5	-
össz. P.	mg/l	1,7	10

Forrás: DMRV Zrt adatszolgáltatása alapján

7. táblázat Tisztított szennyvíz minőségi adatai 2024. évben

Komponens neve	Mértékegység	Jellemző érték	Határértéke
pH	-	7,8	6,0-9,0
Kémiai oxigénigény (dikromátos)	mg/l O ₂	54,3	125
Biokémiai oxigénigény (BOI)	mg/l O ₂	31,7	35
Zsír és olajtartalom (SZOE)	mg/l		25
Összes lebegőanyag-tartalom	mg/l	53,8	30
NO ₃	mg/l	34,9	55
NH ₄ -N	mg/l	1,8	20
össz. N	mg/l	12,7	-
össz. P.	mg/l	1,8	10

Forrás: DMRV Zrt adatszolgáltatása alapján

Szippantott szennyvizek minőségi adatai 2023. évben és 2024.évben

Az üzemeltető tájékoztatása alapján nem történt mintavétel 2023-ban és 2024-ben sem.

Felhasznált segédanyagok

A DMRV Zrt. által közzétett 2023. és 2024 évben felhasznált segédanyagok a szennyvíztisztítási és iszapkezelési technológiához a következők.

8. táblázat Felhasznált segédanyagok 2023.évben

Segédanyag megnevezése	Technológia	Mennyiség (kg)
Vassó	foszforkicsapatás	0.099524358
Polielektrolit	iszapkezelés	0.000808833
Polielektrolit	iszapvíztelenítés	0.000958617

Forrás: DMRV Zrt adatszolgáltatása alapján

9. táblázat Felhasznált segédanyagok 2024 évben

Segédanyag megnevezése	Technológia	Mennyiség (kg)
Vassó	foszforkicsapatás	0.087639255
Polielektrolit	iszapkezelés	0.000584704
Polielektrolit	iszapvíztelenítés	1.2711E-05
Kalcium tartalmú vegyszer	iszapvíztelenítés	0.003355693

Forrás: DMRV Zrt adatszolgáltatása alapján

Közcsatornára rá nem kötött ingatlanok

A települési környezet védelmét szolgáló helyi rendelkezésekről szóló 18/2011. (V. 26.) számú Csobánka Község Önkormányzatának Képviselő-testületének önkormányzati rendelete alapján a talajterhelési díjfizetési kötelezettség arra a környezethasználóra terjed ki, aki (amely) az engedélyhez kötött környezethasználata során a környezet terhelésével járó anyagot bocsát a talajba.

Nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvizek

A nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz folyamatos begyűjtését, szállítását és ártalmatlanító helyen történő elhelyezését közszolgáltató végzi az önkormányzattal megkötött közszolgáltatási szerződés szerint.

A településen keletkezett nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvizek ürítési helye kizárólag az 2000 Szentendre Ipar u. 2 alatt lévő szippantott szennyvíz fogadó akna.

4.2.1.2. Ivóvízellátás

A település vízellátását, a vízbeszerzést és a vízelosztást is a DMRV Zrt. biztosítja. A település vízellátását gerincét a Duna Jobbparti Regionális Vízellátó Rendszeren lévő partiszűrős vízbázisok adják. Csobánka településre kevert víz érkezik, a vízkormányzás függvényében a Szentendrei Regionális Északi és Déli, illetve Tahitótfalu-Leányfalu vízbázis kutjai látják el a települést.

A település átlagos napi vízigénye 2023-ben 496,8 m³, 2024-ben 547,5 m³ volt.

A vízhálózat hossza: 33861,53 fm.

A közüemi vízhálózatba bekapcsolt ingatlanok száma jelenleg 1580 db.

Közkifolyók száma: 9 db

Tűzcsapok: 103 db

A hálózati nyomást és a tűzivíz igényt a vízmű területén 2 x 400 m³ medence (Pomáz irányából egy nyomásfokozó gépház tölti fel), illetve 1 x 50 m³ Csobánka alsó zónáját ellátó nyomáscsökkentő medence biztosítja.

A DMRV Jobbparti Regionális Vízellátó Rendszer Szentendre Pap-szigeti Vízbázison 1 db csáposkút üzemel. A pleisztocén korú, kavicsos durva homok vízadó rétegre 1988-ban telepített csáposkút I. osztályú parti szűrős ivóvizet szolgáltat, és más vízbázisokkal együtt a jobb parti

regionális vízellátó hálózaton keresztül Szentendre, Leányfalu, Tahitótfalu, Pomáz, Csobánka, Pilisvörösvár, Pilisszentkereszt, Pilisszentlászló, Budakalász, Üröm, Pilis- szántó, Pilisborosjenő, Solymár, Pilisszentiván, Piliscsaba, Tinnye települések vízellátásában vesz részt.

Az alapellátó hálózati rendszer alapvezetékének a Duna jobbpartja mentén megépített gerincvezeték tekinthető, amelyről a távolabbi településeket ellátó ág-, illetve körvezetékek csatlakoznak le. Erről a Duna menti DN 500-as gerincvezetésekről Szentendre déli határában csatlakozik le az a DN 400-as vezeték, amely Pomáz, Csobánka, Pilisvörösvár, Pilisszentiván, Piliscsaba, Jászfalu és Tinnye települések ellátását szolgálja.

A vízelosztóhálózat gerincét képező vezeték DN 150-es, a többi vezeték jellemzően DN 100-as mérettel épült. Csak rövidebb ágvezetékek épültek ennél kisebb, DN 80-as mérettel. A vezetékek többnyire körvezeték rendszert alkotnak, de különösen a külterület irányába kifutó szakaszokon több ágvezeték található.

A településen kiépített vízhálózat körvezetékes rendszerű, amely a következő csővezeték típusukból áll az üzemeltető adatszolgáltatása alapján:

10. táblázat Csővezeték típusok

átmérő	cső anyaga				összesen
	AC	KPE	KM-PVC	Vas	
80	x				1194.37
100	x				13192.65
150	x				2883.76
200	x				154.19
300	x				2387.25
300				x	114.47
100			x		2807.85
150			x		550.72
200			x		606.45
90		x			88.00
110		x			1704.18
160		x			817.25
100*	x*				233.12*
150*	x*				1693.99*
300*	x*				5433.28*

*regionális vezetékek

Forrás: DMRV Zrt adatszolgáltatása alapján

A település lakosságának ivóvíz felhasználással kapcsolatos 2023. és 2024. évi statisztikai adatait a következő táblázat foglalja magába.

11. táblázat A lakosság ivóvíz felhasználással kapcsolatos 2023. és 2024. évi statisztikai adatai Csobánka községre vonatkozóan

Megnevezés	M.e.	2023	2024
Összes lakás	(db)	nincs adat	nincs adat
Ivóvíz hálózatba bekötött lakások száma	(db)	1530	1542
Ivóvíz felhasználás	(m3/év)	181329.1	187240.7
Ebből lakossági ivóvíz felhasználás	(1000m ³ /év)	162.3	171.6

Forrás: DMRV Zrt. adatszolgáltatása alapján

12. táblázat A DMRV Zrt. által szolgáltatott ivóvíz érvényes minőségi adatai 2023. évben

Komponens neve	Mértékegység	Átlagérték	Határértéke
pH	-	7.6	6,5-9,5
Fajl.el.vezetőképesség (20 °C)	µS/cm	640	2500
Kémiai oxigénigény (KOIps)	mg/l	0.67	5
Ammónium-ion	mg/l	<0,02	0,50
Nitrit	mg/l	<0,01	0,50
Nitrát	mg/l	6.5	50
Klorid	mg/l	42	250
Kalcium	mg/l	75*	-
Kálium	mg/l	3,6*	-
Szulfát	mg/l	79	250
Összes keménység	nk °	184	5 -35
Vas	mg/l	32	0,20
Mangán	mg/l	14.8	0,05
Nátrium	mg/l	18*	200
m-lúgosság	mmol/l	4,5*	-
Magnézium	mg/l	21,4*	-

Forrás: DMRV Zrt. adatszolgáltatása alapján

13. táblázat A DMRV Zrt. által szolgáltatott ivóvíz érvényes minőségi adatai 2024. évben

Komponens neve	Mértékegység	Átlagérték	Határértéke
pH	-	7.6	6,5-9,5
Fajl.el.vezetőképesség (20 °C)	µS/cm	571	2500
Kémiai oxigénigény (KOIps)	mg/l	0.85	5
Ammónium-ion	mg/l	<0,02	0,50
Nitrit	mg/l	<0,01	0,50

Nitrát	mg/l	5.8	50
Klorid	mg/l	31.3	250
Kalcium	mg/l	83.5	-
Kálium	mg/l	4.1	-
Szulfát	mg/l	64	250
Összes keménység	nk °	170	5 -35
Vas	mg/l	13.6	0,20
Mangán	mg/l	4.33	0,05
Nátrium	mg/l	28	200
m-lúgosság	mmol/l	5.2	-
Magnézium	mg/l	31.1	-

Forrás: DMRV Zrt. adatszolgáltatása alapján

A vezetékes ivóvízzel nem rendelkező ingatlanoknál, de a vezetékes ivóvízzel ellátott ingatlanoknál is jellemző a házi kutak használata, melyet a nem ivóvíz minőségű vízellátásra, jellemzően locsolásra használnak, mivel a házi kutak vize talajvízből, az első vízáradó rétegből nyert víz, amelynek minősége bizonytalan. A kutakból házi vízigénynek (max. 500 m³/év mennyiség) termelhető ki talajvíz.

A településhez tartozó honvédségi terület önálló rendszeren keresztül oldja meg a vízellátását.

4.2.1.3. Energiagazdálkodás

Az élet legkülönbözőbb területein használunk fel energiát (közlekedés, fűtés, stb.), amelyet főként a környezeti elemekből nyerünk, és felhasználásuk után ezek melléktermékeit is a környezetbe juttatjuk vissza. Emiatt lényeges, hogy a meglévő készleteinkkel úgy gazdálkodjunk, hogy azzal környezetünket minél kevésbé terheljük.

4.2.1.3.1. Villamos energia ellátás

Csobánka villamosenergia ellátásának bázisa a pomázi 132/22 kV-os alállomás, amelynek betáplálása a nagyfeszültségű 132 kV-os főelosztó hálózatról, Göd felől biztosított. A pomázi alállomásról induló 22 kV-os középvezetési hálózati rendszerekről történik a Pomázzal közvetlen szomszédos település, Csobánka ellátása. A 22 kV-os hálózat jellemzően oszlopokra szerelve épült, csak az utóbbi időkben épített új állomások betáplálása épült földkábel csatlakozással. Az elosztást 22/0,4 kV-os transzformátorok biztosítják. A településen építhető és oszlop transzformátorállomások találhatóak.

A transzformátorállomások vasbeton tartószerkezettel rendelkeznek. A transzformátor állomásokról táplált kiefeszültségű hálózatról elégítik ki közvetlen a fogyasztói igényeket. A kiefeszültségű hálózat döntő hányada is föld felett, oszlopokra fektetve halad.

A település közvilágítása jellemzően a kiefeszültségű elosztóhálózat tartóoszlopaira szerelt lámpafejekkel biztosított, a teljes települést nem fedi le az ellátottság.

Csobánka közigazgatási területén áthalad a Göd-Tatabánya között üzemelő 132 kV-os gerinc-elosztó hálózat is, oszlopokra fektetve. A villamosenergia-fogyasztók száma 2024-ben 1703 db volt.

Fejlesztések

A hálózat karbantartása, bővítése és fejlesztése a mindenkori igényeket figyelembe véve történik. 2023. decemberében a Fő úton és egyes mellékutcákban a meglévő lámpatestek, új korszerű LED-es utcai lámpatestekre kerültek lecserélésre.

A fentiek mellett a településén megtörtént a közvilágítási smart mérők felszerelése is. 2025 januárjában az önkormányzat új Hálózat-csatlakozás- és Hálózathasználati szerződéseket írt alá az E.ON-nal, a továbbiakban a számlázás mérés alapján történik.

4.2.1.3.2. Gázellátás

A település gázellátásának bázisa a Szentendrei gázfogadó és gáznyomáscsökkentő állomás. A gázátadótól a Szentendre-Pilisvörösvár DN 800-as nagynyomású szállítóvezeték halad tovább nyugati irányba. Ez a szállítóvezeték halad keresztül Csobánka közigazgatási területén is és ez táplálja Pilisvörösváron üzemelő áttadó állomást.

A Pilisvörösvári gázátadó mellé telepített gázfogadó-nyomáscsökkentő állomás tekinthető Csobánka gázellátó hálózati táppontjának, ahonnan induló DN 110-es PE nagyközép-nyomású vezeték táplálja a Csobánka területén üzemelő gázfogadó és nyomáscsökkentő állomást. A nagyközép-nyomású gerincelosztó vezeték a nagynyomású szállítóvezeték védőtávolságán belül került elhelyezésre. A gázfogadótól indul a település fogyasztóinak ellátását szolgáló elosztóhálózat.

A településen belül a gázelosztás középnyomású elosztóhálózattal épült ki. Jellemzően a kisnyomású gáz előállítása telkenként elhelyezett egyedi nyomásszabályozókkal megoldott.

Fejlesztés

A hálózat karbantartása, bővítése és fejlesztése a mindenkori igényeket figyelembe véve történik.

4.2.1.3.3. Kommunikációs hálózat

A vezetékes távközlési ellátottság folyamatosan veszt el fontosságát. A távközlési ellátottságot lényegesen növeli a mobiltelefonok használata. Valamennyi vezeték nélküli táv- és műsorszórói szolgáltató megfelelő vételi lehetőséget biztosít.

4.2.1.3.4. Megújuló energia

A szélenergia hasznosíthatóságát vizsgálva az Országos Meteorológiai Szolgálat mérési adatai alapján az éves átlagos szélesebesség mintegy 2,5-3 m/s erősségűre tehető. Ez nem gazdaságos szélerőmű létesítése szempontjából. (Természetesen kisebb, maximum 1-2 kW teljesítményű, „háztáji” szélturbina telepítése nem zárható ki, de ennek gazdaságossága számításokkal nem támasztható alá.)

A föld belső hőjéből hasznosítható a geotermikus energia. Geológiai adottságok befolyásolják előfordulásának mértékét. Hasznosítására részben a termásvíz kitermelésével, részben a földfőhőszivattyúval történő alkalmazásával nyílik lehetőség. A földhőből hőszivattyúval kitermelt hőenergia közvetlenül fűtésre, használati meleg víz előállítására hasznosítható, geoerőmű segítségével villamosenergia termelésre is alkalmas.

A földhő hasznosítására Csobánka területén is van lehetőség. A hőszivattyú használata telken belül realizálható, energiagazdálkodási szinten ma még nem érzékelhető hagyományos energiahordozó megtakarító hatása.

A napenergia hasznosítására országos tekintetben átlagosak a feltételek, a napsütéses órák száma 2000 óra között alakul. A település adottságait figyelembe véve, megfelelő gazdaságossági számítások után, elsősorban közintézmények esetében térülhet meg a napenergia-hasznosítást célzó beruházás.

Megfelelő lakossági elkötelezettség esetén háztartási szinten is elképzelhetők ezen beruházások, de figyelembe kell venni, hogy a napenergiát hasznosító berendezések árai elég magasak, ezért ezek alkalmazása csak megfelelő állami kötelezettségvállalás mellett képzelhető el.

Jelentős energia megtakarítást eredményezhet, az önkormányzatok részéről, ha szervezett formában, központi pénzügyi alapok elnyerésével megkezdik az épületek nyílászáróinak, tetőinek és falainak hőszigetelését.

Ötéves energiamegtakarítási intézkedési terv keretében az alábbi intézmények energiahatékonyságának növelését tűzték ki célul a 2025-től 2029-ig tartó időszakban.

- Baross Péter Községi Tér és Könyvtár;
- Dumtsa Jenő Nemzetiségek Háza;
- Magocska Bölcsőde;
- Borostyán Természetvédő Óvoda;
- Polgármesteri Hivatal;
- Szentendrei Barcsay Jenő általános iskola Csobánkai Tagiskolája konyha (épületrész);
- Ravatalozó;

4.2.1.4. Zöldterület-gazdálkodás

A környezeti tényezők közül ez az – talán legfontosabb – elem, melynek fejlesztése, illetve a fenntartás magas színvonala jótékony, javító hatással van a többire.

A megcélzott turisztikai fejlesztések és a kellemes és vonzó lakókörnyezet kialakítása megkívánja a település parkosítását, a bel-és külterület fásítását.

A település jellegzetes külterületi zöldfelületi elemei az erdők, gyepek (rétek, kaszálók), víz-folyások, fásított területek (ültetvények, védőfásítások, fasorok), szántók.

Az összes zöldterület nagysága a településen 4,52 ha. A község szerencsés zöldfelületi adottságokkal rendelkezik, hiszen fekvéséből adódóan zöldfelületekben bővelkedik. A belterületi zöldfelületi rendszer alapját a település nagy részét alkotó lakóterületek egymáshoz kapcsolódó kertes tömbjei alkotják. Ennek köszönhetően a belterületen összefüggő zöldfelületi rendszer jött létre, amelybe ágyazódik a többi zöldfelületi elem: zöldterületek, intézményi zöldfelületek, fasorok, fásítások.

A zöldterületek a településen a szabadidő aktív és passzív szabadtéri eltöltését szolgáló korlátlanul, illetve időben korlátozottan látogatható területei. Az egyes terület egységek jellegüknek megfelelően a hagyományos közparki, közkerti funkciók, mint a pihenés, a játék, a sport és egyéb szabadidős tevékenységek számára szolgálnak.

Csobánka Község Önkormányzatának Képviselő-testülete által a 129/2016. (XI.24.) KT-határozatával elfogadott Csobánka Településszerkezeti Terve alapján zöldterület

- Hét Vezér park (406/153 hrsz.)

A Csobogó sétányon 2019-ben egy szabadidő park került kialakításra, street-workouthoz szükséges gépekkel felszerelve (derékformáló, gyalogló, és komplex tornapad). Jelenleg üzemen kívül van, a felújítása folyik, és később tervezett a megfelelőségi tanúsítvány megszerzése.

Az Országos Területrendezési Terv alapján a természeti és ex-lege területek az országos ökológiai hálózat övezetébe soroltan kezelendők *(lásd 5. ábra)*.

A Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terv (BATrT) alapján Csobánka Térségi területfelhasználási kategóriái a következők:

- Városias települési térség területe 232,27 ha, amely a közigazgatási terület 10,2 %-a;
- Erdőgazdálkodási térség területe 1 325,70 ha, amely a közigazgatási terület 58,3 %-a;
- Mezőgazdasági térség területe 384,65 ha, amely a közigazgatási terület 16,9 %-a;
- Építmények által igénybe vett térség területe 314,83 ha, amely a közigazgatási terület 13,8 %-a;
- Vízgazdálkodási térség területe 18,36 ha, amely a közigazgatási terület 0,8%-a;

Kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület övezete

BATrT alapján 5 hektárnál nagyobb honvédelmi területek váltak az övezet részévé. Az agglomerációs településgyűrű területén mindössze három ilyen terület található (Szentendre, Csobánka, Ócsa). E három terület, kiegészülve a Budapest közigazgatási területén lévő kisebb területekkel, együttesen alkotja a kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület övezetét. Az agglomeráció területén a kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület övezetében az OTrT 16/C. §. előírásait kell alkalmazni: OTrT „16/C. § (1) A kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület övezetét a kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben a tényleges kiterjedésének megfelelően kell lehatárolni. (2) Az (1) bekezdésben kijelölt területeket a településszerkezeti tervben beépítésre szánt vagy beépítésre nem szánt különleges honvédelmi terület területfelhasználási egységbe kell sorolni.”

Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete

Csobánka közigazgatási területén kizárólag erdő terület felhasználásba sorolt területeket érint.

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

A Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek övezete a település teljes közigazgatási területét lefedi.

Nemzeti és települési érdek is azt kívánja, hogy a történelmi tájszerkezet fenntartható védelmét és fejlesztését biztosító önfenntartó tájgazdálkodás alakuljon ki.

A belterület széli vagy ahhoz közvetlenül kapcsolódó gazdag természeti értékekkel bíró területek mellett az épített környezet részeként jelentkező, közösségi szervezőerőt is magukban hordozó zöldfelületek kiépítettsége az utóbbi évek fejlesztéseinek köszönhetően kielégítő.

4.2.1.5. Közlekedés

A település egyszerű településszerkezetű. Az e-UT 02.01.41 számú útügyi előírás alapján a település „B” települési osztályba tartozik. A település területét csak az 1109 jelű országos közút érinti, észak-keleti határát érinti az 1111 jelű Budakalász – Dobogókő - Esztergom összekötő út. Az 1111 jelű út Csobánkát érintő szakasza külterületi jellegű.

1109-es számú mellékút

A mellékút Pest vármegyében, a Pilis hegységben, egyike annak a két alsórendű közútnak, amelyek a középső szakaszán szelik át a nagyjából kelet-nyugati irányban húzódó hegységet, észak-déli irányban. Jelentősége, hogy a Pilis mélyén megbújó Csobánka község számára egyedül ez az út biztosít távolabbra nyúló közúti kapcsolatokat, ugyanis a község egyetlen megközelítési útvonala közúton. Az út Pilisvörösvár központjában ágazik ki északkelet felé a 10-es főútból, néhány méteren közvetlenül a városháza nyugati fala mellett halad. Több iránytörés után eléri a Csobánkai-nyerget, ahol az Országos Kéktúra nyomvonala is keresztezi. A folytatásban elhalad Csobánka temetője mellett, végighalad a település központján, keresztezi a Dera - patakot, végül, az utolsó méterein már pomázi területen haladva, az 1111-es mellékútba csatlakozva ér véget, annak 9. kilométerénél.

Az 1109 jelű út csomópontjai közlekedésbiztonsági szempontból kedvezőtlenek, nincsenek kanyarodó sávok, az útcsatlakozások (Diófa utca – Szalóki S. u) hegyesszögűek, a gyalogos átvezetéseknel nincsenek középszigetek. A 1109 jelű úton 12 t súlykorlát van érvényben, az Önkormányzat által fenntartott belterületi utaknál 5 t, illetve 3 t.

Uták, utak

Az utak 1×1 forgalmi sávból állnak, melyeket a külterületi szakaszokon két oldalról nyílt gyepes árkok kísérik. Belterületi szakaszokon mindkét oldalon általában zöldsáv szegélyezi.

A mellékutcák szilárd burkolattal rendelkeznek. A település belterületén a kiépített utak szélessége általában 5 m, de van akár 6,5 m széles burkolatú utca is. A belterületi csomópontok egyszerű szintbeli csomópontok.

A település legnagyobb kiterjedésű észak-nyugati belterületi részének megközelítését az 1109 jelű úttól a Béke út biztosítja. A Béke út közterületi szélessége 6-16 m között változik, helyenként az autóbusz közlekedést akadályozó szűkületek vannak.

Felújítások

Az életminőség javítása, az idegenforgalmi fejlesztési cél, a közlekedésbiztonság, közlekedési szempontból igényli az infrastruktúra fejlesztését.

Az elmúlt években szilárd burkolattal ellátott utcák:

- _ Szabadsághegy utca;
- _ Pataksor utca;

Az önkormányzati utak melletti táblák karbantartása, pótlása folyamatosan zajlik. 2025-ben tervezés alatt áll az önkormányzati utakon lévő közúti hidak felülvizsgálata és a forgalomszabályozási terv felülvizsgálata, megújítása.

Parkolók

A településen felmerül a közterületi parkolási igény, azonban a parkolásra használható közterület kevés.

Parkolók:

- Bem utca mentén kialakított parkoló;
- Községi Ház parkolója;
- Széchenyi utca mentén kialakított parkoló;

Vasúti közlekedés

Vasútvonal nem érinti a települést.

Tömegközlekedés

Csobánkáról a Budapest felé irányuló utasforgalmat a 851- 855 sz. Pomáz-Csobánka VOLÁNBUSZ járat bonyolítja le. A járatnak Csobánka belterületén, a Fő út – Béke út – Plandics tér útvonalon 5 megállója van. A megállók átlagos távolsága 500 m, megfelelő területi ellátottságot biztosít. Pilisvörösvár felé a 856 sz. járat csak csúcsidő-szakban 2-2 menettel

közlekedik. Az autóbusz megállók a település területén, a községközpontban lévőt kivéve, nincsenek öbölbe helyezve.

Kerékpáros közlekedés

A településen kerékpáros létesítmény nincs. Kerékpárút nincs kiépítve a településen.

Gyalogos közlekedés

A járdák döntően kerítés mellett vezetnek, burkolatszélességük általában 1,5 - 2,0 m. A főúton helyenként csak egyoldali, keskeny járdák találhatóak, amelyek megnehezítik a gyalogosok közlekedését. A járdák szegélyezése kerti szegély, vízelvezetésükről a közúti szikkasztó árkok gondoskodnak. Az önálló gyalogutakon, a terep adottságoknak megfelelően lépcsős szakaszok vannak, az akadálymentesség ebből adódóan nem mindig biztosítható. Folyamatosan szükséges ellenőrizni a közterületeken lévő járdák állapotát, az esetlegesen hiányos, rossz állapotú járdákat pedig felújítani szükséges.

4.2.2. Épített környezet állapota

4.2.2.1. Beépített területek jellemzése, területhasznosítási funkciók

A település alakulását meghatározó fő szerkezeti elemek a települést körbefogó hegyvonulatok, a hozzájuk kapcsolódó medencék, a patakok és patakokat kísérő lankás területek.

A völgyekbe kúszó utcákon kialakult beépítések a patakok nyomvonala mentén fejlődtek, innen terjedtek a magasabban fekvő területekre, melyek nyomán jól elkülöníthető településrészek alakultak ki.

A lenticben Csobánka közigazgatási területén található jellegzetes karakterrel rendelkező övezeteit mutatjuk be a Településképi Arculati Kézikönyv c. dokumentum alapján.

Ófalu

A patakok találkozásánál fekszik Csobánka legkorábban kialakult része, az Ófalu. Ma is falusias jelleget mutat keskeny utcáival, az épületek hagyományos beépítési és építészeti karakterével. Organikus utca- és telekhálózatán sűrű tetőszövetet képező, hegyi falu jellegű beépítés alakult ki. E szövetbe ágyazottan állnak a templomok s főbb intézmények.

A patak és az Oszoly közé beszoruló beépítések a hajdani nyaralótelkek, villaszerű épületek maradványait őrzik.

Plandics tér környéke

A Plandics tér környékének halmazos telekszerkezete, változatos épületállománya is megmutatja, hogy az itt élő roma lakosság sajátos szokásai a településképben is egyedi módon mutatkoznak meg. Szabálytalanabb és szellősebb elhelyezkedésű, néhol kerítések nélküli épületeket, szűkülő-táguló utcákat találunk.

Hegyalja

A patak és az Oszoly - szikla közé beszoruló beépítések a hajdani nyaralótelkek, villaszerű épületek maradványait őrzik, melyek között felhagyott gyümölcsöskertek, beépítetlen kaszáló jellegű telkek és egy-egy szerényebb oromfalas ház töri meg a méretes épületek sorát.

Településkapu

A Dobogókői út felől érkezve Csobánkára zöldbe ágyazott intézmény épületek fogadják a látogatót. A Margit-ligeti kastély és a korábban hozzá tartozó, ma már az út túloldalán álló értékes épületek méltó fogadtatást jelentenek, némelyikük azonban sürgős felújítást igényel.

Hubertusz telep

A Hubertusz telep és egykori zártkertek térsége ma még talán nagyobb részben a hétvégi házas terület, de a telekszerkezete folyamatos átalakulásával egyre több lakóház is megjelenik. Értékes épülete a Hubertusz kápolna, mely elhanyagolt állapotban sűrű növényzettel takartan rejtőzik.

Hanfland

A Hanfland a korábban nadrágszíj parcellákra osztott krumpliföldek összevonása és megtervezett telekosztása alapján 1989-ben kezdett kialakulni. A szabályosan kiosztott, hasonló méretű telkeken szép kertekkel körülvett, igényes, nagy lakóházak állnak.

A Hubertusz telep felső széléhez kapcsolódik a 2004-ben kialakított patkó alakú Kerekdombi utca, amely arculatát tekintve a Hanfland beépítéséhez hasonló módon alakul.

Átalakuló lakóterületek

Csobánka nagy kiterjedésű gyümölcsösökkel rendelkezett. Az 1960-as években tulajdonosaik többsége - saját részükre megfelelő lakóterület megtartásával - értékesítették gyümölcsöseiket. A nagy egybefüggő birtokok felosztásával keletkeztek a szabályos hálózatu hétvégi házas üdülőterületek. Napjainkban ezek a területek lakóövezeti besorolást nyertek és a korábbi, faházas hétvégi házakat jelentős méretű lakóépületek váltják fel.

Külterület

A külterület tájképét a domboldalakat borító kiterjedt erdők látványa uralja, ezt a képet a patakok mentén húzódó gyepek, cserjés területek facsoportokkal tarkított mozaikjai teszik változatossá.

Erdőgazdasági táj

A település külterületén, a jelenleg összefüggő erdők borította Hosszú-hegyen és Kevélyeken már a XVIII. században is kiterjedt erdőterületek voltak. Ezeknek az összefüggő erdőknek jellemző állományalkotó fajai a gyertyán, a kocsányos és kocsánytalan tölgy, csertölgy, valamint az erdei fenyő. Az egykori kertes művelés nyomait őrzik a vadászlaktól délre, az erdősزلén található kiskertek, hétvégi házak.

Mezőgazdasági táj

Csobánka külterületén a mezőgazdasági művelés alatt álló területek aránya nem számottevő. Nagyobb kiterjedésű szántó, kaszálók, gyepek a Kovácsi-patakot kísérő lankás területeken, a Határréti tó környezetében, illetve a belterülettől délre, Pilisvörösvári út mentén találhatóak. A vízfolyások mellett ezeket a területeket vízparti ligetek szegélyezik.

Eltérő karakterű területek

Tavak

A település délnyugati határa mentén a vízparti vegetációval, puhafás ligetekkel, nedves gyepekkel kísért Határ-réti-patak mentén két tározótó is elterül. Partjuk gondozott, rendezett, a horgászat, egyéb rekreációs tevékenységek kitűnő helyszínei.

Honvédségi terület

A külterület délkeleti részén, a Kevélyek alatt elterülő, enyhén dombos táj a katonai gyakorlatok nyomait viseli magán, itt található a Magyar Honvédség Csobánkai Gyakorlótere. A kitaposásokkal, földutakkal behálózott, kisebb halmokkal és cserjékkel tarkított gyepek terület Csobánka látképének meghatározó eleme.

A településen kevés számú védelemre érdemes épület és művi érték van, ezért azok védelmére fokozott figyelmet kell fordítani. Az örökségvédelmi elképzelések kialakítása során ugyanakkor számolni kell azzal, hogy egy település épületállománya 100-150 évenként megújul, a figyelmet alapvetően a karakterjegyek megőrzésének, átörökítésének módjára kell irányítani, különösen azokon a területeken, ahol szűkösek az önkormányzati beavatkozás lehetőségei. A védelem mellé

forrásokat kell rendelni, amely részben kompenzálja a tulajdonos helyi védelem miatti többletköltségeit, hátrányait.

Régészetileg védett terület és védőövezete:

A Kötv. 12-16. § szerinti védetté nyilvánított régészeti lelőhely nincs a település közigazgatási területén.

Nyilvántartott régészeti lelőhelyek és azok környezete:

A település közigazgatási területén több nyilvántartott régészeti lelőhely van. Mivel a közigazgatási határon belül szisztematikus régészeti terepbejárásra eddig nem került sor, ezért az ismert régészeti lelőhelyek száma esetleges. Ha a régészeti bejárás megtörténne, a régészeti lelőhelyek száma is bizonyára megsokszorozódna. Az azonosított régészeti lelőhelyek többsége a külterületen található, mindösszesen négy darab található a belterületen.

A Magyar Nemzeti Múzeum Régészeti Adatbázisában szereplő régészeti feltárások Csobánka településre vetítve a következők:

- Csobánka Kovácsina, MRT 7. kötet 6/1. lh. hrsz.:(026/1, 019, 020/1, 021); Jelenség: településnyom (felszíni); Kora: őskor, római kor; Korszak: bronzkor, vaskor; Alkorszak: késő bronzkor, késő vaskor; Kultúra/népesség: Uramezős kultúra, kelta; KÖH azonosító száma: 10104
- Csobánka Kovácsina, MRT 7. kötet 6/2. lh. hrsz.:(038); Jelenség: településnyom (felszíni); Kora: őskor, népvándorlás kor, középkor; Korszak: vaskor, honfoglalás kor; Alkorszak: késő vaskor, késő népvándorlás kor; Kultúra/népesség: kelta; KÖH azonosító száma: 10105
- Csobánka Új-Klanác, MRT 7. kötet 6/3. lh. hrsz.:(016/2); Jelenség: településnyom (felszíni); Kora: őskor; Korszak: bronzkor, vaskor; Alkorszak: késő bronzkor, késő vaskor; Kultúra/népesség: kelta; KÖH azonosító száma: 10106
- Csobánka Új-Klanác, MRT 7. kötet 6/4. lh. hrsz.:(016/2); Jelenség: településnyom (felszíni); Kora: római kor, középkor; KÖH azonosító száma: 10107
- Csobánka Réka, MRT 7. kötet 6/5. lh. hrsz.:(031/2); Jelenség: településnyom (felszíni); Kora: római kor, középkor; Korszak: honfoglalás kor, Árpád-kor; KÖH azonosító száma: 10108
- Csobánka Placskovác, MRT 7. kötet 6/6. lh. hrsz.:(0179, 0178/85, 0178/53, 0178/48, 0178/52, 0178/50, 0178/49, 0178/51, 0178/54, 0178/56, 0178/57, 0178/58); Jelenség: településnyom (felszíni); Kora: középkor; Korszak: Árpád-kor; KÖH azonosító száma: 10109

- Csobánka Alte Dussatz, MRT 7. kötet 6/7. lh. hrsz.:(0184/3); Jelenség: településnyom (felszíni); Kora: középkor; Korszak: Árpád-kor; KÖH azonosító száma: 10110
- Csobánka Postriegel, MRT 7. kötet 6/8. lh. hrsz.:(0185, 0220/70, 0211/71, 0212, 0219, 0215/11, 0217, 0218/3, 0218/2, 0218/1, 0216, 0215/12); Jelenség: településnyom (felszíni); Kora: római kor; KÖH azonosító száma: 10111
- Csobánka Bründlhut, MRT 7. kötet 6/9. lh. hrsz.: (0211/71, 0212, 0213/11, 0213/12, 0213/13, 0213/14, 0213/3, 0213/1, 0213/2, 0213/4, 0213/5, 0213/6, 0213/10, 0213/9,); Jelenség: településnyom (felszíni); Kora: őskor, római kor, középkor; Korszak: Árpád-kor; KÖH azonosító száma: 10112
- Csobánka Dolny Csobanac, MRT 7. kötet 6/10. lh. hrsz.:(099/14, 099/13, 064, 095, 094, 096/9, 099/1, 098/2, 0113, 0108, 099/12); Jelenség: településnyom (felszíni), település, falu; Kora: őskor, római kor, középkor; KÖH azonosító száma: 10113
- Csobánka Gornyi Csobanac, MRT 7. kötet 6/11. lh. hrsz.:(0103/2, 0103/1, 0102, 0101/20, 0101/43, 0101/21, 0101/22, 0101/23, 0113, 0108, 0103/4, 0103/3, 0101/24, 0101/25, 0101/26, 0101/27, 0101/28, 0101/29, 0101/30, 0101/31, 0101/32, 0101/33, 0101/34, 0101/35, 0101/36, 0101/37, 0101/38, 0101/39, 0101/40, 0101/42, 0101/41); Jelenség: településnyom (felszíni); Kora: őskor, római kor, középkor; KÖH azonosító száma: 10114
- Csobánka Gornyi Csobanac, MRT 7. kötet 6/12. lh. hrsz.: (0113, 0108, 0103/3,); Jelenség: településnyom (felszíni); Kora: őskor, középkor; Korszak: honfoglalás kor, Árpád-kor; KÖH azonosító száma: 10115
- Csobánka Gornyi Csobanac, MRT 7. kötet 6/13. lh. hrsz.: (0114, 0113); Jelenség: településnyom (felszíni); Kora: középkor; Korszak: Árpád-kor; KÖH azonosító száma: 10116
- Csobánka Ócsobánka, MRT 7. kötet 6/14. lh. hrsz.:(0113, 0143, 0142/81, 0142/80); Jelenség: településnyom (felszíni); Kora: őskor; Korszak: vaskor; Alkorszak: késő vaskor; Kultúra/népesség: kelta; KÖH azonosító száma: 10117
- Csobánka Szállásberg, MRT 7. kötet 6/15. lh. hrsz.: (0195/28, 0196, 0197/11, 0197/14); Jelenség: településnyom (felszíni); Kora: római kor; KÖH azonosító száma: 10118
- Csobánka Potlovác, MRT 7. kötet 6/16. lh. hrsz.: (064, 0133/9, 0133/8); Jelenség: településnyom (felszíni); Kora: őskor, római kor; KÖH azonosító száma: 10119
- Csobánka Szentkút, MRT 7. kötet 6/17. lh. hrsz.: (048/4); Jelenség: szórványlelet; Kora: őskor; KÖH azonosító száma: 10120
- Csobánka Potlovác, MRT 7. kötet 6/18. lh. hrsz.:(064); Jelenség: településnyom (felszíni); Kora: őskor; Korszak: vaskor; Alkorszak: késő vaskor; Kultúra/népesség: kelta; KÖH azonosító száma: 10121

- Csobánka Potlovác, MRT 7. kötet 6/19. lh. hrsz.:(064); Jelenség: településnyom (felszíni); Kora: őskor; Korszak: vaskor; Alkorszak: késő vaskor; Kultúra/népesség: kelta; KÖH azonosító száma: 10122
- Csobánka Ócsobánka - domb (Sztari Csobanacz), MRT 7. kötet 6/20. lh. hrsz.: (0113); Jelenség: templom, temető; Kora: középkor; Korszak: késő középkor; KÖH azonosító száma: 10123
- Csobánka Kis-kevélyi-barlang MRT 7. kötet 6/21. lh. hrsz.:(062/9); Jelenség: barlang; Kora: őskor, római kor, középkor; Korszak: paleolitikum, rézkor, bronzkor, Árpád-kor; Alkorszak: középső paleolitikum, középső rézkor, késő rézkor, késő bronzkor; Kultúra/népesség: Moustieri-kultúra, Jankovich-kultúra, Ludanice-kultúra, Baden-kultúra, Urnamezős-kultúra ; KÖH azonosító száma: 10124
- Csobánka Hanfland MRT 7. kötet 6/22. lh. hrsz.: (406/13, 406/12, 406/14, 406/15, 406/16, 406/40, 406/41, 406/37, 406/36, 406/35, 406/8, 406/156, 406/10, 406/11); Jelenség: településnyom (felszíni); Kora: őskor, középkor; KÖH azonosító száma: 10125
- Csobánka Szabadság-hegy MRT 7. kötet 6/23. lh. hrsz.: (061/2, 049/2, 052/6, 051, 288); Jelenség: sír; Kora: ismeretlen kor; KÖH azonosító száma: 10126
- Csobánka Káposztás-dűlő MRT 7. kötet 6/24. lh. hrsz.:(406/62, 406/63, 406/66, 406/67, 406/69, 406/65, 406/68, 406/70, 406/119, 406/118, 406/64, 406/61, 296, 295/1, 299/12, 299/18, 307, 306/1, 299/6, 299/7, 297, 299/3, 299/8, 299/15, 298, 306/3, 295/2, 299/13, 308, 3121, 313, 3109, 309, 310, 312, 406/82, 406/73, 406/71, 406/108, 361, 3118, 2751/1, 2773/2, 2752/1, 2754/8, 2754/7, 2754/9, 2753, 3115, 3114, 2755/2, 2756/1, 2757/1, 2757/2, 2758/5, 2758/3, 2754/3, 2763/1, 2758/7, 2758/6, 2762/1, 2762/2, 2763/3, 406/87, 520, 2763/5, 2766/1, 2763/6, 406/88, 2763/7, 406/84, 2770/1, 406/86, 406/85, 406/83, 406/98, 2766/3, 406/106, 406/102, 406/99, 406/103, 406/75, 406/76, 406/79, 406/80, 406/77, 406/78, 406/81, 2754/1, 406/104, 293/2, 3113, 343/1, 406/72, 406/96, 324, 406/112, 327, 406/93, 299/2, 318, 317, 406/90, 406/91, 323, 316, 319, 299/20, 299/4, 331, 333, 325, 329, 322, 321, 299/17, 299/19, 406/121, 406/115, 406/114, 406/111, 406/117, 406/116, 406/109, 406/120, 293/1, 299/14, 299/16, 3111, 294/1, 406/130, 406/110, 406/107, 406/105, 406/125, 406/74, 301, 349, 345, 342, 340/1, 337, 334, 303, 335, 344/1, 302/1, 302/2, 326, 300, 2770/2, 406/113, 2754/6, 2751/2, 3108, 406/101, 406/100, 315, 314, 016/3, 2755/1, 406/156, 406/92, 3112, 2758/2, 406/97, 2763/4, 406/89, 406/94, 3110, 3122, 2754/5, 2752/2, 2759, 311, 2758/4, 2762/3, 292/1, 2758/1, 519, 2766/4, 406/95, 294/2); Jelenség: településnyom (felszíni), épület, sír, temetkezés, villa; Kora: őskor, római kor, középkor, ismeretlen kor; Korszak: vaskor, honfoglalás kor, Árpád-kor; Alkorszak: késő vaskor; Kultúra/népesség: kelta; KÖH azonosító száma: 10127

- Csobánka Kande MRT 7. kötet 6/25. lh. hrsz.: (064); Jelenség: település, épület, templom, falu, halastó; Kora: középkor; Korszak: késő középkor; KÖH azonosító száma: 10128
- Csobánka Fedémes MRT 7. kötet 6/26. lh. hrsz.: (064); Jelenség: település, falu; Kora: középkor; Korszak: Árpád-kor; KÖH azonosító száma: 10129
- Csobánka Fő utca 10. MRT 7. kötet 6/27. lh. hrsz.: (605, 606, 607/17, 607/3, 607/4, 661/1, 607/2, 662/1, 661/2, 661/3, 604); Jelenség: épület, villa; Kora: római kor; KÖH azonosító száma: 10130
- Csobánka Római út MRT 7. kötet 6/28. lh. hrsz.: (2375/275, 2375/279, 2375/218, 2375/219, 2375/220, 2375/217, 0161/3, 042, 0160, 0159/1, 043, 044/1, 046, 064, 062/7, 059, 062/9, 062/6, 096/9, 057/2, 097, 093, 092/36, 047, 044/4, 044/21, 0105, 0101/2, 068, 058/1, 092/35, 0101/11, 0101/1, 0101/10, 0101/3, 092/34, 092/38, 092/37, 058/25, 058/23, 0103/3, 0103/2, 066/1); Jelenség: út; Kora: római kor; KÖH azonosító száma: 10131, 11135
- Csobánka Béke utca hrsz.: (285/10); Jelenség: temető; Kora: népvándorlás kor; Korszak: avar kor; Kultúra/népesség: avar; KÖH azonosító száma: 59467
- Csobánka Cserepes barlang hrsz.: (02/5); Jelenség: barlang, településnyom (felszíni); Kora: őskor; Korszak: rézkor; KÖH azonosító száma: 59468

Országos művi védelem

Csobánka Község Önkormányzatának Képviselő-testülete által a 129/2016. (XI.24.) KT-határozatával elfogadott Csobánka Településszerkezeti Terve alapján az alábbi országos védelem alatt lévő épített értékek találhatóak a településen:

14. táblázat Védett épített értékek

Sorszám.	Név	Cím	Hrsz.	Azonosító	Törzsszám
1.	Görögkeleti (szerb) templom	Hősök tere 4.	1	6950	6948
2.	Római katolikus templom	Vörösvári út	21	6952	6949
3.	Kőkereszt	Vörösvári út	21	6951	6950
4.	Mészégető kemence	Külterület	039/1, 039/2,	7235	9552
5.	Görögkeleti (szerb) templom ex lege műemléki környezete		2, 288, 3, 120/1, 389, 390/1, 390/2, 391/1, 6, 8/1,	17439	6948
6.	Római katolikus templom ex lege műemléki környezete		10, 120/1, 20, 22, 4, 939/1, 940,	29020	6949

Forrás: Csobánka Község Önkormányzata

Helyi védelem

Csobánka Község nem rendelkezik helyi értékvédelmi rendelettel. A település viszont gazdag olyan épületekben, építményekben, területekben, melyek egyedi védelemre méltóak. Az Örökségvédelmi hatástanulmányban részletezettek szerint - a hatályos szabályozási terv szerint - értékvédelem alatt áll a történeti településmag csaknem 10 ha-os területe, egyes utcaszakaszok utcaképe, összesen 14 db épület, szobor, kőkereszt, sírkő, kapu és emléktábla. Ezen kívül további több mint 15 db értékes és hagyományos építészeti részletet hordozó, vagy eredeti tömegrendjét őrző épület méltó a helyi védelemre. Helyi értékvédelmi rendelet, értékkataszter és értékvédelmi terv megalkotása a védelemre méltó épített értékek megóvásának feltétele.

4.2.2.2. A település gazdasági szerkezetének területi elhelyezkedése

Önálló regionális szerepkör kialakulása nem várható. A magyar autópálya-hálózat és gyorsforgalmi úthálózat továbbépülésével a település pozíciója akár erősödhet is.

A település a népességfogyás megfékezése érdekében a településrendezés eszközeivel biztosítja a fiatalok népesség helyben letelepedését, illetve a fiatal betelepülni szándékozók letelepedésének lehetőségét azzal, hogy a településrendezési tervben hosszútávra megfelelő mennyiségű, minőségű és választékú lakóterületet biztosít, illetve tartalékol.

Az oktatási ágazat minőségi színvonalának fejlesztésével, az intézményrendszer rekonstrukciójával, az ehhez szükséges területek biztosításával a fiatal népesség helyben maradása elősegíthető.

A településen belüli elvándorlás megakadályozására, illetve csökkentésére a tervezett lakóterületeknek arányosan kell elhelyezkedni a központi és az egyéb belterületeken. Cél a külterületekről kényszerűen elvándorló népesség egyéb belterületeken vagy a központi belterületen történő letelepítése.

A jövedelembiztosító foglalkoztatási területek bővítése szükséges, különösen a szolgáltatások és az idegenforgalom területén, ennek érdekében a Településrendezési Terv megfelelő mennyiségű, minőségű és választékú területet biztosít a szolgáltató és idegenforgalmi vállalkozások számára.

A népességmegtartó képességet erősítő programok keretében cél a leginkább mobil értelmiségi és szakképzett népesség elvándorlásának lassítása, munkahelyek és vonzó életminőség biztosításával.

A minőségi oktatási és kulturális szolgáltatások rendszerét fejleszteni kívánják, az intézményhálózat felújítását, korszerűsítését a Településrendezési Terv szerint biztosítják. A helyi szabadidős funkciók jelentős gazdagítása és a természet közeli életmód környezeti feltételeinek védelme szükséges. Ennek érdekében a településrendezés eszközeivel biztosítják a tájfenntartó extenzív mezőgazdaság létfeltételeit, a táji, természeti értékek helyi védelmét.

Minden korosztály és népességcsoport életminőségének javítása érdekében a művelődés, sport és szabadidő eltöltés fejlesztéseinek, korszerűsítésének, rekonstrukciójának, bővítésének lehetőségét a község meg kívánja teremteni és a településrendezés eszközeivel biztosítani szándékozik.

4.3 Természeti környezet állapota

Csobánka a Dunazug-hegyvidék középtáján, a település nagyobb része a Pilisi-hegyek kistáján, míg dél-nyugati és északi része a Pilisi medencék kistáján fekszik.

– Országos jelentőségű természetvédelmi területek

Csobánka területének több mint 50%-a, 1449,5433 ha a Duna-Ipoly Nemzeti Parkhoz (DINP) tartozó országosan védett terület, mely a Duna-Ipoly Nemzeti Park létesítéséről szóló 34/1997. (XI. 20.) KTM rendelet hirdetett ki. E rendelet 2. § (1) bekezdése alapján a „*A védetté nyilvánítás célja a Duna és Ipoly térségében a folyók és mellékrendszerük, a védettséggel érintett területek természeti értékeinek, a felszíni és felszín alatti vízkészleteknek, az érin-tett területek erdeinek, termőtalajának és más megújuló természeti erőforrásainak, gazdag élővilágának, tájképi és történelmi emlékeinek a védelme*”.

– NATURA 2000 területek:

NATURA 2000 Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület a községtől észak-északkeletre lévő Pilis és Visegrádi-hegység (HUDI20039).

A kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területek esetében a legfontosabb cél, hogy a változatos földtani és felszínalakzati értékek fennmaradjanak az utókornak, illetve a honos erdőtársulások és a hozzájuk köthető élőhelyek megóvásra kerüljenek.

– Ex lege védett területek: Az Országos Településrendezési Terv alapján a természeti és ex-lege (valamennyi forrás, láp, barlang, víznyelő, szikes tó, kunhalom, földvár) területek az országos ökológiai hálózat övezetébe soroltan kezelendők. A Magyar Állami Természetvédelem hivatalos

honlapján található barlangnyilvántartás szerint Csobánkán 45 darab barlang van kataszterbe véve.

Ex-lege védett források esetében kettő található a településen. Egyik a Szent-kút, melynek gyógyító híre van, másik pedig a Dera-patak forrásvidéke

15. táblázat Ex lege védett barlangok

Név	Azonosító	Név	Azonosító	Név	Azonosító
Kis-kevélyi-barlang	4820-14	Csúcs-hegyi Cserepes-barlang	4820-44	Csúcs-hegyi Egyenes-barlang	4820-78
Csúcs-hegyi-barlang	4820-16	Csúcs-hegyi Cső-barlang	4820-45	Szurdok-völgyi-víznye lő	4830-10
Zsó-barlang	4820-17	Kis Tamás-lik	4820-46	Hubertus 1. sz. barlang	4830-11
Delago-odú	4820-19	Sunyi-lyuk	4820-47	Hubertus 2. sz. barlang	4830-12
Delago-barlang	4820-20	Kis-Berda-barlang	4820-48	Szurdok-völgyi Felső-barlang	4830-13
Delago-barlang	4820-20	Delago-kőfülke	4820-49	Háromlyukú-zsomboly	4830-4
Excelsior-sziklaüreg	4820-21	Delago-Rókalyuk	4820-50	Hosszú-hegyi 3. sz. barlang	4830-5
Óra-barlang	4820-22	Óra-fali-sziklaodú	4820-52	Ziribári 2. sz. barlang	4830-6
Pénzes-Csontos-barlang	4820-23	Háromszög-barlang	4820-53	Ziribári-barlang	4830-7
Pénzes-Csontos-barlang	4820-23	Ellipszis-barlang	4820-54	Dinó-rejtekek	4830-8
Pénzes-Csontos-barlang	4820-23	Pados-barlang	4820-55	Macska-barlang	4830-9
Denevéres-barlang	4820-25	Kétbejáratú-barlang	4820-56		
Rózsalyugas-átjáró	4820-26	Kétbejáratú-barlang	4820-56		
Oszolyi-hasadék	4820-27	1. borda Átjárós-barlang	4820-57		
Kis-lapos-barlang	4820-28	Margitligeti homokkőves-fülke	4820-58		
Tamás-lik	4820-32	Margitligeti szirtoldali-barlang	4820-60		
Laci-zsomboly	4820-41	Margitliget szirttetői-barlang	4820-61		

Titok-barlang	4820-42	Negyedhármás-barlang	4820-62		
Csobánkai Huzatos-barlang	4820-43	Margitliget köteles-fülke	4820-63		

Forrás: Pest Vármegyei Környezetvédelmi Programja 2025-2031 (Készítette: MEGÉRTI (Magyar Energetikai Gazdaságtervező és Értékelő Tanácsadó Iroda Kft.))

– az országos ökológiai hálózat részét képező területek is képviselik magukat: Magterület övezete Csobánka nyugati oldalán lévő Hosszú-hegy, Ziribár-hegy és Határ- rétek területei, emellett a keleti Oszoly-csúcs, Csúcs-hegy és Kis-Kevély domboldalai, azaz a Nemzeti Park területe tartozik a magterületbe. Ökológiai folyosóként a település dél-nyugati határa mentén húzódó Határréti-árok környezete (mélyebb fekvésű gyepes terület, vizes élőhelyek, Házi-réti víztározó csobánkai területe) nyilvántartott. Pufferterületek a nyugati oldalon elhelyezkedő kisparcellás intenzívebben művelt mezőgazdasági területek, a Kovácsi-patakhhoz csatlakozó, magterületek felé eső legelők, valamint a belterülettől délre található, honvédelmi terület részét képező Kerekes-hegy domboldalai.

Természeti területek helyrajzi számos listája

A DUNA–IPOLY NEMZETI PARK LÉTESÍTÉSÉRŐL SZÓLÓ 34/1997. (XI. 20.) KTM RENDELET 1. SZÁMÚ MELLÉKLETE ALAPJÁN A DUNA-IPOLY NEMZETI PARK TERÜLETÉNEK HELYRAJZI-SZÁMOS FELSOROLÁSA

CsOBÁNKA TELEPÜLÉSRE VONATKOZTATVA A KÖVETKEZŐK:

Csobánka

02/2–5, 030/2–7, 032–038, 039/1–2, 040–043, 044/1, 044/4, 044/9–10, 044/13, 044/16–21, 045, 047, 048/2–4, 049/2, 050/1–2, 050/5–10, 051, 052/1, 052/3, 052/6, 053/2, 054/1, 054/4, 059, 060, 062/4–9, 0105–0108, 0109/2–5, 0110, 0111, 0113, 0138/1–23, 0139, 0140/1–53, 0141, 0142/1–2, 0142/6–10, 0142/73, 0142/76, 0142/80–81, 0145, 0146/9, 0147, 0148/7–9, 0150/1, 0151/18, 0152, 0153/5, 0154, 0155/1, 0156, 0157/1, 0158, 0159/1, 0160, 0161/3–4, 0162, 0163, 0165, 0167, 0169, 0170/51, 0170/53–54, 0170/56–58, 0170/60–62, 0171–0173, 0174/31, 0175, 0176/8, 0177, 0178/1–11, 078/13–34, 0178/56, 0178/77, 0178/80, 0178/82–86, 0178/88, 0178/90–91, 0179–0183, 0184/1–8, 0185, 0186/1–3, 0187, 0188, 0191, 0192, 0193/57, 0194, 0195/6, 0195/12, 0195/28, 0196, 0197/2, 0197/11, 0197/14, 0199, 0200/1, 0200/10, 0201, 0202/2, 0203, 0204, 0205/9, 0206, 0207, 0208/13, 0208/140, 0209, 0210, 0211/7, 0211/71, 0213/1–14, 0214,

0215/1–12, 0216, 0217, 0218/1–3, 0219, 0220/70, 0221, 0222/112, 0223–0226, 0227/1–11, 0228–0230, 0231/6, 0232/40, 0232/74, 0233, 0234/13, 0235, 0236/19, 0245/2, 0246/1–2

A DUNA - IPOLY NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG MŰKÖDÉSI TERÜLETÉN TALÁLHATÓ KIEMELT JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETMEGŐRZÉSI TERÜLETEK AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGI JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETVÉDELMI RENDELTETÉSŰ TERÜLETEKKEL ÉRINTETT FÖLDRÉSZLETEKRŐL SZÓLÓ 14/2010. (V. 11.) KvVM RENDELET SZERINT CSOBÁNKA KÖZIGAZGATÁSI TERÜLETÉRE VONATKOZÓAN

5. DUNA-IPOLY NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG MŰKÖDÉSI TERÜLETÉN TALÁLHATÓ KIEMELT JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETMEGŐRZÉSI TERÜLETEK

5.40. Pilis és Visegrádi-hegység (HUDI20039)

5.40.2. Csobánka

02/2, 02/3, 02/4, 02/5, 012, 014, 015, 017, 018, 019, 020/1, 020/2, 020/3, 020/4, 020/5, 020/6, 021, 025, 026/3, 026/4, 027/1, 027/2, 028, 029, 030/2, 030/3, 030/4, 030/5, 030/6, 030/7, 031/2, 032, 033, 034, 035, 036, 037, 038, 039/1, 039/2, 040, 041, 042, 043, 044/1, 044/4, 044/9, 044/10, 044/13, 044/16, 044/17, 044/18, 044/21, 045, 046, 047, 048/2, 048/3, 048/4, 049/2, 050/1, 050/2, 050/5, 050/6, 050/7, 050/8, 050/9, 050/10, 051, 052/1, 052/3, 052/6, 053/2, 054/1, 054/4, 058/2, 058/4, 058/5, 058/6, 058/7, 058/8, 058/9, 058/10, 058/11, 058/12, 058/13, 058/14, 058/15, 058/16, 058/17, 058/18, 058/19, 058/20, 058/22, 058/23, 058/24, 058/25, 058/26, 058/27, 059, 062/4, 062/5, 062/6, 062/7, 062/8, 062/9, 063, 0102, 0103/1, 0103/2, 0103/3, 0103/4, 0104, 0105, 0106, 0107, 0108, 0109/2, 0109/3, 0109/4, 0109/5, 0110, 0111, 0112, 0113, 0114, 0124, 0130, 0137, 0138/1, 0138/2, 0138/3, 0138/4, 0138/5, 0138/6, 0138/7, 0138/8, 0138/9, 0138/10, 0138/11, 0138/12, 0138/13, 0138/14, 0138/15, 0138/16, 0138/17, 0138/18, 0138/19, 0138/20, 0138/21, 0138/22, 0138/23, 0139, 0140/1, 0140/2, 0140/3, 0140/4, 0140/5, 0140/6, 0140/7, 0140/8, 0140/9, 0140/10, 0140/11, 0140/12, 0140/13, 0140/14, 0140/15, 0140/16, 0140/17, 0140/18, 0140/19, 0140/20, 0140/21, 0140/22, 0140/23, 0140/24, 0140/25, 0140/26, 0140/27, 0140/28, 0140/29, 0140/30, 0140/31, 0140/32, 0140/33, 0140/34, 0140/35, 0140/36, 0140/37, 0140/38, 0140/39, 0140/40, 0140/41, 0140/42, 0140/43, 0140/44, 0140/45, 0140/46, 0140/47, 0140/48, 0140/49, 0140/50, 0140/51, 0140/52, 0140/53, 0141, 0142/1, 0142/2, 0142/6, 0142/7, 0142/8, 0142/9, 0142/10, 0142/73, 0142/76, 0142/80, 0142/81, 0143, 0144, 0145, 0146/9, 0147, 0148/7, 0148/8, 0148/9, 0149, 0150/1, 0151/18, 0152, 0153/5, 0154, 0155/1, 0156, 0157/1, 0158, 0159/1, 0160, 0161/3, 0161/4, 0162, 0163, 0165, 0167, 0169, 0170/51, 0170/53, 0170/54,

0170/56, 0170/57, 0170/58, 0170/60, 0170/61, 0170/62, 0171, 0172, 0173, 0174/31, 0175, 0176/8, 0177, 0178/80, 0178/86, 0178/91, 0179, 0180, 0181, 0182, 0183, 0184/1, 0184/2, 0184/3, 0184/4, 0184/5, 0184/6, 0184/7, 0184/8, 0185, 0186/1, 0186/2, 0187, 0188, 0189, 0190, 0191, 0192, 0193/57, 0194, 0195/6, 0195/12, 0195/28, 0196, 0198, 0199, 0200/1, 0200/10, 0201, 0202/2, 0203, 0204, 0205/9, 0206, 0207, 0208/13, 0208/140, 0209, 0210, 0211/7, 0211/71, 0211/72, 0212, 0213/1, 0213/2, 0213/3, 0213/4, 0213/5, 0213/6, 0213/7, 0213/8, 0213/9, 0213/10, 0213/11, 0213/12, 0213/13, 0213/14, 0214, 0215/1, 0215/2, 0215/3, 0215/4, 0215/5, 0215/6, 0215/7, 0215/8, 0215/9, 0215/10, 0215/11, 0215/12, 0216, 0217, 0218/1, 0218/2, 0218/3, 0219, 0220/70, 0221, 0222/112, 0223, 0224, 0225, 0226, 0227/1, 0227/2, 0227/3, 0227/4, 0227/5, 0227/6, 0227/7, 0227/8, 0227/9, 0227/10, 0227/11, 0228, 0229, 0230, 0231/6, 0232/40, 0232/74, 0233, 0234/13, 0235, 0236/19, 0237, 0238, 0241/2, 0242/6, 0243, 0245/2, 0246/1, 0246/2, 0247

Helyi védelem alá vont természeti értékek

A természeti értékek a nemzeti és a települési vagyon nélkülözhetetlen részét képezik. A környezetvédelem lényeges feladata a természeti értékek megőrzése, állapotuk fenntartása, javítása. A területek védelme élővilág-védelmi szempontból is indokolt, ugyanis szerves részét képezik a zöldhálózatoknak, ami életteret biztosít védett növényeknek és állatoknak.

Csobánka község területén számos helyi védettségű természeti és táji érték található, mely a hatályos Helyi Építési Szabályzat mellékletében van rögzítve.

16. táblázat Helyi jelentőségű védett természeti terület, érték

Sorszám	Típus	Név/cím	Hrsz.	Terület (ha)
1.	Milleniumi Hét Vezér Park	Borony utca	406/153	0,22
2.	Ybl-villa egykori kertje	Fő út, Diófa köz, Áfonya utca	6605/1, 605/2	1,26
3.	Margit-ligeti kastély parkja	Fő út	602	3,33
4.	Hubertusz - kápolna környezete	Fő út	593	0,83
5.	Dera – és Kovácsi-patak és környezete		0245/2, 306/1, 404	3,22
6.	Szerb ortodox temp-lom kertje	Vörösvári út	587	0,2
7.	Római katolikus templom kertje	Vörösvári út 11.	21	0,23
8.	Cserkészpark	Fő út	603	0,8

Forrás: Csobánka Község Önkormányzata

17. táblázat Helyi jelentőségű védett természeti emlék

Magyar név	Latin név	db	törzs-átmérő/korona átmérő (cm)/(m)	Hely
Csertölgy	Quercus cerris	1	70/14	belterület 3009

				0241/2
Kocsányos tölgy	Quercus robur	1	30/8	belterület 3009 0241/2
Platán facsoport	Platanus occidentalis	8	70-100	belterület 3010 603
Nagylevelű hárs	Tilia platyphyllos	1	70/13	Béke út 13/A
Idős fenyők	Pinus sp.	facsoport	50/12	Szerb temető
Korai juhar	Acer platanoides	fasor	40/9	köztető
Eperfa	Morus alba	1	80/12	Táncsics-Bem u.
Diófa	Juglans regia	1	70/13	Szerb-ortodox
Vadgesztenye	Aesculus hippocastanum	2	50/9	Szerb tér

Forrás: Csobánka Község Önkormányzata

Egyedi tájértékek

- Fából készült prés;
- Függhíd;
- Feszület a Szentkúthoz vezető út mentén;
- Mária szobor a Szentkúthoz vezető út mentén;
- Faluvégi kereszt;

Idegenhonos inváziós növényfajok

A gazdasági, egészségügyi, közérzeti hatások mellett a biológiai sokféleségre, és ezen keresztül a teljes ökoszisztémára erős negatív hatást gyakorolnak az inváziós fajok.

A természetvédelem számára a legnagyobb problémát jellemzően azok a nagy élőhely-átalakító képességű fajok jelentik, amelyek terjedési stratégiája a teljes hatalomátvétel. Ezek a fajok, mint pl. az aranyvesszők, a mirigyes bálványfa, az óriáskeserűfüvek jellemzően klonális növekedésűek, sűrű áthatolhatatlan állományokat képeznek, ezáltal szinte minden más fajt kiszorítanak rendkívül gyors terjedésük során.

18. táblázat Az Európa Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos, invazív növényfajok listája

Magyar név	Tudományos név
karoliniai tündérhínár	Cabomba caroliniana
cingár (apólevelű) átokhínár	Elodea nuttallii
nagy fodros-átokhínár	Lagarosiphon major
strucetoll-süllőhínár	Myriophyllum aquaticum
felemáslevelű süllőhínár	Myriophyllum heterophyllum
közönséges selyemkóró	Asclepias syriaca
mirigyes bálványfa	Ailanthus altissima

19. táblázat Csobánka közigazgatási területére és térségére potenciálisan veszélyt jelentő invazív fajok a következők:

Magyar név	Tudományos név
bálványfa	Ailanthus altissima
gyalogakác	Amorpha fruticosa
selyemkóró	Asclepias syriaca
keskenylevelű ezüstfa	Elaeagnus angustifolia
japán óriáskeserűfű	Fallopia japonica
cseh óriáskeserűfű	Fallopia x bohemica
kanadai aranyvessző	Solidago canadensis
orgona	Syringa vulgaris
kerti pálmaliliom	Yucca filamentosa

Forrás: Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság

A terület növényföldrajzi besorolása: Pannoniai flóratartomány (Pannonicum), Bakonyicum flóravidéke, Pilisense flórajárás (Crisicum).

A Pilis ma is többségében erdővel borított hegyvidék. A hegység növényzetének majd minden tagja megfigyelhető a Pilis-hegy tömbjén. Csobánkán, a hegyvonulat keleti, alacsonyabb részén kevésbé változatos a növényvilág, mint magán a Pilis-hegy tömbjén. Leggyakoribbak a száraz erdők. Ahol a hárshegyi homokkő felszínre kerül, ott mészkerülő tölgyesek alakultak ki. A hegységnek mind az üde erdei, mind a száraz erdei és gyepi flórája gazdag. Az Oszoly - hegy, Csúcs-hegy vonulatának erdőállományait jellemzően gyertyános –kocsánytalan tölgyesek és cseres tölgyesek alkotják. A Kis-Kevély északi kitettségű völgyében bükkfák találhatók, mely sűrűn záródó lombkorona alatt árnyéktűrő korai hagymás és gumós növények jellemzőek. A délnyugati sziklaletörésen, sziklagyep, sziklai cserjés és karsztbokor erdő által alkotott mozaikos vegetáció található. A Kerekes-hegyen jelentősebb erdei és feketefenyő állományok találhatók. A Hosszú-hegy növényvilágát a talajadottságoknak köszönhetően a hegyoldalon mészkedvelő cseres-tölgyesek, törmeléklejtő erdők alkotják, a hegytetőn lejtőgyepek és sajmeggyes molyhos tölgyesek találhatók.

Csobánka erdei számos énekesmadárnak adnak otthont, melyek közül jellemzőek a területen a kékcinke, a vörösbegy, a barátposzáta, az énekes és feketeterítő, az erdei pinta, a meggyvágó, a

harkály és a fakúszó. Ragadozó madarak közül is több faj képviselő megjelennek a térségben, mint a darázsölyv, az egerészölyv, a héja, a karvaly, továbbá vörös vércsét is láthatunk.

Csobánka rovarvilága is gazdag, erdőhöz kötődő védett fajai a nagy szarvasbogár és orrszarvúbogár. Megtalálhatók továbbá az aranyos virágbogár, olajzöld virágbogár, erdei álganéjtúró, a havasi és gyászcsincér.

A település erdeiben több kisemlős él, mint a róka, a mókus, a borz, de a nagyvadak előfordulására is lehet számítani. A Kis - Kevélyen gyakrabban láthatók vadnyulak, őzek, szarvasok, vaddisznók.

4.4. Környezet-egészségügy

Az élőlény – így az ember is – és környezete szoros kölcsönhatásban áll egymással. Lényegében megállapítható az a tény, hogy minden környezeti elem szennyezettsége hatással van az emberi szervezet egészségére.

A településen belül működő nagyobb üzemek jelentősen sem por-, sem zajszennyezést nem jelentenek. Légszennyezés szempontjából említésre méltó a mezőgazdasági művelésből származó porszennyeződés. Ezek ellen erdősávok telepítésével lehet védekezni.

Időszakosan és elszórtan előfordul a háztáji állattartásból keletkező bűzhatás, de nem jelentős.

Az utóbbi évek jelentős környezet-egészségügyi problémáját az allergén pollenek – parlagfű és egyéb adventív növények – okozták. Az allergia a szervezet immunrendszerének túlzott túl működése. A környezeti hatások jelentős szerepet játszanak az allergia kialakulásában. A légszennyezés hatására a nyálkahártyák védekező funkciója csökken, az allergia könnyebben kialakul. A mikrorészecskék károsítják az immunrendszer működését.

Gyomosodás belterületen főleg az utak mentén gyakori. Az Önkormányzat közmunkásokkal, valamint a lakosság bevonásával próbálja megoldani a gyommentesítést. Asztmás és allergiás megbetegedésekről nincs adat.

Az egyes allergén növények virágzási idejéről az alábbi táblázat tájékoztat:

20. táblázat 2018-as pollennaptár az Aerobiológiai Hálózat éves jelentése alapján

Magyar név	Latin név	Allerge nitás	Pollennaptár 2018											
			01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12

CSOBÁNKA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATÁNAK KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJA
2026-2031

<i>mogyoró</i>	<i>Corylus</i>	3		**	**	**								
				**	**									
<i>éger</i>	<i>Alnus</i>	3		***	****	****	**							
				*										
<i>ciprusfélék</i>	<i>Cupressaceae</i>	2-3			****	****	***	****						
							*							
<i>kőris</i>	<i>Flaxinus</i>	3			**	****	**							
<i>nyár</i>	<i>Populus</i>	2			****	****								
<i>juhar</i>	<i>Acer</i>	2-3			****	****								
<i>szil</i>	<i>Ulmus</i>	1			****	**								
<i>fűz</i>	<i>Salix</i>	3			**	****	***	****						
							*							
<i>gyertyán</i>	<i>Carpinus</i>	2				****	***							
							*							
<i>nyír</i>	<i>Betula</i>	3			**	****	***							
							*							
<i>tölgy</i>	<i>Quercus</i>	3				**	***							
							*							
<i>platán</i>	<i>Platanus</i>	3				****	***	****						
							*							
<i>bükk</i>	<i>Fagus</i>	1				**	***							
							*							
<i>eperfafélék</i>	<i>Moraceae</i>	1				**	***	**						
							*							
<i>dió</i>	<i>Juglans</i>	1				**	***							
							*							
<i>fenyőfélék</i>	<i>Pinaceae</i>	1			**	****	***	****	***	*				
					**		*		*	*				
<i>hárs</i>	<i>Tilia</i>	1				****								
<i>pázsitfűfélék</i>	<i>Poaceae</i>	4				**	***	****	***	*	***			
							*		*	*	*			
									*	*	*			
<i>csalánfélék</i>	<i>Urticaceae</i>	3						****	***	*	***	***		
									*	*	*	*		
									*	*	*	*		
<i>útifű</i>	<i>Plantago</i>	3					**	****	***	*	**			
									*	*	*			

<i>lórom</i>	<i>Rumex</i>	3					*** *	****	*** *	* *				
<i>libatopfélék</i>	<i>Chenopodiace a</i>	3						****	*** *	* * * *	*** *	**		
<i>kenderfélék</i>	<i>Cannabaceae</i>	1						**	*** *	* * * *	**			
<i>üröm</i>	<i>Artemisia</i>	4								* * * *	*** *	**		
<i>parlagfű</i>	<i>Ambrosia</i>	4							*** *	* * * *	*** *	**		

Forrás: <https://efop180.antsz.hu/tajekoztatok-kornyezeteu/aerobiologiai-halozat-jelentesei.html>

Magyarázat:

Allergenitás: 1= enyhén; 2= közepesen; 3= erősen; 4= igen erősen;

Virágzás, pollenszórás:

** A virágzási, pollenszórási időszak kezdete, vége.

**** Intenzív virágzási, pollenszórási időszak.

A környezet állapotával összefüggő gyakori megbetegedések a településen nem voltak kimutathatóak a közelmúltban.

4.5. Önállóan kezelt hatótényezők

4.5.1. Hulladékgazdálkodás

4.5.1.1. Kommunális szilárd és folyékony hulladék

Csobánka közigazgatási területén keletkező települési (kommunális) szilárd hulladékkal kapcsolatos feladatokat (lakossági és közületi hulladékszállítás, sárga és barna edényes hulladékgyűjtő járat üzemeltetése, szelektív szigetek ürítése, zöldhulladék gyűjtése, lomtalanítás) a MOHU Mol Hulladékgazdálkodási Zrt. területi szolgáltatója, a Vertikal Group Nyrt. végzi.

A településen hulladékgyűjtő udvar nem található.

A lakosságnál és a cégeknél keletkező veszélyes hulladékok ártalmatlanítása, hasznosításra való átadása egyéni úton történik. Nem megfelelő ártalmatlanítás, hasznosításra való átadás esetén a hulladékok különösen veszélyesek a felszín alatti vizek és a környező talaj szennyezését tekintve. Csobánka településen is nagy gondot okoz az illegális szemétkerakás. Illegális hulladéklerakás a település több pontján volt tapasztalható. Jellemzően a patak mentén, valamint a kül-, és belterületek peremén, valamint a bányák környezetében fordult elő, de a kirándulóhelyek és turistautak mentén is jellemző a szemetelés.

Több éve már (2015-óta), hogy Csobánka község és annak környékén is megrendezésre kerül, kezdetben önkormányzati szervezésben, majd 2020-tól helyi civil környezetvédelmi önszervező csoportok által a „Te Szedd” országos önkéntes köztisztasági akció, amely során az illegális szemeteléssel fertőzött területek megtisztításra kerülnek.

Országos probléma a szelektív gyűjtőszigetek mellett elhelyezett kommunális, vegyes hulladékok elhelyezése. Csobánkán a szelektív gyűjtőszigetek (1 db) körüli illegális szemétkerakást kiemelt ügyként kezelik. A gyűjtőszigetek mellett egyedi szelektív kukák is rendelkezésre állnak a lakosság számára, amelyben papírt, műanyagot és fém palackokat tudnak elhelyezni.

A keletkező veszélyes hulladékok gyűjtése a telephelyeken belül oldandó meg szakszerű gyűjtőhelyen, míg ártalmatlanításra, arra engedéllyel rendelkező cég, vagy magánszemély telephelyén történhet.

4.5.1.2. Állati eredetű melléktermékek

A településen a 45/2012. (V.8.) VM rendeletben meghatározott települési állati melléktermék gyűjtőhely (döggút) nem található.

4.5.2. Zaj- és rezgésterhelés

A környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet 9. § (2) bekezdése alapján *„A védendő területeket úgy kell kijelölni, hogy a külön jogszabály szerinti zajterhelési határértékek teljesüljenek.”*

A település lakóterületeit, valamint a különleges területek közül az intézmények területét, a temető területét zaj- és rezgésvédelmi szempontból *„Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias beépítésű), valamint a különleges területek közül az intézmények területe és temetők*

területe” területi funkcióba szükséges sorolni. A település településközponti vegyes területeit zaj- és rezgésvédelmi szempontból „*Vegyes terület*” területi funkcióba szükséges sorolni.

A kereskedelmi, szolgáltató gazdasági, az ipari gazdasági és a különleges mezőgazdasági üzemi területeket zaj- és rezgésvédelmi szempontból „*Gazdasági terület*” területi funkcióba sorolandók.

A belterületi lakóterületekbe ékelődve, valamint a lakóterületek melletti és közeli gazdasági területeken található egyes üzemek tevékenységük során számottevő zajkibocsátással járnak, azonban a határérték feletti zajkibocsátás ritka. A fasorok, valamint a véderdősávok hangcsillapító hatása, továbbá az övezeti besorolások biztosítják a gazdasági területekről származó zaj – a lakó- és egyes különleges területekre előírt zajterhelési határértékekre történő csillapítását.

A település zajterhelését a közúti közlekedésből származó zaj mértéke határozza meg, a település közigazgatási területén, illetve annak környezetében jelentős zajforrással üzemelő ipari tevékenység nincs, vasútvonal nem érinti a települést és a repülési zaj is elhanyagolható.

A problémát okozó közlekedési zaj- és rezgés elsősorban a 1109 jelű közútvonalon tapasztalható, mely a 1111 jelű közút és a 10-es számú főút közötti kapcsolatot biztosítja, így nagyobb volumenű átmenő forgalom jellemző a településen. A 1109 jelű közút forgalma önmagában nem kiemelkedő, azonban a belterületi szakaszán a kialakult szűk keresztmetszervény miatt a védendő épületek homlokzata előtt jelentős a zajterhelés.

Az 1111. sz. összekötő út a település közigazgatási határán halad a 8+450 – 8+805 km szelvények között. A zajtérképezett szakasz bal oldalán található a település közigazgatási határán belüli érintett terület, ami külterületi rész. A beépítettség az érintett területen alacsony. Leginkább terhelt terület nappal a 1111. sz. összekötő út zajtérképezett szakaszának bal oldalán mintegy 100-110 m széles sáv, míg éjjel az ugyanezen az oldalon mintegy 70-80 m széles sáv. Zajterhelés szempontjából az érintettség alacsony, érintett lakosság gyakorlatilag nincs. Az 1111. sz. összekötő út Csobánkát érintő zajtérképezett szakaszán a homlokzati zajterhelés nappal a 73 dB-es, míg éjszaka a 65 dB-es értéket sehol sem éri el.

A főútvonal forgalomból adódó zajterhelése mellett időszakosan bár, de meghatározó a katonai gyakorlótér kiképzési időszakban előforduló zajterhelése. A harckocsikat szállító járművek kb.

kéthavonta haladnak keresztül Csobánkán. A szállítójármű a harckocsival megterhelve jelentős terhet jelent rezgésterhelés szempontjából is, továbbá a közutakra jelentős terhelést ró, valamint az utak mentén álló épületek viselik a rezgésterhelést.

Az esetleges zajterhelés esetén a zajcsökkentést passzív zajvédelmi intézkedésekkel érhetjük (sebességkorlátozás, a közút felőli védendő helyiségek nyílászáróinak zajvédő üvegezése, akusztikai szempontból ún. „csendes” aszfalt burkolat az út belterület melletti szakaszain, stb.) el. Zajterhelés csökkentésének érdekében utcafásítás, intenzív többszintű növényfás kialakítása is javasolt. Szakirodalmi adatok állnak rendelkezésre, hogy 1974-ben a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem Ipargazdaságtani Tanszéke (Susánszky és mtsi) Budapest különböző pontjain végzett méréseket az úttest szélén és a fasor „védett” oldalán, meghatározott távolságokban. A mért eredmények 8-12 dB-lel alacsonyabb zajszintet mutattak ki a zajforrástól 20 m távolságban. A forrástól 5 m-re háromszintes növényfal (gyep-, cserje-, és lombkoronaszint) 12dB-lel nagyobb zajcsökkentést eredményezett, mint az ugyanilyen távolságban lévő cserjefelület. A mérések meglepő eredményeként azt kapták, hogy a növények zajcsökkentő hatása nagyobb, mint egy téglából rakott falé, ami csak 10 dB-lel mérsékelte a zajt. A zajszintet a sűrű, 6 m magas sövény mérsékelte a legjobban.

A közigazgatási területet érintő két és négy számjegyű közutak mentén a zajvédelmi funkciójuk mellett levegő- és talajvédelmi okokból is ajánlott védő zöldsávok, fasorok kialakítása és fenntartása.

A település közigazgatási területén található egyéb közutak, önkormányzati utak, illetve magántulajdonú utak forgalma jelenleg és a későbbiekben sem lesz jelentős, így a zajhatárértékek minden esetben teljesülnek a távlati forgalom esetén is.

4.5.3. Oktatás, nevelés, képzés

A településen élők identitásának erősítésében kiemelt szerepe van elsősorban a közösségteremtő, a közösségi élményeket nyújtó rendezvényeknek, az összetartozást elősegítő civil szervezeteknek, baráti köröknek, sportegyesületeknek.

Magyarországon a környezettudatosság – sajnos – még mindig nagyon alacsony szinten áll. Elég csak a rengeteg illegális szemétkorlátozásra gondolni. Jövőnk szempontjából alapvető jelentőségű,

hogy a felnövekvő generációk természethez, környezethez való viszonyát sokkal magasabb szintre emeljük.

Felnőttkorban már nagyon nehéz a környezethez való viszonyt megváltoztatni, ezért meghatározó – a családon kívül – az iskola és az óvoda szemléletformáló szerepe. Sőt, az oktatási intézményekben megismert szemléletet a gyerekek hazaviszik, ez jó esetben némi változást eredményez szüleik gondolkodásmódjában is.

A természet tiszteletére való nevelést a kisgyermek születésétől kell kezdeni. Értelme kibontakozásával párhuzamosan az alapvető normák beépítését (nem szemetelünk, nem tépjük le a virágokat, rendben tartjuk környezetünket stb.) el kell végezni. Jó esetben ez a családban így történik. Ha nem, az óvodai nevelés hivatott ezt a hiányosságot pótolni. Az óvodák pedagógiai programjának fontos eleme kell, hogy legyen a környezeti nevelés.

Csobánkán kiemelt figyelmet fordítanak a környezettudatosság minél szélesebb körben történő elterjesztésére.

Az elkötelezettséget bizonyítja a Borostyán Természetvédő Óvoda „Örökös Zöld Óvoda” címe.

A pedagógiai program környezetvédelemhez, természetvédelemhez kapcsolódó céljai többek között az alábbiak szerepelnek:

- A gyerekek tapasztalataira épülő kapcsolatteremtési lehetőségek megismertetése, a helyes magatartás kialakítása ember-ember, illetve ember-állat kapcsolataiban.
- Az állatokkal való együttélés feltételeinek megismertetése, állatok iránti felelősségvállalás kialakítása, a csoportokban és a „mini baromfiudvarban” élő állatokról való gondoskodás.
- Környezetünk megismerése és óvó szeretetére nevelés (pl.: zöld jeles napok megélése, gyógy- és fűszernövénykert gondozása).
- Kirándulások segítségével az állat- és természetvédelem lehetőségeinek megismertetése.
- Tudatosan gondolkodó természetjárók nevelése, akik hatással lehetnek a közvetlen környezetükben élőkre.
- Külső kapcsolatok, civil szervezetekkel való együttműködés (pl.: Kertbarát-kör).
- Egészséges életmódra nevelés.
- Környezettudatos magatartás kialakítása (pl.: szelektív szemétgyűjtés).

(Forrás: Csobánka Község Önkormányzata)

Lehetőségek a környezettudatosság nevelésének további növelésére:

Az általános iskola alsó tagozatában a környezetismeret és az osztályfőnöki órák keretében van lehetőség a környezet- és természetvédelem kérdéseivel foglalkozni. Az osztálykirándulások, a természetben – pl. erdőben, vízparton – megtartott órák, az ott szerzett élmények segítségével hozzájárulhatnak a szemlélet elmélyítéséhez.

Felső tagozatban a földrajz, a biológia, a kémia és a fizika órák az aktuális tananyaghoz kapcsolódóan keretet adnak a környezetvédelem kérdéseinek már elmélyültebb, de a gyerekek életkorának megfelelő szintű tárgyalására. A szaktárgyi órákon kívül érdemes ökológiai szakkört szervezni. Terepen végzett megfigyelések, téli madáretetés, önálló kiselőadások tartása, stb. színes program lehet az érdeklődő tanulók számára.

Ha módjában áll az iskolának – esetleg önkormányzati segítséggel – érdemes iskolakertet kialakítani, melyben különböző növényi társulások bemutatására, tanulmányozására van lehetőség. A tápanyag utánpótlás biztosítására ki lehet egy kisebb komposztálót is alakítani, ahova a gyerekek akár otthonról is hozhatják a szerves konyhai hulladékot. (Ezzel a szelektív hulladékgyűjtés is részben megalapozható.)

Az allergiás, asztmás megbetegedések számának rohamos emelkedése kapcsán a figyelem középpontjába kerültek az allergizáló polleneket termelő növények, főleg legagresszívebben ható képviselőjük, a parlagfű. Egy szál virágzó parlagfű több milliárd virágpor szemcsét képes a levegőbe juttatni, melyből légköbméterenként ötven pollen szemcse már elegendő allergiás reakció kiváltására. Bár a parlagfű kiirtása az ország területéről csak kormányzati szinten és több éves következetes munkával valósítható meg, nagyon fontosak a települési szinten szervezett akciók is. Ebben is szerepet vállalhatnak az iskolák.

A fentiekén túl számtalan lehetőség kínálkozik még a környezeti nevelésben, melyek feltárása és kidolgozása az önkormányzat, a pedagógusok és a civil önszerveződő csoportok együttműködése által valósítható meg.

4.5.4. Környezetbiztonság

Az emberiség fejlődésének egyik legnagyobb kihívása a globális és a helyi szintű biztonság megteremtése, ennek keretében a fenntartható fejlődés környezetbiztonsági garanciáinak szavatolása.

A legmagasabb nemzetközi szintű fórumokon is kiemelt fontossággal kezelik a környezetbiztonság ügyét, amelynek időszerűségét az élet egyre gyakrabban igazolja a különböző súlyos, ipari eredetű környezeti katasztrófák bekövetkezésével.

A település számára az esetlegesen bekövetkező veszélyhelyzetekre való felkészülés, védekezés jelent megoldást.

A közigazgatási területen belül jelenleg működő, ipari jellegű tevékenységet folytató vállalkozások, üzemek tevékenységükkel nem veszélyeztetik a környezetet.

Az országos trendekhez hasonlóan a terciér szektorban működik a legtöbb vállalkozás a településen.

Rendkívüli környezetszennyezés, havária esetén az Önkormányzat azonnal felveszi a kapcsolatot az érintett hatóságokkal, és azok irányítása mellett aktívan közreműködik a kárelhárításban.

4.5.5. Környezeti állapot vizsgálata

Levegőtisztaság-védelmi szempontból kiemelkedő problémák:

- A település belterületén átmenő forgalomból eredő levegőszennyezés,
- Burkolatlan belterületi utak porszennyezése.

Vízvédelmi szempontból kiemelkedő problémák:

- A belterületi csapadékvíz elvezetés hiányossága,
- A szennyvíz szikkasztás a talajvíz elszennyezését eredményezi, ezért törekedni kell a csatornázottság 100%-os kiépítésére.

Földvédelem szempontból kiemelkedő problémák:

- A termőföldek privatizációjával kevés az árutermelő központi támogatásra képes összefüggő földbirtokok száma,
- Az állattenyésztés volumenének nagymértékű csökkenése a tájkarakter szempontjából értékes legelők fenntarthatóságát veszélyezteti.

Zaj- és rezgésvédelmi szempontból kiemelkedő problémák:

- A település belterületén átmenő forgalmából eredő zajterhelés,
- A lakóterületek mellett lévő ipari üzemek potenciális veszélyt jelentenek a környezetükben levő zajterhelésre, érzékeny területekre.

Hulladékgazdálkodás szempontból kiemelkedő problémák:

- Szelektív gyűjtőszigetekenél történő illegális hulladéklerakás felszámolásának szükségessége.

A légszennyező létesítmények működése során gyakori az egészségre nem ártalmas, de szagos anyag kibocsátás.

A környezeti problémák mérséklésének társadalmi és gazdasági szempontból is leghatékonyabb eszköze a szennyezések, konfliktusok kialakulásának megelőzése. Ennek kulcsterülete az elővigyázatosság elvének érvényesítése a területhasználatot és a településszerkezetet érintő tervek, programok megvalósításánál, tevékenységek, engedélyezésénél.

Ezért a program célja kell, legyen:

- a környezeti konfliktusok kialakulását megelőző mechanizmusok érvényesítése a település-fejlesztési, tervezési és engedélyezési folyamatokban,
  - a településszerkezetből és területhasználatból adódó környezeti konfliktusok megelőzése,
  - a jó lakókörnyezet és létminőség hosszú távú biztosítása a lakók számára.

A település zöldfelületi fejlesztési lehetőségei kifejezetten jónak mondható mind területi (közparkok, közterek), mind hálózati elemek (út menti fasorok) vonatkozásában.

A fejlesztési lehetőséget elsősorban és jellemzően a meglévő elemek minőségi fejlesztése, valamint rendszerbe történő kapcsolása képezi, felhasználva a gazdag táji-, környezeti-, természeti zöldfelületi kapcsolat lehetőségét.

A fásítás, parkosítás a környezetben élők környezetérzetét javítja, a levegő tisztulását biztosítja, és nem utolsósorban a település átszellőzését javítja.

A 2/2005. (I.11.) Korm. rendelet írja elő az egyes tervek és programok környezeti vizsgálatát. A rendelet hatálya alá tartoznak a településszerkezeti tervek, helyi építési szabályzatok és szabályozási tervek is. Bár a település ilyen jellegű tervei korábban elkészültek, fontos lenne ezek várható környezeti hatásainak feltárása, ezért javasoljuk a környezeti vizsgálat elvégzését a fenti tervekre.

A vizsgálatok tapasztalatait figyelembe kell venni a tervek megújítása során, súlyosabb problémák esetén módosítani kell a terveket.

Bár a rendelet csak meghatározott tervtípusoknál teszi kötelezővé, javasoljuk a stratégiai hatásvizsgálat elvégzését a településszerkezetet, területhasználatot és környezeti kérdéseket érintő minden új terv és program elfogadása előtt.

5. KÖRNYEZETVÉDELMI CÉLOK, FELADATOK

A környezetvédelmi program célja a települési környezet megóvása, a természeti erőforrásokkal való átgondolt gazdálkodás, a fenntartható fejlődés biztosítása, a település környezetterhelésének csökkentése.

A környezetterhelés csökkentése által hozzájárulás a regionális, illetve a globális környezeti problémák enyhítéséhez és a településlakók életminőségének javításához. Ehhez szükséges a stratégiai feladatok meghatározása, az eszközrendszerek megteremtése.

A célkitűzések megvalósításának tudományos, gazdasági, kulturális és szociális elemei egyaránt vannak, illetve rövid-, közép-és hosszú távú célokat egyaránt tartalmaz. A célállapotok kijelölése és tisztázása önmagában nem jelent értéksorrendet, ezért prioritásokat szükséges kialakítani.

A legfőbb, általános célkitűzések a következők:

- A rongálódott környezeti állapot helyreállítása.
- A környezetkárosító hatások megelőzése, megszüntetése.
- Különös hangsúlyt kell fektetni a program során, a Csobánkán még meglévő táji, természeti és kulturális értékek megőrzésére és fejlesztésére. Ezek még átlagon felüli mértékben állnak rendelkezésre, és ezek az erőforrások képezik az alapját a település jövőbeni fejlődésének.
- Az emberi egészséget veszélyeztető káros hatások megelőzése, illetve mérséklése.
- A program alapvető célkitűzése a település lakosságának egészségét, gazdasági és társadalmi jólétét biztosítani, azaz életminőségén javítani. Ezt a célt azonban csak az emberi egészséget károsító, veszélyeztető hatások megelőzése, csökkentése, megszüntetése, illetve a megfelelő életminőséghez szükséges környezeti állapot megőrzése, javítása és helyreállítása által lehet megvalósítani.
- A természeti erőforrásokkal való hatékony, környezettudatos gazdálkodás végzésének elősegítése.
- Megújuló energiaforrások alkalmazásának vizsgálata.

- Lakossági szemléletformálás és környezeti nevelés.
- Ahhoz, hogy a program elfogadottá és megvalósíthatóvá váljon a helyi társadalom és döntéshozók szemléletének a fenntartható fejlődés irányába kell megváltoznia, amelynek legfontosabb eleme a holisztikus látásmód, a környezet és fejlődés, illetve a gazdaság, társadalom és környezet ügyeinek együttes kezelése.
- Az egyes szervezetek által birtokolt ismeretek parciálisak, melyekből nem áll össze a környezeti történéseket átfogó teljes kép. Ennek eredménye, hogy a helyi lakosság és a helyi szintű döntéshozók nem ismerik a helyi és a tágabb környezetük állapotát, természeti erőforrásait, azok potenciálját. Az ifjúság nem ismeri a globális történéseket, a helyi környezet állapotát, nincsenek tisztában a gazdasági, társadalmi folyamatok és a környezeti kérdések összefüggéseivel.
- Tekintettel arra, hogy mindenki érdeke a megbízható információkon alapuló döntés, ezért átfogó, információs rendszert kell létrehozni, amelyhez szabad hozzáférést kell biztosítani a döntéshozóknak és a publikumnak egyaránt. Ehhez szükséges az információgazdák tevékenységének koordinálása és összefogása, a társadalmi részvétel biztosítása.
- A programnak hozzá kell járulnia a fenntartható fejlődés megalapozásához, azaz olyan javaslatokat kell tennie a gazdaság és társadalom számára, amelyek a fenntartható erőforrás-használton keresztül növeli a gazdaság teljesítményét és a társadalom jólétét azáltal, hogy nem kell megfizetni a környezetkárosítás költségeit, a negatív externáliákat
- Hiányzó helyi rendelkezések és szabályok megalkotása.

Ki kell hangsúlyoznunk, hogy a program a nyitott tervezés keretében készült, a jövőben az általa nyújtott keretek között változhat, módosulhat.

5.1. CÉLKITŰZÉSEK ÉS FELADATOK A KÖRNYEZETI ELEMÉK VÉDELME ÉRDEKÉBEN

5.1.1. Levegőtisztaság-védelem

Cél:

- A település jó minőségűnek mondható levegőtisztasági-állapotának fenntartása.
- A közlekedési eredetű légszennyezés csökkentése.
- A talaj-eredetű porterhelés csökkentése.
- A fűtésből származó légszennyezés mérséklése.

- Az illegális avar és kerti hulladékok égetésének visszaszorítása és ellenőrzése.
- A lakosság számára allergizáló gyomnövények számának csökkentése.

Feladat:

- A település levegőminőségi tervének elkészítése/aktualizálása
- A levegőminőségi tervben foglalt önkormányzat hatáskörébe tartozó intézkedési programok ütemezett végrehajtása. A terv felülvizsgálata során szükséges értékelni a tervezett intézkedések megvalósultságát, illetve az esetlegesen szükséges új intézkedéseket meg kell határozni.
- Szükség esetén Füstköd-riadó terv készítése, rendszeres felülvizsgálata és szükség szerinti módosítása, valamint szmogriadó esetén a szükséges intézkedések megtétele, a lakosság folyamatos és hatékony tájékoztatása.
- A közlekedésfejlesztési koncepcióban, a településrendezési tervben és a helyi építési szabályzatban, – a levegőminőség javítását célzó feladatok – ütemezett végrehajtása. Az aktuális koncepciók, tervek felülvizsgálata során szükséges értékelni a tervezett intézkedések megvalósultságát, illetve aktualizálni szükséges a további feladatokat.
- A gépjárműforgalom növekedés megállítása érdekében települési programot kell kidolgozni, amely komplex intézkedésrendszert tartalmaz a gépjárműforgalom csökkentése érdekében. Ennek fő területei: közlekedésszervezés, településszerkezet, intézményrendszer, szolgáltatási rendszer, tömegközlekedés, gyalogos közlekedés, kerékpáros közlekedés, elkerülő utak, lakossági szemléletformálás és ösztönző rendszer. A program elemeit integrálni kell a települési programokba és tervekbe.
- A kerékpáros közlekedést vonzóvá, kényelmessé és biztonságossá kell tenni a lakosság számára ahhoz, hogy valóban növekedjen e közlekedési mód részaránya a települési közlekedésben. Amennyiben rendelkezésre állnak pénzügyi források, úgy összefüggő kerékpárút hálózatot kell kialakítani, amely kifelé csatlakozik a fontosabb pihenőterületekhez és az országos kerékpárút hálózathoz. Emellett meg kell teremteni a kerékpárok tárolásának, őrzésének feltételeit.
- A nem burkolt utak aszfalttal történő ellátása szükséges a szállópor mérséklésének céljából. Az önkormányzatok kezelésében lévő utak rendszeres felújításáról gondoskodni kell.

Pályázati forrásokat figyelemmel kísérve az utak minél nagyobb arányú aszfaltozása kívánatos a megfelelő csapadékvíz elvezető rendszer kivitelezése mellett.

- A lakossági (szilárd) tüzelésből eredő kibocsátások mérséklésének elősegítése (tisztább tüzelőanyagok használatának szorgalmazása, fűtőkorszerűsítés, energiatakarékosságot célzó fejlesztések támogatása, stb.), valamint a kerti hulladékok égetésének szabályozása és szükség szerinti módosítása. A települések fő légszennyező anyagok kibocsátási mennyiségeinek vizsgálatakor a szén-monoxid és a szilárd anyagok magas koncentrációja egyes években a hidegebb téli időjárás esetén megnő, feltehetően a lakossági fűtésből származó fosszilis energiaforrások felhasználásán alapuló tüzelőberendezések alkalmazása miatt. Javasolt a lakossági tájékoztatás ("Fűts okosan" program, melyben az önkormányzat 2015-2018 évben részt vett. 2016-ban és 2018-ban a közösségi házban ismeretterjesztő előadások voltak megtartva a lakosság számára.) a tüzelőberendezések korszerűsítése, a megújuló energiaforrások népszerűsítése témákban. A lakosság tájékoztatása az éppen aktuális, alternatív energiahasználatot ösztönző pályázati lehetőségekről.
- A kerti hulladék égetése során nagy mennyiségben kerülnek szennyező anyagok (szén-monoxid, nitrogén-oxidok, szén-dioxid, szilárd részecskék és különféle szénhidrogének) a levegőbe. Az önkormányzat feladata a lakosság kellőképpen történő tájékoztatása a jogszabály változásról. A szabályok betartatása érdekében szükséges ellenőrzések tartása, valamint a szabályszegőkkel szemben eljárás kezdeményezése az illegális égetés visszaszorítása érdekében.
- Parlagfű-mentesítési feladatok végrehajtása az önkormányzati területeken (a parlagfű-mentesítési akcióprogramban foglaltaknak megfelelően). Javasolt az önkormányzatnak akciónapok megszervezése, mely során felmérésre kerülnek a belterületen gyomnövényvel borított termőhelyek, a szennyezett területek földhasználóinak felszólításával a gyomos területek nagysága csökkenthető. Az akció időpontjáról, helyszínéről célszerű tájékoztató szórólapokat készíttetni, amely fontos információkat is tartalmazhat a parlagfűről, fekete ürömről, illetve útmutatást adhat a növény felismeréséhez.

- Allergiás tüneteket kiváltó fás szárúak folyamatos leváltása a zöldfelület fejlesztés pontban megfogalmazottakkal összhangban. Közterületi fasor pótlások, újratelepítések, játszótér fásítások során ezen szempontok figyelembevételre való kerülése.

5.1.2. Vízvédelem

Cél:

- Vízbázis minőségének megőrzése
- A csapadékelvezető-rendszer folyamatos fejlesztése, bővítése
- Közterületek, utak minőségének megóvása, valamint javítása.

Feladat:

- Monitoring rendszer kiépítése és működtetése – az önkormányzat tulajdonában lévő erre a célra felhasználható talajvíz kutak figyelembevételével – a közigazgatási terület talajvíze minőségének és mennyiségének figyelemmel kísérésére. A monitoring rendszer döntően a nem pontszerű (diffúz) szennyező forrásokból származó szennyezés hatására kialakult állapotot hivatott figyelemmel kísérni. A talajvíz megfigyelő monitoring rendszer kiépítése előtt meg kell vizsgálni, hogy vannak-e az önkormányzat tulajdonában ezen célra felhasználható talajvíz kutak, melyeket a lehetőségekhez mérten a monitoring rendszerbe be lehetne vonni.
- A vízvédellemmel érintett területek kijelölése a településrendezési eszközökben és az övezetre vonatkozó előírások megállapítása a helyi építési szabályzatban. A település a felszín alatti víz állapota szempontjából az érzékeny területek közé tartozik. A már lakott, de a közcsontra hálózatra nem csatlakozott ingatlanokat is minél előbb csatlakoztatni kell, amihez a rendelkezésre álló jogi és gazdasági lehetőségeket fel kell használni. Talajterhelési díjfizetési kötelezettsége van annak, aki a műszakilag rendelkezésre álló közcsontra nem köt rá. Ezen kötelezettségek országos jogszabályokban kerültek megfogalmazásra.
- Az önkormányzati tulajdonban lévő külterületi vízvédelmi művek fenntartása, rekonstrukciója az ehhez szükséges felújítási és karbantartási ütemterv kidolgozásával és végrehajtásával. Az önkormányzati tulajdonban lévő külterületi vízvédelmi művek fenntartása, rekonstrukciója a fennálló anyagi források figyelembe vételével. A legszükségesebb intézkedések elvégzése (áteresz tisztítás, kisebb növény irtás) igény szerint.

- Vízvédekezés (vízkárelhárítás):- A település vízvédekezési tervének időszakos felülvizsgálata, karbantartása. Vízkár esetén a szükséges kárelhárítási, védekezési feladatok végrehajtása.
- A belterületi vízrendezési létesítmények (csapadékvíz-elvezető hálózatok) bővítése, fenntartása, rekonstrukciója, a vizekkel való gazdálkodást biztosító rendszerek rehabilitációja. A klímaváltozásra történő felkészülés, valamint az unió által támogatni kívánt zöld/kék infrastrukturális fejlesztések előkészítése érdekében, javasolt felülvizsgálni a csapadékvíz gyűjtésével, kezelésével és hasznosításával kapcsolatos helyi gyakorlatot. Javasoljuk egy komplex települési vízgazdálkodási és csapadékvíz-hasznosítási koncepció, illetve integrált települési vízgazdálkodási terv készítését.
- Vízviisszatartáson alapuló vízgazdálkodás. A csapadékvíz viisszatartására, késleltetett levezetésére vonatkozó előírások kidolgozása, az ellenőrzések és a szankciók rendszerével együtt. Törekedni kell a település belterületén a lefolyási tényezők csökkentésére (zöldfelületek növelésével, illetve a burkolt felületek növelésének korlátozásával). Törekedni kell az ingatlanokon belül történő csapadékvíz elhelyezésre (talajban történő elszikkasztásra), vagy tározást követően egyéb nem ivóvíz minőséget igénylő célra (pl.: öntözés, szürkevíz hasznosítás) történő felhasználásra, hasznosításra a létesítmények/berendezések/technológiák elterjedésének ösztönzésével, a szakszerű kialakítás, üzemeltetés tájékoztatókkal való segítségével, mintaprojektek indításával
- A csapadékok lemosás az útburkolatot, a csapadékvízzel jelentős mennyiségű hordalék, olaj, só, szerves- és nehézfém mikroszennyező kerül a felszíni vizekbe. A terhelés csökkentése érdekében mérsékelni kell az utakra kijuttatott só mennyiségét, környezetbarát síkmentesítési technológiákat kell alkalmazni. A befogadók előtt hordalék és olajfogó műtárgyakat kell telepíteni. Ezeket rendszeresen kell tisztítani és karbantartani.
- Az engedély nélkül létesített fűrt kutak legalizálásának elősegítése. A lakosság tájékoztatása a jogszabályban előírt, fűrt kutakkal kapcsolatos vízjogi engedélyezési eljárásról, valamint az engedély nélküli vízkivitelek esetén a várható szankciókról.

5.1.3. Földvédelem

Cél:

- A termőföld minőségének, termékenységének megőrzése, javítása.
- A volt bányaterületeken lévő tájsebek eredeti állapotra történő helyreállítása
- A parlagon maradt területek hasznosítása (a termőföldterület csökkenésének minimalizálása).
- A környezeti károkozás lehetőségeinek csökkenése.

Feladat:

- Lakossági tájékoztatás és szemléletformálás a talajvédelmi intézkedésekkel kapcsolatban. Kiemelt jelentőségű területek: illegális hulladéklerakás hatásai, illegális szennyvíz elhelyezés hatásai.
- Együttműködve az illetékes Növény – és Talajvédelmi Osztállyal fel kell tártani a potenciálisan veszélyeztetett területeket (iparterületek – volt bányaterületek-, hulladéklerakók környezete).

5.2. Települési és épített környezet védelme

5.2.1. A települési környezet védelme

Cél:

- Egészséges, kulturált, biztonságos lakókörnyezet kialakítása.

Feladat:

- Helyi környezetvédelmi vonatkozású rendeletek elkészítése, ill. felülvizsgálata.
- A lakosság, a civil szervezetek bevonása a települési környezetvédelmi döntésekbe és azok végrehajtásába.

5.2.1.1. Települési környezet tisztasága

Cél:

- A település köztisztaságának javítása, a javított állapot folyamatos fenntartása.

Feladat:

- Kommunális szilárd hulladékok megfelelő kezelése és ártalmatlanítása.
- Szelektív hulladékgyűjtés folyamatos ellenőrzése, igény szerinti bővítése.
- A köztisztasági feladatok ellátásának fejlesztése.

5.2.1.2. Energiagazdálkodás

Cél:

- Közintézmények épületenergetikai felújítása, megújuló energia hasznosítása.
- Megújuló energiaforrások hasznosításának népszerűsítése, ezek alkalmazása (napkollektor, napelem, geotermikus energia, stb.).
- A közvilágítás korszerűsítése.
- Energiahatékonysággal kapcsolatos ismeretek népszerűsítése, terjesztése.

Feladat:

- Középületek, közintézmények energiatakarékos működtetése, energiahatékonyságának javítása (fűtési, hűtési és világítási rendszerek modernizálása, tanúsítása, épületszigetelés). A célok, források, feladatok ütemezett meghatározása a település energetikai koncepciója, alapján kell megtörténnie. Jelenleg a településen már több intézmény is megújuló energiával biztosítja a részleges, vagy teljes energiaellátását. A település további közintézményének épületenergetikai felújítása javasolt, mely során törekedni kell az energiahatékonyságot növelő megoldásokra, mely magába foglalja az épület hőszigetelését, nyílászárók cseréjét, valamint az épületgépészeti korszerűsítését, elsősorban megújuló energiaforrások hasznosításával.
- Helyi megújuló energiaforrások (biomassza, biogáz, geotermikus energia, nap- és szélenergia) lehetőség szerinti minél nagyobb arányú, decentralizált felhasználása. Az erre vonatkozó lehetőségek feltárása, célok, stratégiák megfogalmazása és a cselekvési-intézkedési terv egy részletes Megújuló-energia Stratégiában dolgozandó ki összhangban az ehhez kapcsolódó egyéb fejlesztési programokkal, tervekkel, koncepciókkal. Szükséges továbbá a szabályozási előírásokba beépíteni a megújuló energiaforrások alkalmazását ösztönző szempontokat is.
- Az elkövetkező években elérendő cél az, hogy a közvilágítási bővítések, átalakítások esetében minden esetben LED technológiájú lámpák felszerelésére kerüljön sor, hogy az energiafogyasztás csökkenhessen. Cél a teljes hálózat korszerűsítése, mellyel jelentős költségmegtakarítás érhető el.
- A megújuló energiák technológiáinak, rendszereinek, felhasználási lehetőségeinek a bemutatására, propagálására szóló programok kidolgozása (tanácsadási rendszer, stb.). Amennyiben szükséges a község energetikai koncepciójának felülvizsgálatát, illetve új

energetikai stratégia készítését el kell végezni, amely részletesen foglalkozik a megújuló energiaforrások szélesebb körű alkalmazásának lehetőségeivel.

5.2.1.3. Zöldterület-gazdálkodás

Cél:

- A települési zöldterületek megőrzése, fenntarthatóságának biztosítása.
- A község zöldfelületeinek megőrzése, természetes növényzet fenntartása további fatelepítésekkel.
- Környezet monitorozása önkormányzati térinformatikai rendszer létrehozásával.

Feladat:

- Zöldfelületi kataszter létrehozása, amely a fás szárú növényállomány térképi felvételét és az egyes növény egyedek fenntartási szempontú értékelését foglalná magába. Ezen zöldfelületi rendszerterv nemcsak a belterületi, hanem a teljes közigazgatási terület minden zöldfelületi elemét érintené.
- Zöldfelület fejlesztési koncepció megalkotása 5, vagy 10 éves időtávra. Zöldfelületek állapotának javítása: a zöldfelületi rendszer hálózati elemeinek erősítése, rekreációs célú zöldfelületek fenntartása, fejlesztése, bővítése, véderdők megőrzése, kiegészítése. Gazdasági, intézményi és a lakóterületeken belüli zöldfelületek mennyiségének és minőségének javítása (faültetés, gyepesítés, falak, zöldsávok, tetőkertek), tűzfalak zöldítésének szorgalmazása ösztönzési, szabályozási előírásokkal a megfelelő ellenőrzési lehetőségek megteremtése mellett. Ösztönzési eszközrendszer kidolgozása, valamint „jó példa mutatása” az ingatlanokon belüli zöldfelületek és az ingatlanok előtti közterületek fejlesztési karbantartási hajlandóságának javítására (a lakosság és az intézmények bevonásával). A zöldfelületek védelmének erősítése (közterület felügyelői, mezőőri, stb.)
- Fontos cél a települési zöldfelületek megtartása és növelése (pl.: utcafásítások), melynek során a figyelembe kell venni a talajadottságokat, illetve elsősorban őshonos fafajok és cserjefélék telepítését kell előnyben részesíteni. A lakossági közterületi fakivágásokat rendszerben kellene szabályozni és kivágás csak pótlás előírásával és visszaellenőrzésével lenne lehetséges.

- Az önkormányzatnak javasolt egy olyan térinformatikai rendszer kiépítése, melynek segítségével lehetővé válik a különböző adatbázisokban elérhető adatok térképi megjelenítése (pl. fasorok, terek, növénytelepítések, megújuló energiát használó épületek stb.). A környezet monitorozásával a környezetben végbemenő változások lekövethetők, modellezhetők, így az egyedi tájértékek, védett természeti területek védelme hosszútávon biztosítható.
- Utak melletti védőfásítások, zöldsávok megvalósítása. (A talaj defláció elleni védelmét is biztosítják, emellett „*ökofolyosót*” képezve a zöldhálózat fontos elemei.)

5.2.1.4. Közlekedés

Cél:

- Kül - és belterületi úthálózat fejlesztése.

Feladat:

- A közlekedésfejlesztési koncepcióban, településrendezési tervben és a helyi építési szabályzatban foglalt – a környezet minőségének (levegőminőség, zajterhelés csökkentés, stb.), valamint a lakosság egészségi állapotának a javítását célzó – feladatok ütemezett végrehajtása. Az aktuális koncepciók, tervek felülvizsgálata során szükséges értékelni a tervezett intézkedések megvalósultságát, illetve aktualizálni szükséges a további feladatokat.
- A kerékpárok megfelelő tárolási módjának megteremtése a településrendezési tervi és helyi építési szabályozási eszközökkel (a kerékpár tárolási igények, lehetőségek feltérképezése, majd a szabályozási eszközök meghozatala a közlekedésfejlesztési koncepcióval összhangban). Az aktuális koncepciók, tervek felülvizsgálata során, szükséges értékelni a tervezett intézkedések megvalósultságát, illetve aktualizálni kell a további feladatokat. A kerékpárforgalmi hálózat fejlesztése mellett, nagyon fontos az őrzött, illetve védett kerékpártárolási lehetőségek bővítése is.
- Az önkormányzati úthálózat szükség szerinti por-, hó-, illetve síkosság mentesítése (környezetbarát anyagok alkalmazásával).
- Az egyéni gépjármű közlekedési igényt csökkentő kampány (autómentes nap) kiterjesztése, népszerűsítése civil és szakmai szervezetekkel összefogva.

- Az utak mentén zöldsáv, alattuk áteresz kialakítása az élővilág migrációjának biztosítására.

5.2.2. Épített környezet védelme

Cél:

- Esztétikus, kultúra-és hagyományőrző, a lakosság igényeit kielégítő épített környezet biztosítása.
- A védettség alatt álló épületek állagának megóvása.
- A településszerkezet és a település karakterének megőrzése.

Feladat:

- Helyi védettségű épületek állagmegőrzése, illetve a rekonstrukciós munkák elvégzése.
- Az önkormányzat a rendezési és szabályozási tervben foglaltak érvényesítése, egy-egy településrész környezetterhelésének csökkentésére elsősorban szabályozási eszközökkel tud megteremteni, melyek megvalósulásának ellenőrzése önkormányzati hatáskörbe tartozik.

5.3. Természet- és tájvédelem

5.3.1. Természetvédelem

Cél:

- Biodiverzitás fenntartása.
- Védett területek fokozott védelme, állagmegóvása és fenntartása.
- A természetvédelem igényeinek, érdekeinek szem előtt tartása a fejlesztések során (potenciális élőhelyek).
- A természetvédelmi területek megóvása, civil szervezetekkel történő együttműködés

Feladat:

- Az önkormányzati tulajdonú vizes élőhelyek környékének rendbetétele, illetve a nem önkormányzati tulajdonban lévők megtisztításának támogatása.
- A helyi jelentőségű védett természeti területek és értékek felülvizsgálata a védettség további hosszú távú fenntartása, vagy kiterjesztése érdekében, valamint ehhez igazodóan a kezelési tervek, kezelési szabályzatok időszakos felülvizsgálata.
- A tervezett, illetve szükségessé váló helyi védetté nyilvánítási eljárások lefolytatása (területek feltérképezése, eljárások lefolytatása).

- A felmért egyedi tájértékek állapotának megőrzése és javítása feltételeinek a megteremtése (a településrendezési terv és a helyi építési szabályzatban foglaltakkal összhangban).
- A természetvédelmi értékeinek további megőrzésére, illetve azok helyreállítására, óvására, illetve azok természeti állapotának fejlesztésére, bemutatására javasolt a civil szervezetekkel és egyéb érdekelt szervezetekkel történő együttműködés.

5.3.2. Tájvédelem

Cél:

- Természeti táj – mint erőforrás – fenntartható használata.
- A település turisztikai vonzerejének növelése a tájvédelemmel egybekötve.

Feladat:

- A település egyedi tájérték-kataszterének elkészítése, tájterhelhetőségi vizsgálatok elvégzése.
- Önkormányzati tulajdonban lévő tájsebek (gödrök, vízmosások) rekultiválására törekvése.
- A fejlesztési-, rendezési tervek készítése, felülvizsgálata során a tájvédelmi szempontok kiemelt figyelembevételével.

5.4. Emberi egészség védelme

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény, a Növényvédelemről szóló 2000.évi XXXV. Törvény, az Állategészségügyről szóló 1995.évi XCI. Törvény és a Levegő védelméről szóló 306/2010 (XII.23.) Korm. rendelet előírásai szerint kell az emberi egészségvédelemről gondoskodni.

5.5. Önállóan kezelt hatótényezők

5.5.1. Hulladékgazdálkodás

Cél:

- Környezetterhelés csökkentése.
- A szerves hulladék lakossági komposztálásának elősegítése
- Illegális hulladéklerakók felszámolása

Feladat:

- A köztisztaságról és a hulladékgazdálkodási közszolgáltatásról szóló önkormányzati rendelet szükség szerinti felülvizsgálata.
- A települési hulladék keletkezését, csökkentését célzó intézkedések, vásárlási szokások, tudatformálás.
- A zöldhulladék csökkentése érdekében javasolta házikerti komposztálás elterjesztése házi komposztálóedények kiosztásával, az ezzel kapcsolatos lakossági tájékoztatás.
- Illegális hulladéklerakások ellen megelőző akciók szervezése javasolt a civil egyesületekkel együttműködve. Az illegális hulladéklerakások megelőzése érdekében a térfigyelő kamerarendszerek kiépítése lehet indokolt az érintett területeken.

5.5.2. Zaj- és rezgés elleni védelem

Cél:

- A lakosság nyugodt pihenésének biztosítása.
- Az utak minőségének javítása.
  - Forgalomtechnikai intézkedések zaj csökkentése céljából.

Feladatok:

- Stratégiai zajtérkép és intézkedési terv elkészítése, illetve annak folyamatos használata és karbantartása, valamint szükség szerinti, de legalább ötvenkénti felülvizsgálata.
- A stratégiai zajtérkép és az intézkedési terv eredményeinek és következményeinek beépítése a településrendezési tervbe, valamint az intézkedési tervben foglalt önkormányzat hatáskörébe tartozó feladatok ütemezett végrehajtása (a közlekedésfejlesztési koncepcióban, valamint a településrendezési tervben és a helyi építési szabályzatban foglaltakkal összhangban – a zajterhelés csökkentésének érdekében).

- A helyi zajvédelemre vonatkozó önkormányzati rendelet rendszeres felülvizsgálata és az új előírásoknak megfelelő módosítása, valamint az intézkedési terv vonatkozó megállapításainak beépítése a helyi rendeletbe.
- Az önkormányzati utak útburkolati hibáinak folyamatos javítása, valamint a burkolattal ellátott utak további növelése szükség esetén (a rossz állapotú utak nagyobb zaj- és rezgésterhelést eredményeznek, mely zavaró hatásúak a lakosság számára).
- A személy- és teherforgalom szabályozása a lakóövezetek útjainak tehermentesítésével, sebességkorlátozó táblák kihelyezésével, egyes utak behajtása csak célforgalom számára történő áthajtásával és lakó-pihenőövezetek kialakításával a településen.

5.5.3. Oktatás, nevelés, képzés

Cél:

- A lakosság környezettudatos szemléletének kialakítása.
- Helyi, környezettudatosságot ösztönző pályázatok, programok folytatása
- Zöld óvoda és ökoiskola rendszerének támogatása

Feladat:

- Lakosság bevonása a környezetvédelmi döntésekbe. (Lakossági fórum stb.)
- Lakosság folyamatos tájékoztatása a környezet állapotáról. (Helyi sajtó, hirdetmény, stb.)
- Lakossági pozitív környezettudatos szemlélet kialakításában hatékony eszköz a különböző pályázatok, címek adományozása, melyek bevezetése javasolt. Ilyen pályázatok többek közt „Tiszta udvar, rendes ház” elismerő cím adományozása, vagy a település fenntarthatóságának elősegítését leginkább támogató civil szervezet díjazása.
- A településen lévő zöldóvoda támogatása mellett fontos feladat további intézmények zöldóvodává és ökoiskolává válásának elősegítése. A környezetvédelmi témájú, fenntartható életmóddal kapcsolatos programok, kirándulások, illetve foglalkozások koncepciójának kidolgozása és integrálása kiemelt fontosságú az óvodai és iskolai foglalkozásokba, hozzájárul a felnövekvő generáció környezeti érzékenységének, környezettudatos gondolkodásának kialakulásához és megerősítéséhez is, és ezen keresztül a felnőtt lakosság tudatosságának növeléséhez is.

- Környezetvédelmi szemléletformálást és ismeretterjesztést végző hatóságok, közműszolgáltatók, média általi tevékenységek (akciók, programok, tanácsadó jellegű mintairodák stb.) szervezése, ösztönzése, támogatása.
- **A** környezettudatos, fenntartható életmód és fogyasztás elveinek beépítése a gyakorlatba (pl. fogyasztói problémák orvoslása, útmutatók, segédletek készítése és közzététele).

5.5.4. Környezetbiztonság

Cél:

- A környezetet és a lakosságot veszélyeztető hatásokra való hatékony felkészülés megvalósulása.

Feladat:

- Az önkormányzatok és a lakosság felkészítése egy esetlegesen bekövetkező környezeti káresemény esetén végzendő teendőkről.
- Potenciális veszélyforrások feltárása.
- Helyi környezetbiztonsági rendszer kiépítése.
- A környezeti káresemények során riasztásra kerülő szakszemélyzet felkészítettségének ellenőrzése, a szükséges pótlólagos és kiegészítő oktatások és gyakorlatok végrehajtása.

6. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI

Az előző pontban meghatározott célok, feladatok megvalósítása érdekében ki kell építeni a szükséges eszközrendszereket.

A legfontosabb általános eszközrendszerek a következők:

- A fenntartható fejlődés települési szinten történő megvalósításának egyik leghatékonyabb eszköze a lakosság szemléletformálása.
- A korszerű környezetgazdálkodás beépítése az önkormányzati intézmények tevékenységébe. (Engedélyeztetési eljárások, tervezés, stb.)
- Környezeti állapotrögzítő, megfigyelő rendszerek üzemeltetése, adatbázisok létrehozása szükséges. Az üzemeltetett adatbázisok lehetőséget adnak arra, hogy a település környezetében beállt változásokat nyomon lehessen követni, a beavatkozásokat időben meg lehessen tenni.

- Saját és külső források megteremtése. A külső források megszerzéséhez pályázatokat kell készíteni. A legtöbb esetben a pályázatok saját részt követelnek meg, ezért az önkormányzat feladata, a rendelkezésre álló anyagi forrásokból a saját rész elkülönítése.

6.1. Szemléletformálás

A Környezetvédelmi Program megvalósításában nagy szerep hárul a helyi társadalom tagjaira, szervezeteire.

A környezetvédelmi, természetvédelmi és a területfejlesztési törvény, valamint a V. Nemzeti Környezetvédelmi Program vonatkozásában sajátos feladatai vannak az önkormányzatnak.

A környezetvédelmi ismeretek, a környezettudatos magatartásforma kialakítása, az ökológiai szemlélet a társadalom minden tagja számára elengedhetetlen a fenntartható fejlődés irányába való előrelépés igénye miatt.

Az oktatás, képzés, tájékoztatás feladata, hogy az emberek számára világossá tegye az egyes döntéseik környezeti következményeit és a helyes megoldások módozatait. Az önkormányzatnak ebben tevékenyen részt szükséges vállalnia.

A helyi társadalom környezethez való viszonyában az országos és helyi tömegtájékoztatási eszközöknek döntő szerepe van. A környezetvédelmi tájékoztatás hatékonyabb formáinak alkalmazását kell elősegíteni és egyidejűleg a színvonalat növelni.

A helyi társadalom szempontjából is alapvető elvárás az információhoz való jog biztosítása. Ebből a szempontból nem elegendő a környezeti állapotadatok megadása, hanem szükség van az okok, okozók tisztázására is, mert e nélkül a védekezésnek korlátozottak a lehetőségei.

Szükség van az információhoz jutás lehetőségeinek javítására. A társadalom tudatossága csak olyan körülmények között növelhető, amelynél a valóságos helyzet ismertetése a normális állapot és ez nem lehet állandó mérlegelés tárgya. A közösségek és a lakosság öntevékeny környezetvédelmi kezdeményezései számára szükséges megteremteni a hátteret. Tudatosítani kell a helyi társadalomban, hogy a környezeti feltételek, értékek a megfelelő életminőség lényeges összetevői.

A Települési Környezetvédelmi Program feladata olyan lehetőségek megteremtése, amelyek kihasználásával mód nyílik környezetbarát és egészséges életmódot folytatni. A társadalmi részvétel és a tudatosság erősítésében kiemelkedő szerepe van a közoktatási, felsőoktatási és

kulturális intézményekben folyó tevékenységnek. A megvalósítás érdekében a megfogalmazott és elfogadott Programot széles körben szükséges nyilvánosságra hozni. Elengedhetetlen a NAT részeként a környezetvédelmi, természetvédelmi oktatást helyi szinten is továbbfejleszteni.

A környezeti nevelést már egészen kicsi korban szükséges elkezdeni. Ehhez nyújtanak segítséget a közös rendezvények, akcióprogramok, környezetvédelmi klubok, szerveződések. Hasznosnak bizonyulnak a közös ismeretterjesztő kiadványok, előadás sorozatok. Fontos egy iskolán kívüli képzési rendszer kialakítása, melyben igény szerint felnőttek is részt vehetnének. Szélesíteni kell a Programhoz kapcsolódó társadalmi szervezetek támogatását. Végző soron a legfontosabb feladat a közvélemény szemléletének abba az irányba való formálása, hogy a szebb és egészségesebb környezet már belső igénnyé váljon. Ha a saját területén minden ember tesz valamit környezetünkért, akkor az előbb vagy utóbb mindenképp pozitív eredményhez és pozitív környezeti gondolkodáshoz vezet.

6.2. Tervezés, engedélyeztetés

A korszerű környezetpolitika előrelátó, célorientált és integrált megközelítést, a különböző területi szintek és az ágazatok közötti egyeztetett tervezést, programkészítést és megvalósítást igényel.

A környezetvédelmi törvény ennek szellemében rendelkezik a vármegyei és települési önkormányzatok környezetvédelmi program-alkotásának kereteiről és rendjéről. A törvény előírja a települési környezetvédelmi program kétévenkénti felülvizsgálatát, értékelését, és ennek megfelelően a szükségessé váló tervezési módosításokat.

A folyamatosan alkalmazott stratégiai tervezési módszerek helyi szinten is jó lehetőséget biztosítanak a környezeti célok, prioritások és probléma-megoldási módozatok pontosabb mérlegelésére. A stratégiai tervezés alkalmas az állandóan változó külső környezet új kihívásaihoz történő alkalmazkodás elősegítésére, a környezetvédelem eszköztárát gazdagító új megoldások folyamatos elsajátítására.

Ugyanakkor a számításba vehető alternatívák feltárása révén lehetőséget nyújt a különböző környezeti kockázatok csökkentésére, illetve megelőzésére, a szükséges pénzügyi források, költségvetési igények pontos megfogalmazására, az erőforrások pontos hasznosítására. Érvényesülnie kell a "szennyező fizet" elvnek.

A szabályozás alapja a legtöbb esetben egy-egy helyi regionális szinten megjelenő környezeti probléma megoldása. A szabályozás hatékonyságának javítását csak akkor lehet elérni, ha a kiválasztott eszközök megfelelnek a megoldandó probléma jellegének. Hatékonysági szempontból elengedhetetlen, hogy a szabályozási rendszer bizonyos elemei tükrözzék a helyi és regionális környezeti problémák sajátosságait. Ennek érdekében folyamatosan át kell tekinteni a környezetvédelem ösztönző és finanszírozási rendszerének működését helyi szinten is.

Helyi szinten szükséges a környezetvédelmi finanszírozási rendszer meghatározása, évente a meghatározott környezetvédelmi feladatokhoz igazított költségvetési keret meghatározása. A környezetvédelmet önálló szakfeladatként kell elismerni és számára az éves költségvetésben önálló keretet kell biztosítani. Szükséges a környezetvédelmi önkormányzati rendeletek megfelelő alkalmazása is.

A korszerű környezetpolitika hosszú távú és integrált megközelítést, a különböző területi szintek és ágazatok közötti egyeztetett tervezést, programkészítést és megvalósítást igényel. Ennek érdekében:

- Össze kell hangolni a települést érintő (helyi, járási, regionális) különböző ágazati koncepciókat, stratégiákat, terveket, hogy azok végrehajtása ne sértse a környezeti érdekeket, ne keresztezze a programban megfogalmazott célokat.
- A Program készítésekor figyelembe vettük azokat a nemzeti koncepciókat, programokat és terveket, amelyek meghatározóak a helyi program összeállításánál is. Meglévő tervek, melyekre támaszkodni lehet: az Országos Környezeti Kármentesítési Program, Magyarország szennyvízelvezetési és szennyvíztisztítási programjának irányelvei, V. Nemzeti Környezetvédelmi Program.
- A program készítésénél számos olyan szempont vetődött fel, amelyre az említett programok, tervek nem tartalmaznak megfelelő útmutatást. Ezért a program végrehajtása során törekedni kell a kapcsolattartásra a regionális és nemzeti programok készítőivel, hogy a jövőbeni tervezés során a település szempontjait érvényesíteni lehessen. Ilyen pl. a szabályozás és finanszírozás kérdésköre.
- A Programot annak elfogadása után nem lehet magára hagyni, hanem folyamatos, gördülő tervezést kell megvalósítani. Ennek jellemzője az előbb említett vertikális tervezési

gyakorlat kiépítése, amelynek során a programot aktualizálni kell, a nemzeti szintű szabályozásnak megfelelően, illetve az előremutató regionális elképzeléseket is érvényesíteni kell a létrejövő nemzeti szabályozásban.

6.3. Szabályozás

6.3.1. Szabályozással kapcsolatos problémák

Rendkívül kicsi a Program mozgástere a globális szabályozó környezeten belül ahhoz, hogy hatékony helyi szabályozást lehessen létrehozni. Egyrészt nem lehet a nemzeti szabályozást keresztező, másrészt a helyi terheket növelő szabályozást bevezetni.

A környezetre nehezedő terhek növekedése azt bizonyítja, hogy ma sehol a világon nincs olyan környezeti szabályozás, amely egyszerre lenne képes megelőzni és kezelni a problémákat.

A ma létező, nemzeti szintű szabályozásnak is az a legnagyobb hibája, hogy nem a problémák megelőzésére koncentrál, hanem a „cső végén” próbál eredményeket elérni. A fenntartható fejlődéshez szükséges szabályozás és a környezetvédelmi szabályozás között az a különbség, hogy míg az előbbinek az erőforrások fenntartható használatára kell vonatkoznia, addig az utóbbi az okozatok kezelésére irányul.

A sokat hangoztatott „szennyező fizet” elv nem alkalmas alapelvnek, hiszen a termelő minden terhet a fogyasztóra hárít. Ezért mind a közvetlen költségeket, mind pedig a negatív externáliákon keresztül jelentkező közvetett költségeket a társadalom egésze fizeti meg.

Összességében a szabályozás negatív oldala van túlsúlyban; kevés az olyan pozitív ösztönző, amely környezetbarát magatartásra sarkallná a termelőt és a fogyasztót.

6.3.2. A mozgástér tágítása

- Meg kell vizsgálni, hogy a jelenlegi rendeletek és jogszabályok milyen módon keresztezik a környezeti érdekek érvényesítését.
- Meg kell vizsgálni, hogy a környezet védelmére vonatkozó rendeletekben milyen joghézagok vannak.
- Fel kell tárni azokat a pontokat, ahol nagyobb helyi mozgástérre lenne szükség.
- Javaslatokat kell kidolgozni a rendeletek módosítására.

6.3.3. A belső mozgástér jobb kihasználása

- A jelenlegi jogszabályi keretből adódó lehetőségek teljes skálájának kihasználása a helyi jogalkotásban.
- A helyi rendeletalkotás új lehetőségeinek feltárása, újabb rendeletminták alkalmazása.

6.3.4. Kulcsjavaslatok a szabályozással kapcsolatban

A külső mozgástér bővítésének legfontosabb iránya, hogy javaslatokat tegyünk olyan szabályozásra, amely kielégíti a megkívánt szabályozási feltételeket. Ezek a következők:

- A szabályozás a megelőzést szolgálja.
- A szabályozás az erőforrások fenntartható használatára vonatkozzon.
- A szabályozás elsősorban azokat a területeket érintse, amelyek finanszírozási igénye alacsony (pl. irányítás, ellenőrzés, felülvizsgálat, döntés, oktatás stb.).
- A szabályozás bevezethető és érvényesíthető legyen.
- A szabályozás adjon lehetőséget a fokozatos bevezetésre és alkalmazkodásra.
- A szabályozás kiszámítható, stabil és tervezhető legyen.
- A szabályozás pozitív módon ösztönözzön, ne a kijátszásra indítson, hanem a végrehajtót tegye érdekeltté a megvalósításban.
- Biztosítson elegendő forrást a problémák megoldásához.
  - A globális szabályozás változtatásának egyik legfőbb iránya, hogy a szubszidiaritás elvének megfelelően, helyi szinten biztosítsa a döntés meghozatalát. Ennek értelmében meg kell szerezni a helyi környezetvédelmi problémák megoldására szánt, állami pénzeszközök feletti döntéskompetenciát. Például el kell érni, hogy a Csobánkán képződő ilyen típusú adók és díjak helyben maradjanak, illetve a környezet- és természetvédelmi hatóság Csobánkát érintő bírságainak bizonyos hányada is az önkormányzat környezetvédelmi feladatait segíti.
  - A forrásképzés oldalán olyan javaslatokat kell tenni, amelyek a fogyasztási adó növeléséből biztosítanak bevételeket a fenntartható erőforrás-gazdálkodás céljaira, amely intézkedésen keresztül a prevencióra lehet a hangsúlyt fektetni, azaz egy környezetbarát gazdaságon és társadalmon keresztül lehet a környezetvédelmi célokat teljesíteni.

- A meglévő forrásokból a lakosság olyan környezetvédelmi beruházásait kell támogatni, amelyek egybeesnek a fenntartható fejlődés megvalósulásának irányával, fenntarthatóvá alakítják a termelői és fogyasztói mintázatokat, elősegítik a szociális hátrányok mind egyéni kiegyenlítését.
- A lakossági környezetvédelmi beruházások támogatása elősegíti a vállalati környezetvédelmi fejlesztéseket is, mert a lakossági fogyasztói igény létrehozza a piacot, és ezzel diktálja a termelői innováció és a termékszerkezet váltás irányát.
- A pénzügyi források elosztási elveinek kialakításánál különbséget kell tenni a piaci és nonprofit alapon működő környezeti beruházások és szolgáltatások között. Választható technológiák esetén mindig a legjobb rendelkezésre álló technológia (BAT) elvének alapján kell dönteni, s mindig a végleges, az okok kezelésére vonatkozó megoldásokat kell támogatni.
- A piaci alapon működő beruházásokat, szolgáltatásokat kölcsönökkel, a hosszú megtérülésű beruházásokat feltöltődő alapokból a kamat mértékéig, a non-profit tevékenységeket pedig vissza nem térítendő juttatásokkal kell támogatni.

6.4 Intézményrendszer fejlesztése

A Nemzeti Környezetvédelmi Program célkitűzéseit figyelembe véve helyi szinten is szükséges környezetvédelmi információs rendszer kialakítása, mely kapcsolódik a regionális és végső soron az országos rendszerekhez.

A létrehozandó környezetvédelmi információs és adatrendszert úgy kell kialakítani, hogy az jól kezelhető és elérhető legyen.

Az egységes, komplex információs rendszerben megvalósítható az adatok helyi szintű megbízható gyűjtése, ellenőrzése, térinformatikai alapokon nyugvó rendszerezése, feldolgozása és továbbítása. A környezetvédelem terén is szükség van az Internet elérhetőségének biztosítására.

A Program megvalósítása szempontjából alapvető a környezetvédelem intézményrendszerének helyi szinten való erősítése. Enélkül veszélybe kerülhet a fenntartható fejlődés elvének gyakorlati érvényesítése, a közérdek védelme, az önkormányzati környezetvédelmi feladatok ellátása. Elengedhetetlen bővíteni, és hatékonyá tenni a környezetvédelmi szakmai és szervezeti

rendszert, elősegítve annak megfelelő működtetését a szakmai és a lakossági feladatokban való közreműködésnél. Szorosabb együttműködésre kell törekedni a társhatóságokkal, oktatási, egészségügyi intézményekkel, vállalatokkal, a lakossággal és a civil szervezetekkel.

6.4.1. Szervezeti felépítés

A környezetvédelmi feladatok ellátásának mennyiségi és minőségi jellemzőit nagymértékben meghatározza az a szervezeti felépítés, amelyben a környezetvédelmi munka zajlik. Ezért a Környezetvédelmi Program végrehajtásának kulcskérdése, hogy lehet-e a jelenleginél jobb szervezeti felépítést rendelni a környezetvédelmi feladatellátáshoz.

Mivel a fenntarthatóság és a környezet mára – az esélyegyenlőség mellett – a fejlesztési stratégiák és operatív programok egyik fő rendező elve lett, javasoljuk, hogy ez helyi szinten kellő hangsúlyt kapjon. Ezért egy tisztán környezetvédelemmel foglalkozó szervezeti egység kialakítását tartjuk indokoltnak. A közterület felügyelet környezetvédelmi feladatait is ide lehetne csoportosítani, ezáltal a zöldfelület-gazdálkodás, és a köztisztaság feladatok környezetvédelmi hatásköröket is ellátná.

Továbbá javasoljuk egy Környezet és Fejlődés Szakértői Bizottság megalakítását, melyben, egyenlő arányban kapnak helyet a tudomány, a gazdasági és civil szektor környezetvédelmi szakemberei.

A Bizottság feladata a képviselő-testület elé kerülő helyi intézkedések, tervek és programok környezeti hatásainak vizsgálata, prognosztizálása, véleményezése. A Bizottság szoros munkakapcsolatot tart fenn a polgármesteri hivatal környezetvédelmi szervezeti egységével. A Bizottság további feladata lenne a Környezetvédelmi Program keretében zajló programok, projektek figyelemmel kísérése a meghatározott indikátorok mentén mérés és értékelés, majd ennek megfelelő kezdeményezés a projektek felülvizsgálatára.

6.4.2. Szervezeti működés

Az önálló környezetvédelmi szervezeti egység feladatai:

Hatósági feladatok

- Az önkormányzat illetékességébe tartozó környezetvédelmi hatósági feladatok ellátása.

- A Hivatalhoz a lakosság, ill. egyéb szervezet és közület részéről érkező, szóban, írásban, vagy telefonon megtett környezetvédelemmel kapcsolatos bejelentés, vagy kérés helyszíni kivizsgálása, állásfoglalás, vagy intézkedés megtétele.
- A környezeti elemeket érő szennyezések kivizsgálása, a szennyezés megszüntetésére intézkedés megtétele.
- A Hivatalhoz érkező fakivágási kérelmek helyszíni kivizsgálása, véleményezése a Környezet és Fejlődés Szakértői Bizottság segítségével, engedélyek kiadása.

Tervezéssel és szervezéssel kapcsolatos feladatok

- Minden évben elkészíti a Környezetvédelmi Program munkatervét.
- Kezdeményezi, szervezi és koordinálja a Környezetvédelmi Programban foglalt feladatok végrehajtását. Ennek érdekében együttműködik a Polgármesteri Hivatal összes szervezeti egységével és más, a programban feladatot vállaló szervezetekkel (környezetvédelmi civil szervezetek stb.)
- A Program érvényességi ideje alatt elkészíti a kötelező kétévenkénti felülvizsgálatot, ennek eredménye alapján a Program módosítására tesz javaslatot a Testületnek.
- Elkészíti, folyamatosan frissíti, nyilvánosságra hozza Csobánka környezeti állapot adatbázisát.
- Évente értékeli a környezet állapotát, és erről tájékoztatja a lakosságot. A környezeti információkhoz való nyilvános hozzáférés gyakorlati tapasztalatairól évente szóló jelentést készít. Kapcsolatot tart és együttműködik a települési környezetvédelmi szervekkel (társhatóságokkal) és civil szervezetekkel, a lakossággal, a helyi sajtóval, rádióval és televízióval. Kapcsolatot tart és együttműködik az üzemeltető cégekkel. Ennek keretében tevékenysége elsősorban a feladatvégzés közös tervezésére és az elvégzett feladatok ellenőrzésére irányul.
- A települési zöldterületekkel kapcsolatos feladatok ellátása.
- A Helyi Környezetvédelmi Alap átlátható kezelése.
- A Környezetvédelmi Bizottság döntés-előkészítési feladatainak az ellátása, rendeletek felülvizsgálása és módosítása, új rendeletek készítése.

- A Képviselő-testület döntés-előkészítési folyamatát segítő belső környezeti hatásvizsgálati rendszerének a működtetése
- Figyelemmel kíséri a környezetvédelmi pályázati lehetőségeket, majd elkészíti, ill. elkészítteti az önkormányzat környezetvédelmi pályázatait.
- Részt vesz külföldi, országos, vagy helyi szintű környezetvédelemmel kapcsolatos kiállításokon, rendezvényeken, és továbbképzéseken, mint kiállító, résztvevő vagy előadó.

6.4.3. Együttműködés

A környezetvédelmi feladatok megvalósításában nagy szerepe van a társadalmi részvételnek, az együttműködésnek, ennek megfelelően a Kvt. a lehetséges szereplőknek köteleességévé teszi az együttműködést:

Kvt. 10. § (1) bekezdése szerint az állami szervek, a helyi önkormányzatok, a természetes személyek és szervezeteik, a gazdálkodást végző szervezetek és mindezek érdekvédelmi szervezetei; valamint más intézmények együttműködni kötelesek a környezet védelmében. Az együttműködési jog és kötelezettség kiterjed a környezetvédelmi feladatok megoldásának minden szakaszára.

A 10.§ (2) bekezdése szerint az együttműködéssel járó jogokat és kötelezettségeket e törvény, illetve az önkormányzat rendeletben állapítja meg.

Ezen túl a Program elfogadását követően meg kell keresni a lehetséges partnereket (társhatóságok, intézmények, civil szervezetek stb.) azzal a kéréssel, hogy a programot áttekintve határozzák meg azokat a területeket, ahol részt tudnak vállalni a feladatok megvalósításában. Ezt követően pontosítani kell az együttműködés részleteit, majd együttműködési megállapodások, valamint feladatátvállalási szerződések megkötésével kell javítani a környezetvédelmi feladatok megvalósítását.

A feladatellátás vizsgálata során nagy hangsúlyt kell fektetni az együttműködésben, feladatátvállalási szerződéssel megvalósítható feladatok körére, ezzel tehermentesítve a hivatali apparátust.

Csobánka nem sorolható azon települések körébe, amelyek környezeti szempontból jelentős terheket örökölték a korábbi gazdasági rendszerből, illetve az aktuális társadalmi trendek és a globális folyamatok helyi hatásai is jelen lennének. Mindennek ellenére a javító, a fenntartó,

megőrző feladatokhoz javasolt az együttműködés a hazai –, régiók – és külföldi partnerekkel, elsősorban a testvércapcsolatokból származtathatóan. Mindez tovább növeli a tapasztalatcsere lehetőségét. Az együttműködésnek a kölcsönös tájékoztatásban, közös projektek tervezésében és végrehajtásában, közös kutatásokban stb. kell megnyilvánulnia (pl. regionális projektek).

Az együttműködés (esetlegesen a nemzetközi együttműködés) mind forrás-, mind tudás- és tapasztalatszerzési lehetőségeket kínál, amelyekkel a jövőben tervszerűbben kell élni. Ennek érdekében a következő feladatok végrehajtása ajánlott:

- A települési környezetvédelmi programot angol nyelvre kell fordítani. Számba kell venni az ismert és potenciális partnereket, és a programot el kell küldeni számukra.
- Testvértelepülés partnerekkel (önkormányzati, tudományos, civil és gazdasági környezetvédelmi szervezeteivel) meg kell ismertetni a Települési Környezetvédelmi Programot, és fel kell vázolni a környezetvédelmi együttműködés főbb pontjait.
- Támogatni kell a társadalmi szervezetek között már kialakult környezetvédelmi együttműködéseket, és törekedni kell más szektorok bekapcsolására is a közös környezetvédelmi feladatok végrehajtása érdekében.

6.5. Anyagi források megteremtése

A környezetvédelmi törvény külön fejezetben rögzíti a környezetvédelem gazdasági alapjait. A V. Nemzeti Környezetvédelmi Program által meghatározott gyakorlatot célszerű helyi szinten is folytatni, azaz a települési környezetvédelmi program esetében az éves költségvetés bizonyos hányadát közvetlen környezetvédelmi célokra évente meg kell határozni. A belső környezetvédelmi fejlesztési forrásokat ki lehet egészíteni pályázatok útján megnyert forrásokkal. A települési környezetvédelmi programban meghatározott feladatok ellátásához szükséges pénzeszközöket az alábbi módon lehetséges biztosítani:

- A környezetvédelmi dologi kiadásokra (tanulmánytervek készíttetése, mérések, állapotfelmérések, környezeti és környezet-egészségügyi adatok nyilvántartása, informatikai háttér biztosítása stb.), mint szakfeladatra, évente külön költségvetési keretet kell meghatározni.
- A környezetvédelmi célú fejlesztésekre, nagy beruházásokra évente külön fejlesztési keretet szükséges biztosítani, mely a programból fakadóan prioritási sorrendben

finanszírozza a legégetőbb környezetvédelmi beruházásokat. A környezetvédelemre szánt pénzügyi keretek biztosításáról, valamint a környezetvédelmi fejlesztések, feladatok és beruházások ütemezéséről minden évben környezetvédelmi intézkedési terv gondoskodik.

- Megfontolandó egy környezetvédelmi alapítvány létrehozása, melyhez a magánszemélyek a személyi jövedelemadójuk 1%-ának felajánlásával járulhatnak hozzá.
- Fontos a hazai és nemzetközi környezetvédelmi célú pályázati lehetőségek folyamatos figyelemmel kísérése. A pályázati támogatások igénybevehetősége érdekében a szükséges önrész biztosításával számolni kell.

Az Európai Unióhoz való csatlakozás egyik alapvető feltétele volt, hogy a tervezési és finanszírozási rendszert az EU szabályoknak megfelelően kell kialakítani, oly módon, hogy az megfeleljen az EU társfinanszírozást nyújtó strukturális és kohéziós alapok által megszabott követelményeknek is.

Az akcióprogramok finanszírozásának főbb típusai a következők:

- Nemzetközi (EU) és hazai pályázati úton finanszírozott beruházások (LIFE programok;

EU Strukturális és Beruházás Alapok, Közösségi Kezdeményezések).

- Költségvetési beruházások.
- Állami célleírányzatokból pályázati úton finanszírozott beruházások.
- Regionális és vármegyei pályázati úton finanszírozott beruházások.
- Gazdálkodó szervezetek által finanszírozott beruházások.
- Önkormányzatok által finanszírozott beruházások.
- Lakosság által finanszírozott beruházások.

EU Strukturális és Beruházási alapok:

Az európai uniós tagsággal hazánk jogosult az EU Strukturális és Beruházás Alapjaiból (ESB-alapok) származó fejlesztési forrás felhasználására.

Az ESB-alapok a következők:

- Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA);
- Európai Szociális Alap (ESZA);
- Kohéziós Alap;
- Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA);
- Európai Tengerügyi és Halászati Alap (ETHA)

Széchenyi Terv Plusz

A 2021-2027 időszakra szólóan a következő operatív programokat hozták létre:

Operatív Programok

- Digitális Megújulás Operatív Program Plusz (DIMOP Plusz)
- Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz (EFOP Plusz)
- Magyar Horgászati Operatív Program Plusz (MAHOP Plusz)
- Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz (IKOP Plusz)
- Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz (GINOP Plusz)
- Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz)
- Végrehajtás Operatív Program Plusz (VOP Plusz)
- Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz (KEHOP Plusz)

LIFE Program:

A LIFE Program az Európai Unió környezetvédelmi, természetvédelmi, éghajlat-politikai projekteket támogató pénzügyi eszköze, amelyet 1992-ben hoztak létre.

Állami források:

- Ágazati források:

Agrárminisztérium; Emberi Erőforrások Minisztériuma; Belügyminisztérium; Pénzügyminisztérium; Igazságügyi Minisztérium; Innovációs és Technológiai Minisztérium;

Építészeti és Közlekedési Minisztérium; Katasztrófavédelmi Igazgatóság; Kormányhivatal
Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály; Vízügyi
Igazgatóságok;

Célelőirányzatok:

- Beruházás ösztönzési célelőirányzat
- Környezetvédelmi Alap Célfeladat
- Vízügyi Alap Célfeladatok
- Vidékfejlesztési Célelőirányzat
- Útfenntartási és Fejlesztési Célelőirányzat

- Regionális és egyéb önkormányzati források
- regionális területfejlesztési előirányzatok
- megyéhez decentralizált területfejlesztési források
- vármegyei környezetvédelmi keret
- önkormányzati források
- Privát források:
  - lakosság
  - civil szféra
  - gazdálkodó

6.6. Szakmai partnerek

A fenntartható fejlődés és a környezetgazdálkodás alapvető feltétele a környezeti ügyek komplex kezelése. Ez az érdekeltek és az érintettek (államigazgatási- és egyéb szakmai szervek, önkormányzatok, civil szervezetek, stb.) széles körű együttműködése révén valósítható meg.

A legfontosabb intézmények, szervezetek, amelyek az önkormányzatok környezetvédelmi munkájában partnerként megjelenhetnek:

- Katasztrófavédelmi Igazgatóság
- Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály;
- Vízügyi Igazgatóságok;

- Nemzeti Park Igazgatóságok;
- Magyar Államkincstár; Miniszterelnökség;
- Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH);
- Vármegyei Önkormányzatok;
- Kormányhivatalok Népegészségügyi Osztálya;
- Miniszterelnökség; Lechner Tudásközpont;
- Széchenyi Programiroda Nonprofit Kft.,
- Építési és Közlekedési Minisztérium;
- Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat;
- Agrárminisztérium;
- Innovációs és Technológiai Minisztérium;
- Emberi Erőforrások Minisztériuma;

ZÁRSZÓ

Az Önkormányzat a helyi Környezetvédelmi Program elfogadásával azt a célt tűzte ki, hogy a környezetállapot-értékelésből kiindulva megteremtse a feltételeit a környezetminőség-romlás megállításának és belátható időn belül történő, érzékelhető javításának. A Program az önkormányzat felelősségi körébe tartozó területeken meghatározta, meghatározza a feladatokat és célokat, az ezek megvalósításához, eléréséhez szükséges eszközöket, forrásokat és az intézkedések ütemezését.

A Program alapján, az egyes területeken összehangolt rövid távú (éves) intézkedési tervek kidolgozása válik lehetővé, mely az egyes szakterületek szabályozása, fejlesztése során az erőforrások optimális felhasználását biztosítja. A környezetvédelem alakítása csak megfelelő környezet-politika és erre épülő környezetvédelmi stratégia alapján lehetséges. A tervezés a fokozatosság és a kiszámíthatóság gondolatát is magában foglalja, ami a környezethasználók, a társadalom és a környezetvédelem igazgatási feladatait ellátó szervek számára egyaránt nélkülözhetetlen.

Kiskunmajsa,

